

riția primelor pîlpîiri traectoriile trasoarelor pornesc, marcînd direcțiile unde se execută tragerea cu pistolul mitralieră. Seriele scurte se succed, cu finalizare optimă la ținte, trase de ostași pentru care calificativul foarte bine a devenit un mod de exprimare a siguranței, priceperii și destoiniciei.

Sergentul Ștefan Nedelcu e unul dintre militarii în termen din subunitate care a executat tragerea reală cu rachete antitanc dirijate. Au fost atunci clipe încordate, momente dificile pentru acest băiat care pare ușor timid. Dar deprinderile și reflexele căpătate în cele peste 2 000 de exerciții efectuate la simulatorul electronic au înlăturat, practic, erorile în dirijare. Executaseră tragerea, înaintea sa, doi ofițeri și un maestru militar. Racheta și ținta. „...Apoi am urmat eu. Simțeam în vârful degetelor o sensibilitate maximă, prin fiecare por nervii săgețau impulsuri, aveam imaginea traectoriei în gînd... Există un prag cînd concentrarea riscă să se transforme în rigiditate. La antrenamente nu-l sesizasem. L-am depășit repede, înregistrîndu-l doar ca pe o simplă distorsiune. Totul a mers perfect. Am lovit ținta.”

Se află în subunitatea școală de gradați, comandată de locotenentul major Ionel Varga, o atmosferă intensă de concurs. Tinerii ofițeri din fruntea plutoanelor sînt și ei într-o întrecere deschisă, probîndu-și calitățile de comandă, „știlința de carte” și măiestria pedagogică prin însăși devenirea subordonaților. Luînd în seamă rezultatele în pregătire, consemnînd activitățile inițiate de organizația U.T.C., succesele recente în Festivalul Național „Cîntarea României”, participarea la activitățile cultural-educative și sportive, se poate spune că starea de concurs e pentru toți militarii acestei companii un climat prielnic, dens și rodnic, un semn al tinereții și avîntului revoluționar.

Locotenentul major Victor Stanciu este comandant de baterie. Înalț, cu statura de adevărat artilerist, dar cu trăsături blînde pe chip. „Poate că la început am avut tentația unei vieți retrase. Mi-a plăcut studiul, am citit mult, am scris, mai bine zis

mi-am notat și eu niște impresii... Apoi am înțeles că fără o cunoaștere largă în domeniul matematicii, al tehnicii și al celorlalte științe exacte un artilerist rămîne doar o umbră a ceea ce ar trebui să fie. Nu a fost ușor și nici simplu să trec de la visare la integrale... Am învățat pe rupe, cum se spune. Acum sînt și student la Politehnică, la fără frecvență. Voi urma probabil Academia militară... Sper. În acest timp m-am căsătorit, soția e medic pediatru, avem și copii. Viața de familie mi-a oferit acel echilibru prin care am reușit să pot avea satisfacția muncii în această meserie deloc ușoară.”

În cei șase ani de cînd comandă bateria, doar într-un singur ciclu de instrucție nu a cucerit cu subunitatea titlul de frunte. A fost un insucces din care a tras însă învățăminte cuvenite. E preocupat acum de scurtarea timpului de cunoaștere a materialului de către soldați, prin folosirea eficientă și intensivă a bazei materiale, de realizarea preciziei maxime a determinării elementelor pe obiective și de reducerea consumului de muniție la tragerile de reglaj. E preocupat de cunoașterea oamenilor din subordine, de educarea și formarea lor temeinică.

Fiu de învățător fiind, duce mai departe trăsăturile unei vocații nobile.

Dincolo de un foșor alb se văd tancuri. Tancuri românești. Aparțin subunității comandate de căpitanul Petre Mihălcău. Ofițerul coboară lute scările foșorului, adună comandanții și le transmite noi ordine. E scund, uscățiv și face mereu semne cu minile. Deși suride, pe față i se vede oboseala. Ostașii, într-o ordine desăvîrșită, fac instrucție pe ateliere. Și ei sînt oboșiți. Sînt aici de două zile și o noapte. Au executat două ședințe de tragere, urmează alta. Cînd or fi dormind? Ofițerul suride iar și explică. Nu prea e timp de somn, începi tragerea ziua, de exemplu. În paralel, trebuie să faci antrenament. Apoi, întreprinderea armarmentului de pe tanc. Vine noaptea, pregătirea pentru tragere, tragerea și iarăși antrenament. E necesar acest ritm pentru viața în campanie. Pentru că de aici se vor îmbarca și se vor deplasa într-o altă zonă, unde urmează să se desfășoare o aplicație tactică cu trageri de luptă. După care vor avea trageri cu armarmentul de infanterie, apoi, instrucție la

cursul de apă: trecerea tancului prin vad adînc...

Oboseala de pe chipurile acestor oameni e mereu alungată de un suris. Care vine din preaplînul sentimentului că ostășia e o probare a bărbăției și curajului. Cu bărbăție și curaj se apără patria.

Pentru tot ceea ce primești pune ceva în loc

Pădure sănătoasă de carpen și fag. Aripa serii o atinge ușor și din freamătul adînc doar șipătul păsărilor izbucnește arar, ca o tresărire. Aerul e curat, dantelăria frunzelor pare violetă acum în amurg, iar liniștea se așterne moale în urma pașilor.

Pașii sînt ai locotenentului-major Cristian Spirea, comandantul companiei de infanterie care desfășoară aplicația tactică. Aplicație complexă, începută în zorii zilei cu o situație dinamică: ieșirea subunității (aflată într-o localitate consolidată temeinic pentru apărare cu sprijinul luptătorilor din gărzile patriotice) din încercuire printr-un atac desfășurat prin surprindere și regrouparea într-un teren acoperit, de unde, în urma unor acțiuni de cercetare-incursiune pentru stabilirea unei direcții favorabile, se va ieși în cursul nopții, urmînd apoi infiltrarea prin dispozitivul adversarului și ajungerea în cadrul trupelor proprii, pentru organizarea unui nou aliniament de apărare. Aplicația e condusă de comandantul batalionului, căpitanul Pavelescu. Participă, bineînțeles, și ofițeri din statul major al unității.

Locotenentul-major Spirea verifică siguranța apropiată și, folosind o lanternă cu lumină punct, își schițează pe hartă noul dispozitiv. Peste puțin timp va raporta hotărîrea. Sergentul Vasile Darie îl informează asupra modului cum a realizat observarea. Punctele fixe și mobile vor asigura continuu completarea datelor obținute pe timp de zi. Acestea urmează să fie prelucrate și folosite de locotenentul Dumitru Zamfir, care va întreprinde cu plutonul o incursiune.

A apărut discul lunii, alungat de norii zdrențuiți printre virfurile copacilor. Se pot desluși soldații, înfășurați parcă într-o veche așteptare, oferind imaginea de totdeauna a celor care veghează cu răbdare și temeinicie liniștea patriei.

În locuri bine ascunse, dispersate, transportoarele amfibii blindate. Sint gata pentru luptă. Funcționarea lor ireproșabilă a fost probată și cu ocazia unui exercițiu de verificare a capacității de luptă, în urma cărui unitate a primit calificativul maxim. După cum concludente sînt și rezultatele foarte bune obținute la tragerile de luptă, datorate optimei pregătiri a militarilor, dar și stărilor tehnice și de funcționare a armamentului de pe aceste moderne mașini de luptă.

Se simte respirația adîncă a nopții. La punctul de comandă nu a rămas decît radistul, care a învățat să

scrie și pe întuneric în căietul de rapoarte. Plutonul comandat de locotenentul Zamfir a început acțiunea. „O incursiune clasică, avea să spună mai tirziu comandantul companiei. Simplă și eficientă. Adversarul și-a păstrat aici forțe mai puține, îndreptîndu-și atenția spre o altă direcție, unde terenul e accidentat, semicoperit și deci avantajos pentru o infiltrare a noastră. Am ales altă variantă de trecere, printr-un loc mai deschis, o trecere-surpriză. Și incursiunea a reușit cît se poate de bine.”

În ultimele ceasuri ale nopții, compania îmbarcată pe transportoare a reușit să se infiltreze prin dispozitivul adversarului. Un atac scurt, din mișcare. Comandanții și-au probat măiestria în conducerea subunităților, soldații au trăit momente intense, dăruindu-și forțele și priceperea, tot ceea ce și-au însușit la instrucție, pentru îndeplinirea exemplară a misiunilor.

E nespus de plăcut să începi o nouă zi cu bucuria că ceea ce urmează să faci nu ține doar de temeiul obligativității. Că nu te reperi și nu-ți irosești eforturile în acțiuni stereotipe. Un titlu de frunte nu se obține oricum. E recunoașterea unei munci de excepție, a unor oameni de excepție. Care, mereu, pentru tot ceea ce primesc știu să așeze ceva în loc. Ceva adevărat, în stare să-l propulseze în virtutea confruntărilor reale. Argumentul tuturor celor pe care l-am cunoscut este însăși viața palpitantă a acestui regiment de frunte, viața oamenilor săi angajați plenar în îndeplinirea, la un înalt nivel calitativ, a prevederilor Directivei comandantului nostru suprem.

NICOLAE BOGHIAN

EXERCITIUL

Cînd a sunat începerea exercițiului, totul părea că se mișcă în jur, ostași, ca într-un film cu reluare, soseau valuri, valuri la posturi, pînă și pomii de pe alea parcă fremătau mai puternic, dar era numai o impresie, natura se înviorase doar prin mișcarea oamenilor, a stațiilor, mașinilor de luptă, rampelor de lansare, apelurilor telefonice, comenzi-rapoarte, rampa unui gata, rampa cutare gata, cabina cutare gata, gata bateria, ecurile sirenei se stîneseră, acum zumzăiau doar ventilatoarele și instalațiile electronice, grupurile electrogene făceau un zgomot distinct, mai puternic, nu puteam să cuprind totul deodată, cum aș fi dorit, și iată-mă — sfătuit de interlocutorul meu — în punctul de comandă, creierul subunității de unde se poate urmări ansamblul, fără să mai distingi — se înțelege — detaliile, decît doar să le intuiești.

Comandantul subunității, maiorul Mircea Dănăilă — un ofițer calm, robust, de prin părțile Galațiului — n-are timp, normal, de mine; e preocupat doar de „ținta” jucăușă de pe ecranul unui radar, care trebuie „prinsă” și „distrusă”; calculează niște parametri, unghiuri, distanțe, compară cu traiectele materializate pe planșete, cere unui operator verificarea calculelor, ordonă ofițerului cu dirijarea trecerea la însoțire automată, ținta este prinsă ca într-o menhină, nu mai

poate scăpa, e mereu supravegheată și „mingliată” de undele electromagnetice ce pornesc de aici, de lingă mine, drumul ei este anticipat, integrat, diferențiat, descompus, recompus, activitatea este prea dinamică ca să-mi pot nota ceva în carnetul de reporter, așa că, vorba aceea, „citez din memorie”, se aud iarăși comenzi, se răspunde în cascadă, prin rapoarte, totul merge șnur înțeleg, este însoțire automată, este sincronizare, este... cînd deodată operatorii raportează: bruiaj activ pe epsilon, bruiaj activ pe beta, apar alte mii de ținte false, ecranele se înalță, „ținta” reală dă să dispară, se deosebește tot mai greu, șeful stației nu-și pierde cumpătul, îmi dau seama, știe cum să acționeze, a exersat acest lucru de zeci, de sute de ori, învîrte niște butoane, reglează ceva și ceața înșelătoare care acoperea avionul-țintă se risipește ca printră minune. „Asupra țintei... lanșați”, se aude tunătoare vocea comandantului, tăcerea parcă a încremenit pînă și aerul din jur, nimeni nu mai mișcă, nimeni nu mai respiră, e doar impresia mea, se aude un tăcînit, a pus întrerupătorul în poziție de luptă, îmi explică interlocutorul în șoaptă, se apasă succesiv pe cîteva butoane — „de lansare”, îmi șoptește iar tinărul ofițer care-mi este „ghid” —, pe ecranele radar apar mai multe linii-impulsuri, rachetele, îmi dau cu părerea,

SUB FREAMATUL MĂTASII TRICOLORE

da, și acestea, ca-ntr-un joc electronic la televizor, se apropie fără grabă de ținta ce trebuie „distrusă” și se contopesc cu ea într-o izbucnire de așchii luminoase. Țintă distrusă, raportează ofițerul, șeful stației de diri-

jare. Poate acum să capăt câteva explicații, îmi zic, dar iată că exercițiul se reia, de această dată cu un grup de ținte care manevrează în direcție, în înălțime, în viteză, pe deasupra se presupune că vor folosi pentru

Rachetiștii
la posturile
datoriei

inedit

DE STRAJĂ LA DRAPEL

*În vrednicie mă măsoar cu munții
Iar brațul meu e-un încercat oșel
O zare-ntreagă-mi scaldă osul frunții
Cînd prima oară-s strajă la drapel.*

*Oșteanul cel mai fericit sînt azi
De-aici se vede țara în lucrare
Illuminată de eroi și brazi
Și de nemuritorul muncii soare.*

*Respir în roșu, galben și albastru
Sub faldul cel mai drag din cîte sînt
Și inima-mi aprind precum un astru
Deasupra românescului pămînt.*

*În liniște și pace sub drapel
Unde de strajă stau cu bărbăție
Rîvnesc solemn spre cel mai nobil țel:
Să-ți apăr libertatea, Românie!*

RADU FELIX

inducerea în eroare și bruiaj combinat, adică activ, cel dinainte, și pasiv — un fel de beteală de nuntă și foițe de staniol cu care aviatorii „gătesc” cerul pentru a îngreuna lucrul celor ce vor să descopere păsările lor argintii zburătoare. Ritualul se repetă mult mai complicat, pregătirea oamenilor și asigurarea perfecte funcționări a tehnicii și-au spus și de astă dată cuvîntul, reușesc să vadă, prin bunăvoința gazdelor, și lucrul celor de la alte stații, peste tot uriașe computere care trebuie doar supravegheate sau mai bine zis asistate în calculele lor, totul merge automatizat, cibernetizat, ultimul strigăt, nimic nu e la întîmplare, nici nu poate fi, o adevărată uzină pe care oamenii știu s-o stăpînească și s-o folosească. Ba chiar știu să o desfacă, să-i umble în măruntaie, s-o repare cînd apar „deranjamente”, s-o întrețină, am văzut mai de mult lucrurile acestea și nu m-am mirat. Nu m-am mirat nici atunci și nici în alte dăți și-n alte locuri, pentru că știam de ce sînt în stare ostașii și ofițerii, de ce sînt în stare subofițerii și maiștrii militari, de ce este în stare personalul muncitor civil din unitățile și instituțiile militare cînd au o misiune de îndeplinit, țara misiunea este nobilă și permanentă pentru armata țării și oamenii ei: apărarea cuceririlor noastre revoluționare, munca pașnică a poporului, libertatea, independența și suveranitatea patriei.

ION OCTAVIAN

Viața la 50 de metri pe secundă

cerit de eleganța și îndrăzneala vulturilor cerului...

Tensiunea crește, percepția timpului se modifică. Verticala aspră a abisului reprezintă însă un stadion între cer și pământ, prielnic unor nobile confruntări, în care se pregătesc luptători de nădejde, apărători ai pământului strămoșesc. Urletul sirenei izbucnește din nou. Se deschide trapa. Sare maiorul Vasile Crăciun, parașutist militar clasa I. Ritmul regulamentar de parașutare este de 0,7 secunde. „Salt!” Il urmează caporalii Gheorghe Tușulanu și Mircea Rădulescu, soldații Bogdan Stoian, Mihai Kalló, Constantin Ene... Mina grăbește spre mînerul metalic al comenzii manuale, ochii mari caută pământul. Iată: liziera pădurii, riul, o șuviță de argint. Voalura țigănească din sac, fuiorul alb se umflă, o împărăție de basm se deschide dedesubt.

ORICE SALT, ORICE MISIU. NE reprezintă un serios și veritabil examen, ne spune căpitanul Nicolae Vartic. Și fiecare examen este aici o reușită deplină. Fie vară, fie iarnă, fie noapte, pe albul zăpezii sau pe luciul vălurit al apei, la șes sau pe crestele golașe ale munților, militarii parașutiști își îndeplinesc misiunile în cooperare cu toate armele,

PARAȘUTISTII MILITARI — posibili eroi de cârți, oameni ai deplinei maturități, sînt pregătiți la cea mai exigentă facultate, aceea a dăruirii și cutezanței. Tentația reporterului este, în acest caz, de a releva personaje-model, modelatoare și pentru cei din jur, gata să-și dezvăluie generozitatea, competența. Tineri minuiind, în EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU, la fel de bine unealta muncii întru înălțarea României socialiste, dar și arma întru apărarea ei. Aceștia li se cuvin poemele noastre de suflet, hărniciei și iscusinței brațelor și minții lor.

OSTAȘUL care, inexorabil, este absorbit de gravitație, în cădere liberă, cu 50 de metri pe secundă, știe ce înseamnă urgia vîntului, bătaia nebună a inimii, zvicnetul din timpane, secunde care se dilată inimaginabil... „Eu sar cu fiecare dintre ei,” ne spune calm comandantul unității, urmărind cu luneta punctele din aer care prind contur. De fapt, toți militarii de la sol sînt solidari cu cei din văzduh. Cînd voalura înflorește pe arcu de cutezanță al

cerului, fețele lor se desind și azuriul le coboară în suflet. „Un salt cu parașuta este ca un monument al forței omului, al curajului și dragostei față de Românie!” Sînt cuvintele căpitanului Gheorghe Vișan.

UN SEMNAL SCURT sirena de avertizare indică ultimele clipe de pregătire. În fiecare parașutist se duce o puternică luptă interioară, uneori greu de descifrat chiar cu aparate sofisticate, dar cunoștințele de specialitate și deprinderile bine consolidate sînt hotărîtoare... Ostașii sînt numai ochi și urechi la locotenentul-major Ilie Cătană, comandantul subunității. Unii sînt la al nouălea salt, alții la al zecelea. Caporalul Eugen Dedu are un motiv în plus de mîndrie: pe foaia lui e trecut saltul cu numărul 24! „Cînd ai sărit prima dată?” „La 27 mai 1985, ora 10, la aeroclubul „Mircea Zorileanu” de lângă Brașov”. Răspuns prompt. Nimeni nu uită prima parașutare. Este ca a doua naștere! Strungar în viața civilă, caporalul Dedu a ținut morțiș să facă armata la parașutism, fiind mai de mult cu-

Gărzile patriotice din zonă sînt gata să asigure protecția parașutiștilor

SUB FREAMĂTUL MĂTĂSII TRICOLORE

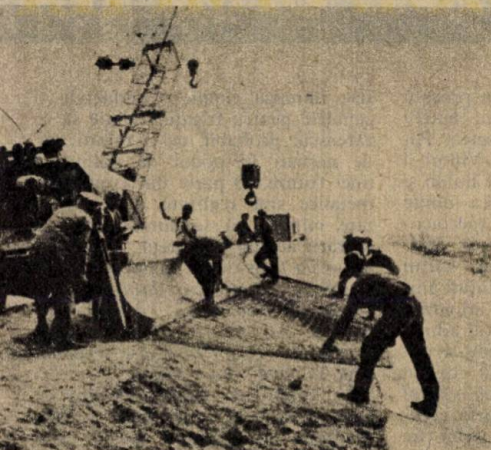
cu celelalte elemente ale sistemului apărării naționale, conform Directivei comandantului suprem. Un salt, o misiune înseamnă teren necunoscut, posibilitatea intervenției „Inamicului”, necesită temeinice cunoștințe de topografie militară, rezistență la eforturi îndelungate, stăpânire de sine, o temeinică pregătire psihică. Și toate acestea se capătă la sol. Ofițerii și subofițerii, militarii în termen desfășoară o pregătire fizică intensă la baza sportivă, practică diferite sporturi: înot, alpi-

nism, box, gimnastică, judo. La baza de parașutare la sol, punctul forte îl reprezintă antrenamentul pentru simularea căderii în gol și deschiderii parașutei. Închingași, soldații lăncu Postelnicu, Adrian David și Călin Cloban se aruncă în gol și într-o secundă rezolvă una sau două situații ordonate momentan. Zborul lor se frânge undeva în aer, la limita suspantelor. Șocul este dur, fețele se crispează mai rău ca la o deschidere reală. Însă antrenamentul prinde bine, viața este ușoară

acolo; sus, sub calota albă, numai dacă la sol sudoarea curge din belșug, iar menajamentele sînt ocolite.

Astfel le sînt zborul lin și aterizările ușoare. Tuturor militarilor care, din dragoste pentru România socialistă, muncesc, se instruesc și trăiesc la 50 de metri pe secundă!

Maior CONSTANTIN TÎRZII

„ȚARA DE JOS” A DUNĂRII

Ce destin de frumusețe mai poate avea Dunărea! Întîi, a trudit la chipul fascinant al Deltei, apoi s-a hotărît să-i spună „viață nouă!” bătrinei Dobroge; un gând bun i-a dus valurile către Poarta Albă, către Midia și Năvodari; setea pămîntului a chemat-o în sus, spre inima Bărăganului, iar acum visează omenște să-și depună sărutul de răcoare și azur la picioarele Capitalei...

Aceasta e metafora, iar dincolo de ea stă munca eroică a unui popor luminat de flămără comunistă, un popor care, acum 23 de ani, și-a ales la cîrma destinului socialist și comunist un om de excepție - tovarășul Nicolae Ceaușescu -, revoluționarul patriot care avea să schimbe din temelii, cu gîndul și cu fapta, cu exemplul său eroic, întreaga înfățișare a Patriei.

Să spui „Țara de Jos” a Dunării e o bucurie, mai ales dacă ești militar: e multă investiție de inteligență tehnică, de muncă tenace a purtătorilor uniformei ostășești în toate această uriașă răsfrîngere a apelor bătrînelui Danubiu în țară. Deocamdată, nu putem șopti versurile baladei: „Dunăre, Dunăre, drum țără pulbere”, ca acum cîteva șute de ani. Albile

noi sînt jalonate de praf - excavatoarele, buldozerele, screpele, continuul du-te-vino al autobasculantelor nu lasă pulberea să-și afle liniștea. La Mihăilești-Cornetu abia de poți distinge, de pe o margine a digului, contururile digului de pe partea cealaltă; viitorul port „30 Decembrie” este, încă, o groapă imensă unde forfotesc mașinile și oamenii; nodul hidrotehnic numărul 4 de-abia și-a rîit creștetul deasupra împrejurimilor... Dar constructorii - și, între ei, ca semn de eroism și de impresionantă dinamică, ostașii - îngînă balada cu gîndul la ziua de mîine.

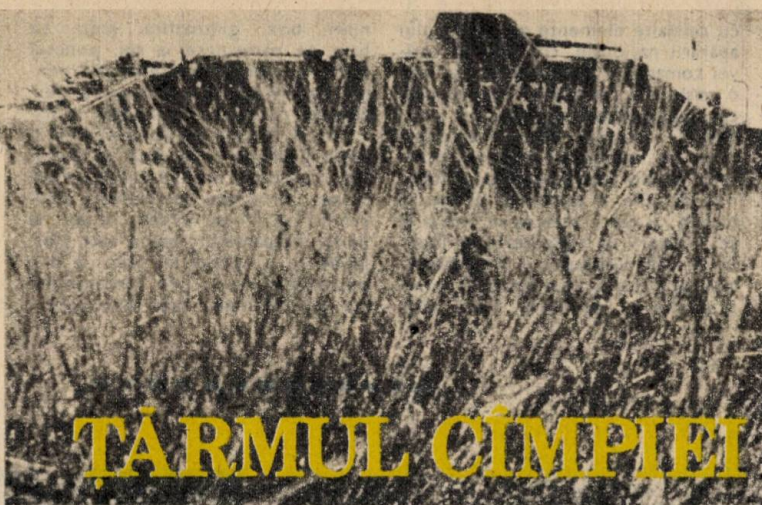
Iată, va trece prima vară fierbinte pe noul drum al Dunării spre Capitală, și ea întinerită. Ostașii vor fi mai înțelepți și mai puternici cu încă o bătălie cîștigată pașnic. Vor trece în rezervă (iar mulți vor rămîne pe șantier, așa cum s-a întîmplat și în alte părți). Vor veni alți ostași, la posturile datoriei patriotice. Ziariștii altor locuri vor exclama din nou: „Un miracol! Încă un miracol românesc!”... Dar noi vom ști că nu-i nici un miracol, că totul înseamnă clarviziune și cutezanță, dăruire totală în numele cauzei supreme - înaintarea României spre piscurile comunismului. Cînd Dunărea își va așterne, omenște, sărutul la picioarele Capitalei, va fi dimineată. Încă o dimineată de muncă și de bucurie, așa cum ne vrem cu toții diminețile Patriei.

Căpitan GEORGE FLORIN COZMA

În curînd, prin aceste conducte va pulsa apa dătătoare de viață

Noapte de toamnă. Soldatul Nicolae Păun este planton schimbul doi. La rampa gării, unde se află postul, domnește liniștea. Rareori, la o oră atît de tîrzie, cite un tractor cu două remorci se opîntește, în vîteza a doua, lăsînd în urmă o trenă de răcoare înmiresmată. Se așteaptă o nouă garnitură de vagoane cu materiale pentru realizarea sistemului de irigații. Tuburile azbo descărcate în cursul zilei parcă ar fi niște vertebre uriașe. Un vâl de brumă le împodobește cu scînteieri de betea. Semn că, totuși, undeva prin preajmă, iarna își pregătește flămarile. Oamenii satelor din jur au strîns aproape toată recolta. Acum și-or fi pus în vatra curățată de tăciuni vreo gutuie sau poate o felie galbenă de bostan și, luîndu-se cu alte treburî, or fi uitat de ele pentru ca în zori, găsindu-le rumenite, să se minuneze. Ca și cum, deschînd ușa cuptorului, ca pe-o fereastră, ar privi chiar luna poposită în pridvorul lor. Pe tînărul crescut nu departe de aceste locuri, frumusețea nopții îl înfloară. De lîngă talpa bocancului, ostașul prinde în pumni

TĂRMUL CÎMPIEI

un bulgăre de pămînt, uscat precum o cremene. Sfărîmîndu-l cu putere în podul palmei îi simte setea. Pămîntul are nevoie de apă. Vîntul îi atinge fruntea ca o aripă de hulub și liniștea prevestește zăpezi. La munte probabil a nins. Înainte ca spectacolul iernii să înceapă, cîmpia freamătă în adîncuri, într-un ultim efort, arătînd cu o nedeزمینیتă ambiție că nu ar vrea să adoarmă niciodată. Ce-i pasă că vîntul adună toți ciulinii în talpă, bătîndu-și norocul în muchia zenitului ca în smalțul unui ulcior cu apă sălcie? Stăruitoare se agață de toarta cerului, fie cu colțul fraged al ierbii, fie cu cel al nerăbdătorului fir de grîu. Și nu se liniștește decît atunci cînd primăverii viitoare i-au dat „dinții” de lapte. Nesfîrșitele ogoare și-au plecat lujerii grei sub tăvălugul de foc al campaniei agricole. Au mai rămas doar cîteva cioturi în valurile arăturilor, ca niște lănci înfipte în scutul capitulării. Mîriștile parcă au în liniștea lor ceva din vaierul unui sfîrșit de crîncenă bătălie. Stolurile de oțel ale plugurilor au întors cu colțul înspre zăpezi filele nescrise ale unui nou calendar.

Clipele de veghe sînt ca scrisorile adresate iubitei. Nu le poți opri zborul. Dimineața începe să-și trimită lăstunii. Încet, încet, satele apar în ciudate și imprecise aglutinări de acoperișuri din țigla ruginie și tablă. Foarte curînd, mînăntorile — cîrd de cocori atingînd orizontul cu vîrfurile săgeții — vor purta în plise sămînta de lumină a pîinii. Grîul își ascute din nou lăncile.

Ostașul se ridică pe vîrfurile picioarelor, nemulțumit că nu poate cuprinde cu privirea mai mult. Ar vrea să contemple, de undeva de

sus, întreaga cîmpie. Conductele și canalele pentru irigații trebuie să se zărească, probabil, ca o ramificație de nervuri în podul de palmă al unei frunze. O parte din confecțiile metalice sînt realizate de el. Este tare mîndru că se numără printre făurarii acestei minunății. „Nea Ioane — i-a spus odată paznicului de la fermă — să-mi scrii dacă vei auzi cîndva de vreo fisură, că tare m-aș minuna. Dar eu cred că nu vei avea ocazia. Așa că tot eu o să-ți scriu din cînd în cînd cite-o vedere...”

În careul de clădiri vîruite ca spuma laptelui este încă liniște. Plantonul își privește ceasul. Mai sînt cîteva minute pînă la deșteptare. Înainte să trezească subunitatea, se oprește lîngă patul celui care ar fi trebuit să fie schimbul trei. Îl apasă ușor pe umăr și acesta tresare buimac. Cînd vede lumină nu știe ce să creadă. Înțelegîndu-i nedumerirea, soldatul Nicolae Păun îl liniștește: „A fost o noapte mult prea frumoasă și n-am putut să mă despart de ea...” „Bine, dar așa obosit — înțrebă cel care, fără să știe, a fost complice la această întîmplare — vei mai putea lucra?” „Lasă, nu-mi duce grija! Măcar să te ții după mine!”

Curînd vor începe munca. Prin truda lor, pămîntul va avea apă din belșug. Iar oamenii ogoarelor își vor începe ziua clătîndu-și visele în căușul palmei, chiar aici, la tărîmul cîmpiei, unde altădată abia zăreai cum-păna vreunei flîntîni.

INCREDEREA

A FI SOLDAT

A fi soldat,
a respira deodată cu patria,
a colora cu vaghea
noaptele în alb,
a clădi columna de milenii
pe pământul patriei drag.
A fi soldat,
a veghea idealuri,
a aduce soarele,
a învăța să cuprinzi
frontul neîntrerupt,
continua ardere
și de fiecare dată
chipul mării izbînzii.
A fi soldat
e o cale lumină,
drumul ce ne străbate
ca un ecou,
arcuire de gînd
și fapte comuniste
în patria Marelui erou.
A fi soldat,
a exista pretutindeni,
iubire și veghe
în post, la hotar,
a cititori luminoase destine,
cu gîndul, cu fapta,
cu braț, temerar.
A fi soldat
purttind numele patriei,
înălțîndu-i etern
gloria ei,
a vaghea spre zări comuniste
libertatea și pacea
mileniului trei.

MAIOR EUGEN PELIN

Legătura cu comandantul a fost stabilită. Se așteaptă ordinul de atac

Mai sînt cîteva ceasuri pînă la ivirea zorilor. Începe urcușul. Păduri falnice de brazi se înșirue de o parte și de alta a cărării. Vîntul poartă spre firul apei mireasmă de rășină. În ultimele 24 de ore, ostașii n-au pus geană pe geană. Nici comandantul lor. O noapte albă. Neodihna apasă în mușchi, în oase, e grea precum plumbul.

— Greu, soldat?

— Greu, to'a lent, dar nu ne dăm bătăuși.

Sînt aproape de-o vîrstă. La licărul unei raze de lună, pe umerii locotenentului lucesc stelulele. Însemne ale maturității, ale răspunderii. A făcut zeci de marșuri, unele mai istovitoare cît acesta, cu gîndul la ziua cînd va ajunge ofițer. Cum au trecut anii!... Sînt aproape de-o seamă, dar le arată o grijă ca de frate mai mare. Și nu-i despart decît doi ani și poate cîteva luni...

Vorbele ofițerului parcă i-au dat aripi soldatului rămas în urma formației. Oare să-și fi dat seama că l-a pătruns oboseala? Nu, nu trebuie să rămînă în urma celorlalți. Desface capacul bidonului și toarnă cîteva picături de apă în podul palmei, apoi își răcorește cu ele fața.

— Ce faci, soldat Pintilie? se aude glasul locotenentului de undeva din apropiere.

— Execut înviorarea, tovarășe locotenent.

Chicote răsună în jur. Și vorbele înviorează, nu numai apa.

Ofițerul îl așteaptă: Merg alături. După cîteva clipe de tăcere îl explică în șoaptă situația ivită. Întîlnirea cu elementele înaintate ale „Inamicului” a devenit iminentă. Lui îi revine misiunea să acționeze în cadrul echipei de cercetare, ca primul cercetaș. Foarte probabil să dea primul ochii cu „Inamicul”. Pe timp de iarnă s-ar fi chemat deschizător de pîrtie. Acum e deschizător de... drum. Ferigile înalte, cetinile de brad îngreuiază înaintarea. Și apoi, cînd știi că de tine depinde siguranța întregului pluton!... Brrrr! Simte că i se face frig, deși prin viroaga astă în care vîntul își pierde din vlagă este doar răcoare. Sentimentul răspunderii alungă ca prin farmec toropeala. Este iarăși stăpin pe acuitatea simțurilor. Un foșnet abia perceptibil îl determină să se adăpostească la pămînt. Se freacă încludat la ochi. Vis, coșmar să fie, ori imaginile întrezărite sînt ale-vea? Nu se deslipește de pămînt. Privește în continuare spre umbra care se apropie. Îl încearcă un sentiment vag de frică, dar își revine repede. N-are dreptul să ezite. Eșecul său ar marca negativ misiunea plutonului. Cum să le înșeli așteptările? Și apoi, locotenentul are deplină încredere în el...

Își dă seama că are înaintea un ad-

SUB FREAMĂTUL MĂTĂSII TRICOLORE

versar de temut, dar îi stau în preajmă, ca „aliați” de nădejde, iscusința, agilitatea, calități dobândite în orele de antrenament la pista de calibr fizică și psihică, la baza sportivă a unității sau în complexul de poligoane. Dar unde o fi frunzașul Panaite de nu i-a venit încă în ajutor? Îi lăsa în urmă, la distanță regulamentară. Să nu fi sesizat încă situația ivită? În doi i-ar fi venit repede de hac adversarului. Se va descurca și singur. Va acționa însă cu maximă precauție, să nu compromită acțiunea.

Un moment de liniște, de evaluare a posibilităților, de găsire a variantei optime de acțiune, o scurtă ezitare, apoi o zvicnire, dar lovitură directă cu patul armei de sus în jos este parată în ultimul moment de „adversar”. Un pas înapoi, un atac simulat și, în cele din urmă, lovitură nimereste din plin. Dezechilibrat, cercetașul „inamic” cade, dar nu se predă încă, ci încearcă să riposteze de jos. S-ar părea că nu mai are nici o șansă, dar în ceasul „al doisprezecelea” apare, ca din

pământ, un alt luptător „inamic”. Soldatul Pintilie simte cum îl trec fiori reci. I-a mai rămas o șansă: să facă uz de armă. Se-ngrozește la acest gând. Un singur foc de armă ar face să vuiască pădurile, ar da tot planul peste cap. Și totuși... Cînd să armeze, aude la cițiva pași semnalul de recunoaștere. Știe că de acum nu mai este singur. Dintr-un salt, frunzașul Panaite este în spatele celui de-al doilea luptător „inamic”, care, dîndu-și seama că nu mai are nici o șansă, ridică mîinile în sus.

— Ai căzut la pînc, spune citeva clipe mai tîrziu soldatul Pintilie. Dacă mai întîrzi pușin...

— Știu ce s-ar fi întîmplat. Numai că eu mă aflu încă de la începutul confruntării în apropierea ta.

— Cum? Și m-ai lăsat să mă „bat” singur cu ditamai vlăganul?

— Da, pentru că eu eram ocupat cu... „Morse”. Trebuia să înștiințez fără întîrziere subunitatea despre situația survenită. Și apoi, te știu un luptător de temut, în ciuda fizicului tău nu prea impunător. Te-am avut doar de atîtea ori ca adversar

la ședințele de luptă corp la corp.

— Erai sigur c-o să-l dezarmez de unul singur?

— Mai aveam o brumă de îndoială. Ai avut grijă să mi-o spulberi definitiv. Și acum vino repede că ne așteaptă tovarășul locotenent, să te felicite personal. A făcut-o indirect, pe calea undelor, dar abia acum am răgazul să-ți transmit felicitările sale.

— Chiar? Și ce-a spus?

— Ai răbdare, o să afli la momentul potrivit. Deocamdată iuște pasul, să nu ne apuce ziua aici, pentru că în zori, la primul semnal, ne așteaptă o nouă misiune.

Maior
VASILE MOLDOVAN

Jurnal de campanie

Virtutele de praf sînt uneori atît de aprige încît genele colbuite abia se limpezesc în cite-o lacrimă fugară, rotunjită ca perlele în jurul firisoarelor de nisip. Ștergîndu-și din cînd în cînd fruntea înnegrită de țîței, caporalul Vasile Păcuraru simte cum i se adună în dosul palmei norii negri de humă ai Bărăganului. Se îndreaptă grăbit, cu pași mari, către schelă, tăind miriștea de-a dreptul pe o scurtătură bătătorită și de el în nenumărate rînduri. Ziua de muncă s-a încheiat, dar la echipele de intervenție poate fi oricînd nevoie de cineva. De aceea se și grăbește să ajungă la bază. Vîntul aspru de toamnă tîrzie atîță tot mai puternic spuza de jeratic a asfințitului, pompele de extracție se leagănă ca niste dropii cu aripile întinse spre cer. Tînarul se gîndește cu nostalgie la liniștea lanului de floarea-soarelui în care sondele „cuibăriseră” toată vara. L-a străbătut de-atîtea ori, înotînd printre lujerii gătiți cu petale de foc, încît le simte parcă și acum mîngierea.

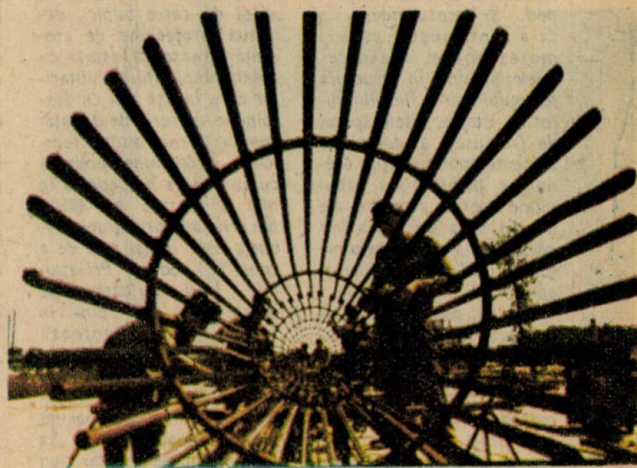
SUB FREAMĂTUL MĂTĂSII TRICOLORE

Acasă, în creierul munților, nu întâlnise niciodată lanuri atât de întinse încât să te pierzi în valurile lor înmiresmate, rătăcind drumurile spre sonde. Drum e un fel de-a spune. Rîndurile înguste îl purtau aproape silit în cite-o direcție. Asemenea lanuri a cutreierat abia acum și le-a îndrăgit foarte mult. Sondele, însă, le cunoaște de mic. La drept vorbind, Păcuraru e un nume sugerînd o veche tradiție de petrolist. Înainte de a veni în armată a lucrat tot la petrol. Ca și tatăl, ca și bunicul lui. Mereu își amintește cu drag de prima sondă pe care a văzut-o și care li fascinasă toate visurile copilăriei. Era încă foarte mic pe vremea cînd bunicul îl purtase pe umeri pînă la stînci, unde sălășluia „Regina”, favorita numărul unu, sonda cea mai productivă. Atunci a gustat prima oară țiteiul. O pastă uleioasă izvorită din piatră, dulceagă și cafenie ca blana iedului. Petrolul din cîmpie i se pare sărat. E drept că acesta izvorăște din pămînt argilos, nu dintre stînci.

Din cauza vîntului înaintarea devine anevoioasă. Cioturi răzlețe îi trosnesc din cînd în cînd sub bocanci. Alaltăieri, un vînt la fel de năprasnic scosese din funcțiune o sondă. Grupa caporalului Vasile Păcuraru — în care s-au remarcat soldații Alexandru Pană, Nicolae Mititelu și Ioan Atanasiu — a fost prima, din cadrul echipei de intervenție, care a ajuns la fața locului. În cîteva minute, instalația a început să funcționeze de parcă nimic nu s-ar fi întimplat. Pulsat cu regularitate prin arterele subterane, aurul negru se aduna în rezervoarele argintii, gigantice, ca niște ciudate bastioane.

Ajuns în companie, gradatul își scoase un carnețel din valiză. Pe filele cu amprente brumării la colțuri se poate citi: „Ora 23,00. Cîmp deschis. Sub puzderia de stele, turtile de extracție par imense catarge legănate pe o mare de grîne. Lucrăm intens la repunerea în funcțiune a sondei 505, oprită din cauza unei defecțiuni la pompă. Este o sondă „tîndră”, cu țitei curat, fără apă, fără impurități. Cînd am descăcut gura pufului mi-am dat seama că există o emanație de gaze și extracția rînde să pornească eruptiv. În cîteva clipe, țiteiul a început să fîșiească cu putere, iscînd o ploaie torențială. Trebuie s-o „calmăm” repede. Pe fețele și hainele noas-

tre se preling dire uleioase și brune. Amestecat cu mireasma holdei, petrolul curat miroase a pămînt reavînt”. Sau: „Ora 0,30. Parcul 160. Inima sondei 2082 și-a întrerupt pulsațiile. S-a produs o nisipare. Probabil paharul pistonului s-a înfundat serios. Începem imediat activitatea. Întîrzierea înseamnă tone de petrol neextras. În-

tre timp sîntem anunțați că s-a oprit și sonda 740, situată la aproximativ 3 kilometri. Aceasta are o producție dublă față de prima și trebuie pusă în funcțiune prioritar. Ne deplasăm urgent la locul indicat. În mai puțin de două ore, ambele sonde își reiau activitatea de extracție”.

Însemnările par a fi desprinse dintr-un jurnal de front. Dintr-o neîntreruptă bătaie la muncii pașnice pentru țară.

RĂZVAN MANUEL GHERGHINA

POVEȘTEA UNOR VORBE

(2)

● **bord.** Este menționat ca provenind de la un vechi cuvînt german cu semnificația de „scîndură” (care plutește);

● **caraulă.** Kar — ochi, în limba turcă. Deci ochi care veghează. Apoi karaul — gardă, santinelă. Numele, azi învechit, la noi vorbește astfel despre confruntările cu oștile otomane;

● **cazarmă.** I se propune o etimologie mai lungă: din latinescul *quattuor* (patru), prin derivatul său *quaterni* (cite patru), la provenșalul *cazerna* (grupa de patru), francezul *caserne* (încăpere pentru patru soldați) și, de aici, cameră pentru soldați, cuvîntul intrînd ulterior, în forme apropiate, în majoritatea limbilor europene;

● **companie.** Prin compunerea cuvîntelor latinești *com* (cu) și *panis* (piine). Adică referitor la cei care mîncă (din) aceeași piine, trăiesc în tovarășie;

● **drapel.** I se presupune o origine celtică, cu forma actuală de la latinescul *drappur* — stofă,

pînză, conținutul simbolic imprimîndu-i-se mai tîrziu;

● **dum-dum.** Teribilele gloanțe își trag numele de la locul unde au fost folosite pentru prima dată, în Indochina (dintr-un cuvînt hindus cu semnificația de „colină”);

● **dușman.** Pe filieră turcă, din persană: *dus* — rău și *mân* — minte. Într-o interpretare liberă deci, am putea să-l numim ca fiind „cel cu gînduri rele”;

● **flintă.** Vechea pușcă cu fitil. Se consideră că are la origine cuvîntul olandez *vlint* — cremene, care a dat în germană *Flinte* — pușcă (cu cremene), răspîndindu-se apoi în mai multe limbi;

● **ghiulea.** În persană *golâ* înseamnă proiectil (de aici și cuvîntul *glonț*), care a dat în turcește *gülle* — bombă de tun. Pe undeva originea orientală a cuvîntului e paralelă cu cea a prafului de pușcă.

ARTA DE A CONSTRUI PODURI

Privirea mea se oprește totdeauna cu admirație și respect la arhitectura unui pod. Și pretutindeni în țară întâlnești poduri malestuoase, trainice, unele purtând în structura lemnului sau a fierului vuviet de istorie, altele sporul de frumusețe și demnitate al contemporaneității. Asemuiesc podurile cu năzuințele mereu repetate ale omului de a uni, de a împăca, de a lega statornic tot ce i se arată ochilor și spiritului.

Nu de puține ori i-am cunoscut direct pe militarii constructori de poduri de căi ferate și rutiere. Maiorul Janos Tulit, comandantul unei asemenea subunități de specialiști (care deține titlul de frunte de șapte ani conse-

cutiv!), se trage dintr-o familie de ceferiști. O tradiție pornită la început de secol de către bunici, devenită profesiune de credință, transmisă astăzi cu nobilă împătimitate militarilor care învață aici cu destoinicie meserii de-o viață: sonetar, montator, lemnar... profesiune preluată cu conștiința limpede că în nici o lucrare nu există bucurii fără privațiuni. Bucuria este însăși arta de a construi poduri. Privațiunile... Unii stau cățarați pe schele din zori pînă în seară, alții montează grinzi metalice de cite 200 tone fiecare la precizie de zecime de milimetru, rămînînd pe porțițe zile și nopți întregi. Să nu-i uităm pe sonetari: un pilot de lemn e musai să

fie bătut perfect perpendicular circa 4 metri în pămînt sau în piatră, după cum e albia riului. Pe fiecare sonetă sînt doi mecanici „cocoțați pe luminare”, cum se zice, la 12 metri înălțime. Ei suportă cu stoicism vibrațiile a 4 000 de lovituri de „berbec” pe cap de pilot. Înmulțiți 4 000 cu 120 de piloți (media la 100 m de pod) și veți înțelege că trebuie să existe un anume curaj, o armătură morală deosebită, aș spune chiar o nevoie interioară de a vrea, de a dori pentru a putea să devii constructor de poduri.

La o deplină armonie între năzuințe și înaltă profesionalitate au ajuns în vreme și caporalii Gabriel Boariu, Vasile Iureica, Lajos Serzö, soldații Gheorghe Iova, Claudiu Ploaie, Dumitru Feraru, Stelian Mișol, Neculai Apetrei, Ioan Munteanu. Unii au trecut în rezervă, alții continuă să învețe arta de a construi poduri. Totul în ritmul viu al aplicațiilor, în condițiile formării ca buni trăgători cu armamentul de infanterie și însușirii procedeelel luptei moderne. Avînd ca instructori și comandanți oameni de o factură aleasă, cum sînt ofițerii Victor Marco-

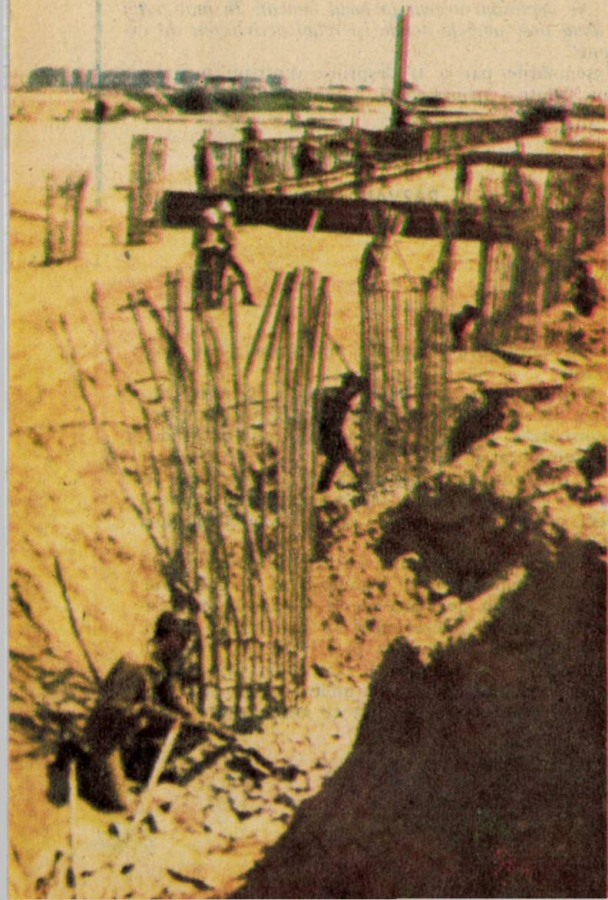
vici, Gheorghe Toma, Janos Tulit, Eugen Selegean, Gheorghe Iuga, care au semnat actul de naștere a zeci de poduri. Peste riurile Olt, Someș, Crișul Negru, Tirnava Mare, Bîrsa, Mureș, Jiu, Siret etc. Viiturile, arșița verii, vînturile năprasnice nu-i clințesc de la datorie. Pe unde trec ei rămîn, dăltuite în lumină, podurile. Meta-morfizare a pietrei, a metalului, a lemnului. Simboluri ale înfrățirii veghele ostășești cu munca pașnică de înălțare a cîtoroilor socialiști.

Maior
CONSTANTIN IRIMIA

ORIZONT DE LINIȘTE

Nu se știe
cît a fost ceasul
cînd pe un colț de stîncă
a răsărit
primul fir de iarbă.
Dar, cu certitudine,
clepsidrele de eternă simțire
așteaptă secunda
cînd ultimul purtător
de armă
va înțelege
că erupția de verde
a cîmپیilor
nu ucide pe nimeni.

IOAN CIUBUCĂ

NESTINSA IUBIRE DE PATRIE

desen de pace

numai pace și mintea mea
eliberată va purcede în marea călătorie.
grîul va crește, copilul va crește
fericirea — uneori — e să știi a spera.

numai pace, liniște-aureolată
o simfonie tulburătoare (repetă — nu ești numai o țintă,
nu se-adună
în contul inimii tale doar pregătire de moarte.
poți iubi, poți, în fine, iubi)

numai pace peste casa noastră,
bărbatul și fiul (există cu-adevărat)
fără de teamă să putem trăi în liniște și-mpăcare.
războiul rămîne-va un semn pe atlasuri
sub glajă ștearsă de praf a vitrinei.
un glonț, un trăgaci ruginit, un minier de sabie
în colecția de curiozități din biroul tău.

CLEOPATRA LORINȚIU

lancu Gitan, Constantin Băcescu, Constantin Udrea, Victor Cioroianu, Ștefan Munteanu și Ion Ionica. Bărbați cu timplele cărunte, cu chipurile brăzdate de cutele anilor. Au trecut toți de 68 și se apropie de 70. Dar cum nu vîrsta reprezintă meritele unui om, vom preciza că am amintit acest lucru doar pentru a sublinia că, la anii lor, ar fi avut de mult dreptul să stea în parc și să povestească. Mai ales că au ce povesti, așa cum am avut și noi privilegiul de a-i asculta, din lungul drum bătut de gloanțe al războiului antifascist pe care l-au parcurs. Însă ei continuă să muncească și să participe și la activitățile de pregătire ale gărzilor patriotice din orașul Filași. Fac parte din subunități de pușcași, artilerie și artilerie antiaeriană. Vin la pregătire, întotdeauna primii, se instruiesc cu multă tragere de inimă și, nu de puține ori, sînt dați exemple pentru rapiditatea și corectitudinea mișcărilor executate. Iar dacă comandanții de subunități nu au timp să-i consulte întotdeauna în fața formației își găsesc ei locul și prilejul de a-i întreba în legătură cu o poziție de tragere, cu o acțiune tactică ce trebuie întreprinsă. Și părerea lor este mereu luată în seamă, avînd girul unor experiențe trăite în clocotul realității cîmpului de luptă.

I-am ascultat ore în șir, admirîndu-i pentru precizia cu care rememora și reconstituiau zile, locuri și, mai ales, acțiuni umane. Astfel, pentru *Ion Ionica* au rămas de neuitat zilele luptelor de pe Valea Prahovei și ale încleștărilor crîncene pentru cucerirea înălțimilor de la Darba de Mureș. Acolo, prin apele Mureșului înroșit de sîngele ostașilor români, el a reușit să facă legătura telefonică a artileriștilor de la punctul de comandă la postul de observare, după ce a înnotat zeci de metri în amonte pe sub un mal abrupt.

Constantin Udrea, care a primit botezul focului ca tinăr voluntar, își amintește cum, dintr-un pluton de vînători, după luptele de la porțile Timișoarei, au mai rămas 6 ostași.

Pentru *lancu Gitan*, locotenent-colonel în rezervă, sînt încă vii în memorie luptele purtate de-a lungul Dunării pînă la Turnu Severin pentru apărarea antiaeriană a navelor fluviale.

Constantin Băcescu, *Victor Cioroianu* și *Ștefan Munteanu* au participat la luptele pentru forțarea Tisei, eliberarea Budapestei și mai departe, pînă la victoria finală asupra trupelor fasciste, păstrînd cu ei amintirea altor tovarăși de arme care au făcut sacrificiul suprem.

Toate acestea, „veteranii din Filași” le evocă luptătorilor gărzilor patriotice, alături de care trăiesc, muncesc și se pregătesc pentru apărarea patriei. Ascultîndu-i, nutrești sincere sentimente de admirație pentru modul în care și-au făcut datoria supremă, pentru felul în care înțeleg să și-o facă în continuare, cum simplu spunea unul dintre ei, „cît vom putea ține arma în mînă”. Și, mai ales, trăiești bucuria de a vedea cum curge mereu în oamenii de pe aceste plaiuri izvorul nestinsei iubiri de patrie.

Maior EUGEN BURGHELEA

Pe scena Ateneului Român, într-un spectacol festiv

S mai 1947. Sub cupola Ateneului Român, pe a cărei scenă s-au perindat soliști și orchestre de celebritate mondială, 1 000 de spectatori așteaptă nerăbdători semnalul de începere a primului spectacol al Ansamblului armatei noastre, intitulat sugestiv „Înainte, marș!” În loja principală, membri ai guvernului, în frunte cu dr. Petru Groza, personalități ale vieții noastre cultural-artistice din acea vreme... Lumina inunda sala...

Și, la terminarea spectacolului, toți cei prezenți ovaționează, minute în șir, pe artiștii militari, care-i entuziasmaseră, pur și simplu, prin arta lor, prin originalitatea și varietatea numerelor interpretate (aplaudate, fiecare-n parte, la scenă

deschisă), prin frumusețea costumelor populare, ingeniozitatea regiei, prin ordine și disciplină, prin totul făcut ostășește, temeinic, frumos și înalțător...

Așa și-a marcat începutul (semnatarul acestor rânduri nu uită nici azi și nu va uita nicicând emoțiile ce ne cuprinseseră pe toți, spectatori și interpreți), așa a pornit la drum lung, pe care l-a urcat și-l mai urcă încă, treaptă cu treaptă, spre culmile desăvârșirii, prima formațiune de acest gen din țara noastră, strălucit reprezentant al artei românești. Evident, în România existau deja nenumărate formațiuni corale, mai cu seamă mixte, unele cu o îndelungată tradiție, dar ansamblul nou înființat își propunea ceva mai mult: o îmbinare spectaculoasă și armonioasă de diferite genuri artistice, cu un vădit caracter militant, educativ. Sau, cum avea să scrie criticul de artă Valentin Silvestru, An-

IOAN D. CHIRESCU: Creație a regimului nostru, duce pretutindeni faima artei interpretative românești, valențele inegalabile ale folclorului, frumusețea muzicii noastre clasice sau moderne, dinamismul reconfortant al cîntecului patriotic și ostășesc. Sus, tot mai sus, pe treptele măiestriei, slujitori ai frumosului în haine militare!

ION DUMITRESCU: Factor activ de educare patriotică și estetică a militarilor, a tuturor spectatorilor. Ansamblul armatei și-a câștigat prestigiul meritat prin susținuta sa activitate, prin aportul adus la înflorirea culturii noastre. Recunoștință și dragoste, urări de noi succese.

samblul armatei dorea să realizeze „o confluență între creația populară și cea cultă, care să continue a exprima o realitate nouă și, în primul rând, a vieții din armată, prin imagini muzicale și coregrafice”. O experiență temerară care a condus, până la urmă, la concretizarea unui unicat — Ansamblul artistic „Doina” al armatei, prim solist al artei interpretative românești.

Milioane de spectatori din țară și pe mai toate meridianele globului văd în ansamblul nostru garanția unei autentice, purtătoare de înălțătoare mesaje...

În cadența profundelor înnoiri din patria noastră, ansamblul e și el în permanentă înnoire; fiecare succes, fiecare număr original, încă un pas spre perfecționare. Talentul dirijor și compozitor, directorul ansamblului, colonelul Sergiu Eremia, nu mai puțin talentații maiori C. Popovici, director artistic, Gh. Popescu, maestru de cor, Marin Ciocă, dirijorul formației de muzică populară, toți componenții ansamblului și-au înscris în adâncul inimii un singur crez — exigența.

Un punct de răscură în evoluția sa, ca și pentru întreaga noastră cultură, a constituit-o Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de la tribuna căruia au răsunat cuvintele înflăcărâte ale celui mai bun fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Alegeți tot ce credeți că este mai frumos în culoare, redați realitatea cit mai variată în proză, în poezie, în sculptură, pictură și muzică, cîntați patria și poporul minunat, pe cei ce și-au închinat întreaga viață înfloririi patriei

socialiste”.

Și Ansamblul armatei urmează cu fidelitate îndemnul cetățeanului României moderne, reînnoie la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, la Conferința Națională a P.C.R.

Arta ansamblului nostru poartă însemnele nobile ale fiilor acestui pământ, setea de frumos și dragoste nestinsă pentru glie, libertate, prietenie cu toate popoarele lumii și pace. Toate aceste năzuințe își găsesc ecoul în cele peste 1 200 de cîntece, cantate, oratorii, marșuri, prelucrări de folclor, coruri din opere, poeme vocal-simfonice; în cele aproape 400 de tablouri coregrafice, cite s-au împlinit ca într-un uriaș chilim, în sutele de spectacole montate de la înființare și până astăzi, vizionate de circa 11 000 000 de spectatori.

Regretatul compozitor Ioan D. Chirescu declara, după ce luase parte, ca invitat de onoare, la o premieră a acestui minunat colectiv artistic: „Ansamblul și-a desfășurat aripile ca pasărea măiastră din basme, a crescut într-un an cît alții în zece, căci s-a hrănit cu seva ce curge din izvorul fermecat al artei noastre populare”. Într-adevăr, repertoriul său permanent este străbătut ca un fir roșu de nestematele folclorului nostru, unul dintre cele mai bogate și mai pline de originalitate din lume. Așa se explică și cuvîntul DOINA înscris în titulatura sa.

Tot mai bogată și mai variată, cu un conținut care oglindește cerințele Congresului al XIII-lea al P.C.R., Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste, activitatea ansamblului înregist-

AL. PAȘCANU: Iată un drum de ascensiune și izbînză pe care ansamblul îl poate privi, în acest jubiliar moment, cu profunde satisfacție a lucrului bine făcut. Căci, alături de instrucție și armament, forța unei armate stă în spiritul și în însuflețirea ei; iar arta, și mai cu seamă cîntecul, cu vîpaia lui fierbinte și luminoasă, ocupă un loc de frunte în înflăcărarea conștiinței.

SICĂ ALEXANDRESCU: Ansamblul artistic al armatei a crescut mare, a luat proporții monumentale. A urcat, în acest timp, treaptă cu treaptă, spre culmile artei, atingînd înalte piscuri.

TUDOR MUȘATESCU: Mii de spectacole cu milioane de spectatori, sute de cîntece și dansuri — în majoritatea lor culese din nesecatul tezaur al folclorului românesc — au făcut să răsune, într-o impecabilă interpretare artistică, cîntecul românesc, să salte neegalatele noastre dansuri populare.

NICOLAE TĂUTU: Chiar de la înființarea sa i-am fost cronicar și rapsod fidel, martor entuziast al feecelor sale spectacole, al artei sale viguroase, care a comunicat cu măiestrie și autoritate, pînă departe în lume, mesajul artei noastre socialiste.

În iureșul unui dans popular

„Burebista”, unul dintre numeroasele tablouri tematice montate de corpul de balet al acestui minunat colectiv artistic

trează noi și noi succese. Pe măsura perfecționării artistice, sînt introduse în programele sale lucrări de mare virtuozitate din repertoriul autohton și internațional: *Oratoriul Horia* de Alfred Mendelsohn, *Oratoriul Tudor Vladimirescu* de Gheorghe Dumitrescu, *Freischütz* de Weber, *Mireasa vîndută* de Smetana, *Damnațiunea lui Faust* de Berlioz, *Tannhäuser* de Wagner, *Balada lui Ștefan cel Mare* de Gh. Dima, *Corul soldaților* de Gounod, numeroase alte lucrări corale de Verdi, Rimski-Korsakov, Străvinski, Enescu, Constantin Dimitrescu, Ioan D. Chirescu, Gheorghe Bazavan, Laurențiu Profeta ș.a.

Mii și mii de spectatori din unități militare, din uzine, întreprinderi, case de cultură de la orașe și

sate, de pe marile șantiere au avut și au prilejul să admire și să prețuiască măiestria artistică a ansamblului nostru — noi suite corale, noi tablouri coregrafice, noi culegeri din folclor, noi numere solistice interpretate de artiști cu o impresionantă carte de vizită, unii devenind cunoscuți și peste hotarele patriei.

Prin varietatea și conținutul elevat al programelor sale, prin înalta sa ținută artistică, Ansamblul armatei este nelipsit de la marile spectacole de gală, manifestări prin care sînt evocate momente de referință din istoria noastră multimilenară, de la ampla întrecere „Cîntarea României”, în care **PRIMA FORMAȚIE ARTISTICĂ A ARMATEI** s-a situat numai pe locul întâi, la toate

edițiile Festivalului cîntecului ostășesc „Te apăr și te cînt, patria mea!”

Ansamblul artistic „Doina” al armatei este și un strălucit ambasador al culturii și artei românești peste hotare, mesager al realizărilor remarcabile ale poporului român, al năzuințelor sale de pace, prietenie, înțelegere și colaborare între toate popoarele lumii. Presa de specialitate, oamenii de artă, marelui public din numeroasele țări pe care ansamblul le-a vizitat s-au exprimat în modul cel mai elogios despre arta acestui minunat colectiv, despre dragostea de frumos și armonie a poporului român, care are în „Doina” armatei un strălucit reprezentant.

JEAN GHELIUC

O pagină din eroismul ostașului român pe frontul antihitlerist redată prin mijloace artistice deosebite: tabloul coregrafic „Oarba de Mureș”

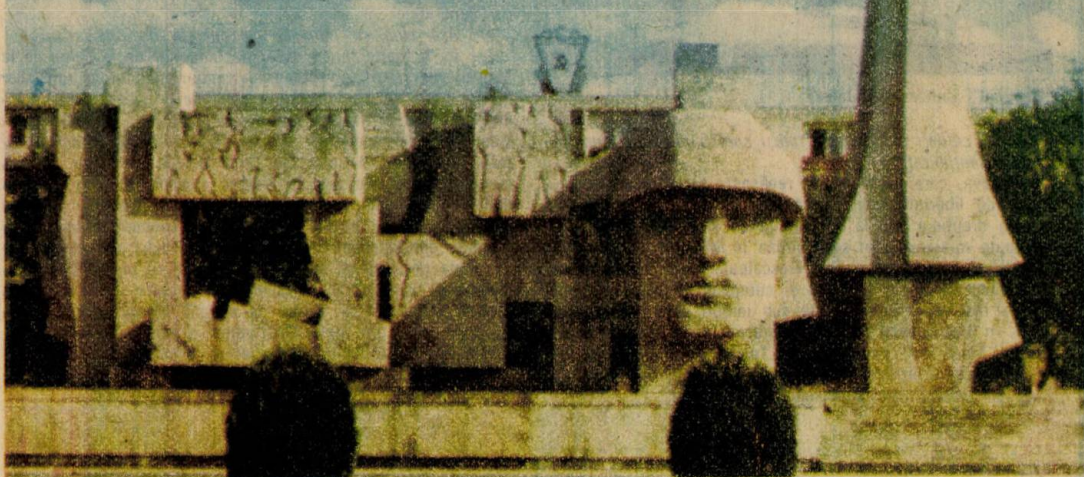

PATRIOTIC – EROIC – OSTĂȘESC

în viziunea creatorilor de frumos

Apărătorul de țară, omul-ostaș pe al cărui braț oțelit și suflet generos s-a sprijinit mereu cu nădejde patria, cel ce și-a pus cugetul și vrerea, credința și fapta eroică, viața însăși temelie la coloana înfinită a marilor izbînzi întru neatințarea și existența demnă, de sine stătătoare a poporului nostru în multimilenara-i vatră strămoșească. Apărătorul-ostaș de ieri și de azi, dintotdeauna, fiu devotat celor în mijlocul cărora s-a născut și a crescut, cauzei sacre, supreme a ocrotirii și înălțării pașnice a țării. Apărătorul-ostaș, suflet în sufletul neamului său. Cu nimb de erou sau anonim și modest în trainica sa faptă de pavază. Ostașul, starea de veghe a patriei. Neîntrecutul, viteazul, generosul. Cel nemurit în statuie, cel transpus în odă, cel luminat în secvență de film. El, cel al cărui chip și al cărui destin au fost și nu vor conțeni să fie nesecat izvor de inspirație, de împlinire pentru creatorii de frumos...

Iată subiectul asupra căruia au avut amabilitatea să se oprească, în interviurile ce mi le-au acordat, de-a lungul anilor, personalități ale vieții noastre artistice. Unii dintre ei au trecut hotarul drumului cel fără de întoarcere, însă cuvintele, opiniile, crezul creațiilor lor strălucesc vii în amintirea și inima noastră. Fie dar și aceste rememorări un semn al prețuirii ce-o datorăm operei lor militante, nobilelor resorturi care i-au sporit combustia și vibrația!

Monumentul ostașului român înălțat la Carei (autor: sculptorul Vida Geza)

ION JALEA:

*„I-am cunoscut bine,
i-am iubit și admirat...”*

— Am cunoscut ostașul român, mai întâi din cărți și documente istorice. Apoi, l-am cunoscut direct, nemijlocit, în 1910, când eu însumi am îmbrăcat tunica militară. Am făcut parte din Regimentul 34 infanterie, care, peste ani, în octombrie 1944, avea să se acopere de glorie nepieritoare la Carei, pentru eliberarea ultimei brazde de pământ românesc de sub ocupația fascistă.

L-am cunoscut bine, profund pe ostaș, mi l-am apropiat, l-am admirat și l-am iubit. Mai ales în anii grei de război, 1916—1918, când am împărțit cu camarazii mei — eram ofițer — piinea și tranșeea, durerea și speranța, teama și bucuria izbînzii. Am luptat cot la cot cu ei la Oituz, la Mărășești, la Siret — cîmpul de glorie al oastei noastre. Acolo și atunci mi-a încolțit în minte ideea de a imortaliza chipul ostașului în bronzul ori granitul statuiilor.

— Înțeleg că lucrările dv. de mare amploare și-au avut soriginea în impresiile și trăirile de combatant...

— Fără îndoială. Am început modest, cu câteva schițe de front, modele fiindu-mi chiar camarazi de-ai mei. Dar explozia unui obuz inamic m-a lăsat fără brațul stîng, aminînd astfel, pentru un timp, planurile mele îndrăznețe. Într-un fel, acest re-paus fortuit mi-a prins însă bine; el m-a ajutat să meditez mai

adînc la condiția și menirea ostașului, să decantez din materialul atît de bogat esențele, fără a neglija nuanțele, pentru a realiza o adevărată sinteză a ostașului. Pentru că eu doream un chip-sinteză. Ca om, el aparține, desigur, unei generații, unui timp istoricește dat. Dar ca erou, ca model, el, ostașul, aparține istoriei, veșniciei. Esențializînd, putem spune că aceleași nobile imbolduri, aceeași fierbinte dragoste de ai săi, de neam și glie, au fost proprii atît oștenilor lui Burebista și Decebal, cît și celor ai lui Mircea și Ștefan, ai generalilor Dragalina și Grigorescu, celor ce s-au jertfit pentru eliberarea României de sub dominația fascistă, cît și ostașilor noștri de azi.

„Decebal” (autor: Ion Jalea)

— Ce credeți că îi unește totuși spre a putea fi, cum spuneți, esențializați?

— Ceva, care peste ani se regăsește și se recunoaște — voința de libertate, vitejia dusă pînă la sacrificiul suprem, în numele dreptului țării la o existență de sine stătătoare. Acestea toate m-am străduit să le redau în *Monumentul soldatului Gheorghijă*, ridicat într-un sat musculean, în amintirea tovarășului meu de arme, frumosul și curajosul flăcău Gheorghijă, care a fost răpus și odihnește sub ierburi chiar în satul său natal; în *Monumentul Infanteriei*, precum și în statuia lui *Mircea cel Mare*, din centrul orașului Tulcea, în *Monumentul Unirii*, din Focșani, în ecvestra *Decebal*, din Deva. Sau în *Dragoș vodă* și *zimbrii*, din Cîmpulung Moldovenesc...

VIDA GEZA:

„Monumentele încrustează istoria în memoria generațiilor...”

— Preferați arta monumentală. E vorba doar de formația dumneavoastră de artist, de ceea ce v-a consacrat?

— Desigur, satisfacțiile pe care ți le oferă lucrul făcut de mîna ta, prețuirea din partea semenilor pentru acel lucru te fac să-l îndrăgești și să cauți să-l desăvîrșești... În cazul meu, acel lucru e monumentul, cu prioritate cel istoric. În fond, istoria unui popor, în afara documentelor scrise, poate fi reconstituită și din monumentele ce transfigurează un fapt, un eve-

niment. Monumentele au și ele graiul lor prin care istoria vorbește generațiilor.

— Cînd vorbiți de istorie ca izvor de inspirație vă referiți, desigur, și la acele evenimente de răscruce în care armata a jucat un rol de seamă.

— Evident. Tematica militară, eroică, patriotică a constituit dintotdeauna acea substanță esențială, autentică, palpabilă a creației mele și a celorlalți confrăți ai mei plasticieni. Nu întîmplător, pentru că oricine este conștient că armata noastră de astăzi, continuatoarea glorioaselor tradiții ale oștenilor de ieri ai țării, s-a integrat ferm, cu trup și suflet, cu întreaga devoțiune, în momentele cele mai importante ale luptei națiunii noastre pentru triumful prezentului socialist al patriei române. Tematică ce înfățișează aspecte definitorii pentru coeziunea neclintită dintre popor și ostașii săi și ne oferă nouă, tuturor, disponibilități nebanuite.

— Cu toate acestea, monumentul istoric e destul de rar...

— E drept, avem încă puține lucrări monumentale legate de eroismul omului în uniformă, de curajul și spiritul de jertfă dovedite de el pe cîmpiile de glorie ale Războiului de Independență, în încrîncenările cu cotropitorii la Mărăști, Mărășești și Oituz, pe baricadele revoluției eliberatoare de la 23 August 1944, de faptele ostașului evului socialist, care-i definesc profilul de apărător și constructor al României anilor de acum și de mîine... Bineînțeles, acestea cer, dacă nu să le trăiești personal, măcar intuindu-le, să retrăiești momentele istorice pe care intenționezi să le transpui în piatră, lemn, bronz ori în culoare... Nu puține sînt drumurile de șes și de munte pe care străbați țara în lung și-n lat fără să știi că, pe acele meleaguri, eroi fără număr, rămași necunoscuți, au căzut în lupte alungind cu arma în mîini vrăjmașii. Locurile istorice arar au cîte un însemn care să-ți atragă atenția. Consacrînd aceste locuri istorice printr-un monument le fixăm neîndoios în cugetul, inima și amintirea celor ce trec și nu vor conștientiza treacă pe acolo. Monumentele încrustează istoria în memoria generațiilor...

— Așa cum se întîmplă cu operele de artă...

— Aș fi foarte fericit dacă monumentele de la Carei, de la Moisei vor reuși să vorbească contemporanilor și urmașilor despre ceea ce noi, generația celui de-al doilea război mondial, am trăit și nu vom putea uita niciodată... Careiul îl consider ca locul apoteozei vitejiei și sacrificiului ostașului român, eliberator al celei din urmă brazde părintești de sub cizma hitleristă. Pe cînd la Moisei, cioplind în lemn acest al doilea monument, am căutat să-mi aduc modestul omagiu omului simplu de la țară, legat de glia străbună, celui care a preferat dezrădăcinării și supunerii, sprijinului dat cotropitorilor, lupta deschisă cu aceștia, înfruntarea cu pieptul deschis a plumbului ucigător al mitralierelor horthyste. Martirii de la Moisei au dovedit că, alături de armată, întreg poporul e gata să pună mîna pe arme cînd patria o cere... Ambele monumente, de fapt, caută să reliefeze această comuniune. De

„Convoi îndreptîndu-se spre front” (desen de Tache Brăescu)

aceea, între elementele arhitectonicii populare specifice zonei folclorice respective (poarta și turla bisericilor din lemn din Maramureș) am intercalat, la Carei, capul țărânului răsculat și cel al ostașului eliberator — sinteza obstacolului de netrecut pus de secole de-a rândul la hotare în calea celor ce au atențat la integritatea vetrei și la libertatea poporului. Iar la Moisei, sub forma tradiționalelor troițe din lemn, am plăsmuit o poveste despre oameni și pentru oameni întruchipând un sanctuar cu doisprezece stâlpi — cele douăsprezece luni ale anului — pentru ca în fiecare zi să ne gândim la cei 29 eroi pieriți pe aceste locuri, la toți eroii acestui pământ românesc... Sînt fericit dacă am reușit să creez ceva accesibil și, deopotrivă, sugestiv, cu ecou în sufletele celor mulți...

„23 August 1944” (pictură de Bela Kromer)

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ:

*„Apărarea patriei ne-a fost,
de cînd ne știm, rostul,
datoria”*

GHEORGHE DUMITRESCU:

*„Ostașul, el,
starea de veghe a țării...”*

— Mai bine de zece ani v-ați desfășurat activitatea în Ansamblul Artistic „Doina” al Armatei. Ce au însemnat ostașii pentru creația dv.?

— Pot spune cu mîna pe inimă că acei ani constituie o perioadă rodnică, distinctă în activitatea mea artistică. Pentru că, apropiindu-mă nu doar prin natura atribuțiilor „de serviciu”, ci și dintr-un îndemn lăuntric, de rosturile ostășiei, am izbutit să aflu o parte din universul de trăiri și idealuri ale omului de sub drapel, în fond, trăirile și idealurile întregului nostru popor. Nu întâmplător, din această perioadă datează creațiile mele la care (în extrem de mult, precum oratoriul „Tudor Vladimirescu”, operele „Decebal” și „Ioan Vodă”, alte numeroase coruri și cantate compuse special pentru formațiile muzicale militare. Toate mi-au servit de minune atît la lărgirea ariei tematice și diversificarea stilistică a componisticii mele, cît și la îmbogățirea mea sufletească cu noi date de percepere, de asimilare și de rețineră, la o tensiune înaltă, a marilor adevăruri ale istoriei neamului și ostirii noastre. Această extraordinară experiență mi-a îngăduit apoi să abordez o serie de subiecte istorice în operele „Răscoala”, „Vlăd Țepeș”, „Fata cu garoafe” sau în oratoriile „Grivița Roșie”, „Pămînt dezrobîț” și „Zorile de aur”.

— Ce anume v-a impresionat și v-a inspirat mai mult atunci cînd v-ați acordat lira spre a-l înfățișa pe ostaș în creațiile dumneavoastră?

— Din bogatul tezaur al virtuților care împodobesc chipul faptelor omului aflat „în serviciu comandat” m-au făcut să vibrez și mi-au înaripat inspirația eroismul, spiritul de sacrificiu, dăruirea de sine pînă la jertfa supremă — adică, acele nobile însemne de cuget și simțire fără de care nimic durabil nu poate fi clădit...

— Cum vedeți chipul ostașului de azi?

— Mă preocupă de mult o operă inspirată din actualitate, care să surprindă și să redea viața nouă, ai cărei cititori și beneficiari sîntem cu toții, avîntul creator, delinctoriu epocilor de adînci prefaceri revoluționare ale patriei și oamenilor ei. În cadrul acestei lucrări muzicale de amploare — cum o gîndesc eu — omul în uniformă, oastea țării, vor ocupa, desigur, locul meritat, fiindcă și astăzi, alături de întreaga suflare a României socialiste, ostașul rămîne starea de veghe a ei.

— Cînd și în ce ipostaze l-ați cunoscut pe ostaș?

— În primele zile ale lui septembrie 1944. Mă aflam la Gurahonț. În plină zi, trei avioane hitleriste au început să bombardeze șoseaua care trecea prin mijlocul așezării. Fiind student în medicină, m-am prezentat la dispensarul local, devenit, prin forța împrejurărilor, spital. Dar ce spital?! Nu aveam la îndemînă mai nimic pentru a alina rănirilor suferințele. Printre aceștia se afla și un soldat. Voinic, frumos, tînăr. Avea plămînii ciuruiți de gloanțe. Stătea nemișcat ca o statuie, cu fața albă, întoarsă spre noi. În priviri îi citeam suferința chinuitoare. Se stîngea încet, pe tăcute. Ne privea intens, cu o implorare mută, bărbătească, fără a scoate nici măcar un geamăt. Atunci mi-am dat seama că se poate sta în fața morții și cu bărbăție, cu îndrăjire și demnitate, cînd știi pentru ce mori. Iar băiatul acela frumos și voinic știa, fără îndoială, că se stînge acolo, anonim și resemnat, dar superb în eroismul său, pentru patrie, pentru dreptate.

— Ce rol acordăți poeziei, artei, în general, în cultivarea crezurilor iubirii și slujirii patriei?

— Apărarea patriei ne-a fost, de cînd ne știm, rostul, ne este și astăzi datoria sfîntă a noastră, a tuturor. Toți în felul nostru, de la comandantul suprem la cetățeanul de rînd, sîntem ostași, înregimentați de aceeași parte a baricadei în lupta pentru înălțarea și ocrotirea ființei țării și a națiunii. Fără cunoașterea profundă a virtuților poporului, care nu întotdeauna așteaptă momente extraordinare pentru a se manifesta, nu este posibil să scrii ceva de valoare, care să contribuie la edificarea interioară a celor ce te citesc. Arta majoră, creația militantă spre care ne îndeamnă partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, realizată, firește, cu mijloacele specifice fiecărui creator, conține, totuși, un fond adînc, comun tuturor celor ce o realizează: capacitatea de a influența, de a acționa asupra sufletului, de a-l îmbogăți și sensibiliza.

În ceea ce mă privește, am căutat să cînt în versurile mele acele atitudini exemplare proprii omului și ostașului, prin excelență: curajul, demnitatea, bravura, devotamentul, care să contribuie la educarea patriotică, revoluționară a cititorilor mei. E obligația de onoare pe care mi-am asumat-o pregătind pentru teascurile Editurii Militare, deci pentru ostași, volumul de poezii „Locuiesc într-o inimă”, care a și văzut, de fapt, lumina tiparului.

EMANOIL PETRUȚ:

**„Am interpretat ceea ce
am îndrăgit și prețuit,
oameni adevărați, de acțiune”**

— Ce ne-ați putea împărtăși despre rolurile preferate?

— Toate câte le-am interpretat: le-am iubit. Pentru că am interpretat ceea ce am îndrăgit și prețuit o viață întreagă, oameni adevărați, de acțiune. Toate rolurile mi-au adus astfel satisfacții, ca actor, ca artist care se știe și se mândrește de a fi suflăt în suflatul neamului său. Dintre ele îmi amintesc cu plăcere și nostalgie de compoziția din *Nepoții gornistului* de Cezar Petrescu, de puternicul caracter căruia i-am slujit de mesager în *Ștafeta nevăzută*, cunoscuta lucrare dramatică a lui Paul Everac, dar mai cu seamă mi-a rămas întipărită de neșters, în inimă figura lui Tudor, rol ce mi-a fost încredințat în filmul cu același nume. Acest personaj m-a cucerit și m-a fascinat prin personalitatea sa de patriot înflăcărat și lucid, prin eroismul, prin inteligența sa, dar mai ales prin umanismul și vizionarismul acțiunilor sale, prin devoțiunea cu care a slujit interesele vitale ale poporului, urmindu-și și împlinindu-și demn destinul tragic.

— Ați adus în luminile marelui ecran și chipuri de oameni ai datoriei ostășești.

— Da, am interpretat roluri de oșieri în filme precum *Alarmă în munți*, *„Secretul cifrului”*, *„Ultima frontieră a morții”*, în care am căutat să dau la iveală omenescul acțiunilor lor. Pentru că am descoperit și m-am convins, în perioada de documentare, că cei ce întreprind lucruri temerare sînt, înainte de toate, oameni și apără omenia, umanitatea, valorile vieții și muncii semenilor.

**Sînt acestea toate gânduri și reflecții exprimate
sobru, cu firescul și simplitatea rostirii marilor
adevăruri, opinii ce reflectă clarviziunea angajării
manifeste a artei noastre, ai cărei exponenți au
pus totul în slujba edificării complexului de interde-
pendențe care-l leagă pe omul de astăzi de pa-
trie și partidul comunist, de tradițiile luptei și
muncii eroice, de însușirile ideale revolu-
ționare ce înnoiesc marea noastră operă în care fiii
României socialiste făuresc o țară nouă, demnă,
înfloritoare, neîncetînd să se autofăurească, să-și
îmbogățească sufletul, cugetul și fapta.**

Interviuri realizate de IOAN LUCA

Rememorări

Rememorări

Rememorări

IANUARIE 1988

12.1.1808: O sută și optzeci de ani de la nașterea lui CHRISTIAN TELL (la Brașov). General, patriot, fruntaș al mișcării revoluționare de la 1848 din Țara Românească Muntenia. Ministru al cultelor, în 1862; ministru de război, în 1871. A murit la 12. II. 1884.

1.1.1868: S-a născut, la Tirgoviște, prozatorul I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI. Scrierile sale cele mai răspândite: „În lumea dreptății”, „Intineric și lumină”, „În slujba păcii”. A murit la 14.XII.1946.

5.1.1878: S-a născut, la Cîmpulung-Muscel, prozatorul EMIL GÂRLEANU. Absolvent al Școlii de fii de militari, din Iași. Ofițer de caneră pînă în anul 1906. Președinte al Societății Scriitorilor Români (1911—1912). Director al Teatrului Național din Craiova (1911—1914). A scris și proză cu temă militară. „1877 — Schițe de război”. A murit la 2 iulie 1914.

1.1.1868: A apărut, la Brașov, publicația patriotică „TRANSILVANIA”, condusă de George Barițiu. Din 1881 a apărut la Sibiu, ca organ oficial al ASTREI (pînă în februarie 1945).

12.1.1878: Trupele române angajate în luptele cu otomanii cuceresc Smîrdanul. Generalul Nicolae Haralambie, comandantul unităților române, raportează: „Victoria de la Smîrdan este una dintre cele mai mari ale României”.

19.1.1888: La alegerile parlamentare făcute în țară acum o sută de ani este ales și V.G. MORTUN, care devine astfel primul socialist român ajuns în Parlament, ca deputat al muncitorilor.

7.1.1958: A murit PETRU GROZA, om politic democrat, Președinte al primului guvern revoluționar al României — în 1945 Petru Groza s-a născut la Bacă (Hunedoara), la 7 decembrie 1884.

28.1.1943: 45 de ani de la apariția primului număr al ziarului patriotic „România liberă”.

GEORGE FLORIN COZMA

RITUAL ETERN

Amintirile lui DRAGOȘ VICOL

Desen de HORATIU MĂLĂELE

COLIND

Ninge curat și noi ne-nfășurăm
În manta bătrinei Transilvanii;
N-avem mai mult decât ne-arată anii,
Dar gradul de SOLDAT îl merităm -
Măcar pentru puterea de-a fi fost
Întotdeauna pe la noi, pe-acasă,
Aici, în Troia asta viforoasă,
Știută cu iubirea pe de rost;
Măcar pentru-ncăpăținarea asta
De-a nu cînta în limba altui grai
Decît al Voievodului Mihai,
Chiar cînd am fost decapitați... și basta!
Atît de spus și totul de simțit
Și ningă pe cîmpie ca-n poveste,
Că muncă, de muncit, de-a pururi este,
Iar prețul pîinii nu-i de cîntărit...
Soldat fiind, de-am fost gîndit aceste,
Să știți că-ntii de toate am iubit!

Se face, dragul nostru, nseninare
La Sadova. În sunet de tălângi
Și uriași - țărani duc în căngi
Zăpezile de ieri la abatoare.
Or să le taie simplu, ca pe bouri,
Or să le bea tot sîngele și-apoi
(Tîrzie, sfîntă scîrbă de noroi)
Or să le-ntindă pieile pe nouri.
Îngreșoși de-atîta carne vie,
Se vor roti un timp în preajma lor,
Cu spaimă grea cerîndu-ți ajutor
La dusul capetelor în Chindie...
O să te faci că nu le poți răspunde
(Și, poate, Dragul Nostru, chiar nu poți!),
Iar ei vor îngropa de cîini, de hoți,
Coarnele mari în lezer, printre unde,
Și doar bojocii, interziși luminii,
Îi vor lăsa-n schelete de metal -
Cum la-nceput, pe drumul triumfal,
Apostolii își ocroteau asinii.
Pe urmă se vor așeza la masă
(Hei! caș de lună, păstrăvi, zer de vînt!)
Și mulțumind, sătui, și-apoi plîngînd,
Or să-și îmbrace haina răcoroasă,
Trăgînd nadirul Șansei peste casă,
Sfințindu-și plugurile cu pămînt.

VĂL DE NUNTĂ

Măicuța mea, ne surpă așteptarea
Și vorbele ni se bucovinesc;
Se-aștern alături Muntele și Marea,
Se-mbrățișează și se dezvelesc,
Își spun că sînt și (uită întristarea!)
Pe plaiul greu de doruri se iubesc;
Din jocul lor se naște, pururi, sarea -
Vestmînt strălucitor, împărătesc...
Ce știi, Slăvito, din acestea toate?
Ce știi de Moarte, de Oprirea Ei?
Un clopot vechi îți spune că se poate,
Dar nu mai sînt nici muritori, nici zei...

Acest sonet la poarta Ta se zbate,
Cum sufletul Saharei printre Lei.

MI-A FOST ȘI-MI ESTE DRAGĂ ARMATA

● Convorbire cu PAUL ANGHEL ●

*Ce răzmeș născută ai la,
armata noastră? Să-
șai Latoriu!*
Paul Anghel

— Prin publicarea romanului *SCRISOARE DE LA RAHOVA* ați inaugurat, în 1977, ciclul *ZĂPEZILE DE ACUM UN VEAC*. Este o simplă sau o dorită coincidență cu aniversarea a 100 de ani de la cucerirea Independenței de stat a României?

— Ciclul *ZĂPEZILE DE ACUM UN VEAC* a fost precedat de un serial la televiziune numit *RĂZBOIUL INDEPENDENȚEI*. Acest serial a fost precedat, la rându-i, de o foarte amplă muncă de documentare, de cercetare amănunțită a arhivelor și muzeelor, care dețin tezaure de amintiri, acte și exponate de deosebit interes. A trebuit deci să fac, înainte de serial, un rond amplu de cercetare. A fost după asta serialul, care mi-a dat șansa reintîlnirii cu armata noastră într-o formă nouă și inedită. Soldații și ofițerii noștri de acum 10 ani au fost eroii filmului despre Independență. Au îmbrăcat uniforme de acum o sută de ani, au luat în mîini armele de acum o sută de ani, au reînviat instrucția de luptă de acum o sută de ani, au construit redute, redane, șanțuri de apărare, exact ca și atunci. Asta a fost, dacă vreți, preambulul sentimental al romanului.

— *Romanele ciclului menționat au o succesiune interesantă. De abia al cincilea volum, IEȘIREA DIN IARNĂ, apărut în 1981, este cel care are înțelitate în lectura sugerată de autor cititorilor. Următoarele patru volume marchează însă o încadrare deliberată în cronologia planificată. Se datorează aceasta primatului inspirației în actul de creație?*

— Întrebarea dumneavoastră e ingenioasă, fiindcă ține seama și de ceea ce se poate numi inspirație în actul de creație, însă eu aș vrea să repun lucrurile pe sol și să vă dau un răspuns, dacă vreți, tehnic. La o lucrare de o asemenea amploare, felul cum începi nu e lipsit de importanță, dacă ai în vedere faptul că trebuie să și termini ceea ce ți-ai propus; dar hai să luăm, spre exemplu, o altă lucrare de amploare, în cîmpul tehnicii, să spunem — construcția unui tunel: un tunel nu se poate aborda simultan, pe întregul lui traseu. Se poate aborda, să spunem, de la cele două capete, de la intrare și de la ieșire, sau se poate aborda prin încă vreo cîteva puncte, prin săpături verticale. Cam așa am procedat și eu cu romanul meu. Idealul ar fi fost să-l scriu o dată tot. Pentru asta mi-ar fi trebuit o clipă care să concentreze exact cei 10 ani, timpul fizic, ca număr de mii de zile, în care

am realizat această ispravă. Lucrurile se puteau petrece așa numai în plan ideal, fiindcă în plan real n-am dispus de o asemenea clipă.

— *În peisajul militar al războiului de la '77, după opinia dumneavoastră, ce loc ocupa armata română?*

— Practic, s-au confruntat două tipuri de armate: cele tradiționale, de tip imperial, cum au fost armata imperială țaristă și armata otomană, și cele de tip nou, desăvîrșit reprezentate de armata română, adică armatele naționale. Aceste tipuri de armate sînt atît de diferite încît putem vorbi de o prăpastie care le separă. Atît în ceea ce privește organizarea, stilul de comandă, strategia și tactica, cît, mai ales, spiritul care le-a însuflețit.

Armatele naționale au avut în schimb cu ele și în ele duhul națiunilor pe care le reprezentau și pentru care se băteau. Armatele imperiale erau armate de ocupație și opresiune, chiar atunci cînd, datorită unor conjuncturi, participau la operații pozitive din punct de vedere politic, cazul armatei imperiale ruse. Armatele naționale erau armate de apărare și eliberare, aceasta fiind vocația și misiunea lor. Astfel a fost armata română la 1877. Astfel a fost, în același spațiu, armata sîrbă și munteugreană, cea a răsculaților bul-

Din marea epopee a cuceririi independenței

gari care și-au vărsat singele în 1876 și, desigur, armata greacă, chiar dacă a rămas în expectativă în timpul evenimentelor.

Constatarea generală de mai sus se referă și la tipul de soldat. Armatele imperiale nu au putut da eroi, ci doar victime, fiindcă scopul războiului unei armate imperiale este unul fals.

— Foarte multe cadre militare, active sau în rezervă, am aflat că v-au căutat la telefon pentru a-și exprima convingerea că descrierea pînă la amănunt a vieții militare, fie ea cea specifică societății de acum un veac și

Dealul. Fiul mi-a spus: „Da, se vede că dumneavoastră ați fost absolvent al acestui liceu”. Un alt ofițer superior mi-a spus că precis sînt cavalerist, fiindcă mă prîcep la cai și la tehnicile de luptă ale cavaleriei. Un altul a presupus că aș fi tunar, fiindcă temele de luptă și felul cum mă descurc în descrierea mînuirii instrumentelor de tir mă „denunță” ca absolvent al Școlii de Război, la secția de artilerie.

Cum am făcut lucrul acesta? Foarte simplu! Am „urmat” cursurile Școlii noastre de Război, la Arhiva Centrală a Armatei și la Biblioteca Centrală a Armatei. Acolo sînt stenografiate cursurile de cavalerie, de artilerie, există un curs de geniu scris de mină ș.a.m.d. Ei bine, toate aceste caiete scrise de mină, de prin 1857 și pînă la '77, mi-au trecut și mie prin față, mi-am scos notițe după ele. Am refăcut pe caietele mele schemele tactice care au fost predate ofițerilor noștri ce au luptat în 1877 și în felul acesta mi-am însușit instrucția de luptă, atît a ofițerilor, cît și a soldaților de atunci...

— Cu alte cuvinte, ați fost component al unicei promoții cu un singur cursant, care la examen a avut drept mare profesor publicul cititor!

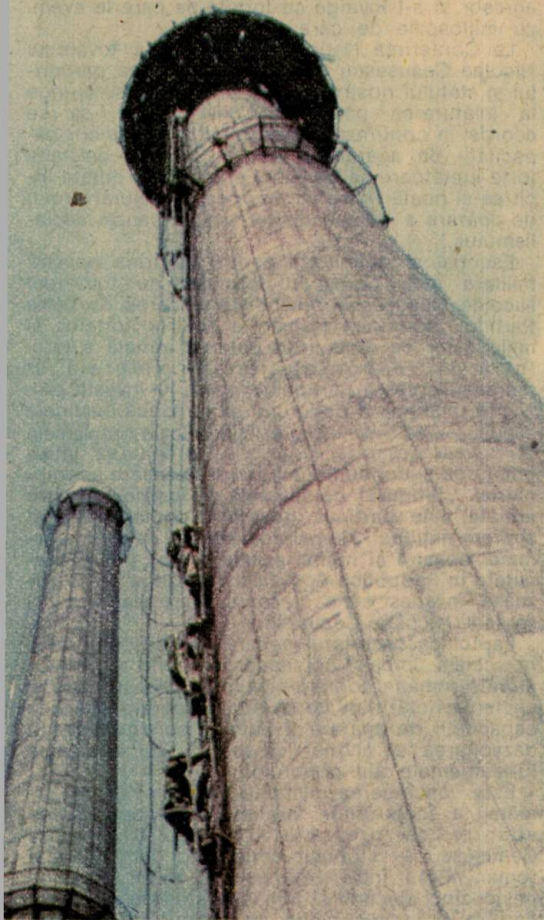
— E drept. Trebuie să vă mărturisesc și bucuria de a cunoaște străluciți profesori de la vechea noastră Școală de Război, care a fost ilustrată de cadre didactice de mare elită. Ca să vin într-o epocă mai apropiată, trebuie să știți că ofițerii ce au luptat în primul război mondial, pentru desăvîrșirea unității naționale, au avut ca profesor de patriotism pe Nicolae Iorga, care a predat aici istoria românilor și istoria universală. El și alți asemenea profesori le-au construit militarilor noștri conștiința națională. În generațiile anterioare, în generația războiului Independenței, ofițerii noștri au avut ca profesori pe marii cititori ai gîndirii și simțirii naționale, marii profeți ai neamului nostru. N-a fost, de exemplu, Eminescu profesor la Școala de Război, dar poemele lui și articolele sale au trecut din mină în mină la această școală și-aș putea spune că Eminescu a avut catedră permanentă în învățămîntul militar din România!

— Privind retrospectiv ciclul dumneavoastră, vă nemulțumește ceva?

— Încep prin a fi mulțumit, nu nemulțumit, fiindcă am reușit un lucru incredibil: să fiu la sfîrșitul acestui ciclu despre care, drept să spun, am avut temerea că-mi depășește puterile prin amploarea muncii, nu zic prin izbîndă artistică. Vor mai fi încă vreo 3 sau 4 ani pînă cînd voi isprăvi ediția definitivă. Vorbindu-vă de ediția definitivă a ciclului, răspund deja la întrebarea dumneavoastră: nu ceea ce mă nemulțumește, ci ceea ce lipsește. Cărțile din ciclu au apărut pe sîrite, nu numai datorită acelei strategii de care am vorbit, ci și ca urmare a unor dificultăți, fie de documentare, fie de nepregătire a cititorului pentru adevărurile care urma să le spun. Eu nu cred că, spre exemplu, ultimul volum apărut, ÎNTOARCEREA MORȚILOR, ar fi putut vedea lumina tiparului în 1977. Publicul cititor poate n-ar fi fost pregătit să primească adevărurile care se spun în această carte. Din acest punct de vedere, al adevărurilor, unele cărți ale ciclului comportă întregiri pe care le voi face în ediția definitivă. Unele completări sînt deja făcute, capitolele sînt scrise. Ediția definitivă va rezolva această chestiune și trebuie de pe acum să avertizez cititorii că vor avea încă niște surprize, cred eu interesante, adică vor afla noutăți aproape în fiecare din volumele pînă acum tipărite. În ultimele patru volume nu voi mai introduce nici o modificare.

— Care este condiția soldatului în romanele dumneavoastră?

— Am la îndemînă un manual de educare a ostașului, CARTEA SOLDATULUI DE INFANTERIE, a colonelului Budișteanu, din care am citat amplu în ul-

Armonii pe verticală

un deceniu, s-ar datora probabil unei anumite etape din biografia dumneavoastră. Care-i adevărul?

— Mulți militari, unii acum în retragere, m-au căutat la telefon după fiecare carte și foarte multe mi-au scris lungi epistole legate de romane. Surpriza acestor veterani a fost că, într-adevăr, autorul s-a descurcat bine, uneori cu brîo, zic ei, în niște capitole de viață militară neaccesibile oamenilor de azi. De asta unii dintre acești militari, necunoscîndu-mă direct, au presupus, fie că sînt ofițer, fie coleg cu cei de la Școala de Război de odinioară. Spre exemplu, generalul Marcel Olteanu, primul cititor al romanului SCRISOARE DE LA RAHOVA, intrat în retragere eternă acum cîpva ani, mi-a scris o lungă scrisoare în replică la „scrisoarea” mea. Tatăl său (care purtase același grad) a fondat și a condus Liceul militar de la Mănăstirea

timul volum, unde puteţi observa cum ofiţerul şi instituţia militară se ocupa de dezvoltarea inteligenţei soldatului, a sentimentului de dragoste faţă de ţară, cum îl echipau nu numai fizic, corporal, dar şi mental pentru luptă. Cum îl instruiă nu numai pentru tehnica luptei, dar şi în ceea ce priveşte cultivarea raporturilor cu superiorii şi cu societatea, bunele maniere, cuviinţa, respectul faţă de cei din jur, faţă de avutul obştesc. Adică, armata română a fost încă de pe atunci o şcoală a educaţiei şi a reuşit să formeze oameni, nu numai soldaţi, în înţelesul pur militar al termenului. Eu ştiu că armata română de azi continuă această tradiţie a omeniei şi o face foarte bine. Sint mulţumit că această tradiţie, care a dat strălucire armatei române, e ridicată şi mai sus astăzi.

— *Criticul literar Artur Silvestri aprecia că prin ciclul dumneavoastră aţi reuşit performanţa să fiţi scriitorul care a redat cel mai bine specificul vieţii militare, fie ea cea de la '77...*

— Adevărul este că mi-a fost şi-mi este dragă armata ca instituţie şi de asta i-am şi făcut în roman acest loc special. După cum aţi observat, în romanele ciclului meu, armata este un pilon, este pur şi simplu stilul de reazăm al întregii societăţi româneşti.

În jurul armatei pivotează aproape toate personajele din carte: şi deputaţi, şi senatori, şi diplomaţi, şi poeţi, şi negustori, şi clerici. Toţi pivotează în jurul armatei şi pe bună dreptate, fiindcă armata a fost vedeta acestui moment istoric. Armata a fost vedeta istoriei naţionale şi mai tirziu. Să sperăm că istoria ne va cruţa şi nu va sili din nou armata să devină vedetă a istoriei noastre!

Ce aş dori să urez militarilor armatei noastre? Să-şi facă datoria!

Convorbire consemnată de
căpitan ION PETRESCU

POVESTEA UNOR VORBE

3

● **grupă.** În dicţionare apare menţionat ca provenind de la cuvîntul vechi german *Kruppa* — umflătură, care a dat în italiană *gruppo* — grup, mai mulţi la un loc (militari);

● **gardă.** Un drum etimologic similar. *Warden* — a veghea, în germana veche, *apol warden* — a aştepta, care au dat în italiană *guardare*. De aici sensul modern de veghe, pază;

● **infanterie.** *Infans* — copil mic, în latineşte, apoi *infante* — băiat, slujitor, în italiană. Deci de condiţie modestă. Se ştie că militarii bogaşi nu luptau pe jos. Cuvîntul poate fi pus în legătură şi cu ucenicia militară, cum se făcea ea în evul mediu;

Doctrina apărării patriei de către întregul popor

(urmare din pag. 8)

dezvoltă formele de instruire în comun, strînsa conlucrare pe multiple planuri, pe această temelie întărindu-se coeziunea şi puterea lor defensivă, asigurîndu-se o ridicată capacitate operaţională, pentru a da o ripostă rapidă şi puternică oricărui agresor şi a-l învinge cu forţele pe care le avem, cu mijloacele de care dispunem.

La Conferinţa Naţională a partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a reafirmat hotărîrea partidului şi statului nostru ca, atît timp cît nu se ajunge la înlăturarea pericolului unui război, să se acorde în continuare toată atenţia menţinerii capacităţii de apărare a patriei, armata, celelalte forţe luptătoare să fie astfel pregătite şi dotate încît să-şi poată îndeplini, în orice împrejurări, rolul de apărare a independenţei ţării, a cauzei socialismului.

Esenţial şi definitoriu pentru doctrina noastră militară este principiul formulat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu privind conducerea de către Partidul Comunist Român a tuturor forţelor şi mijloacelor ce alcătuiesc puterea armată a ţării. Întră în responsabilitatea integrală şi netransmisibilă a partidului nostru — investit prin voinţa unanimă a poporului să conducă destinele naţiunii — de a decide şi soluţiona toate problemele ce privesc organizarea, dotarea, pregătirea, întrebuinţarea şi conducerea forţelor necesare apărării patriei. „Singurul conducător al forţelor noastre armate este partidul, guvernul, comandamentul suprem naţional. Numai acestea pot da ordine armatei noastre şi numai aceste ordine pot fi executate în Republica Socialistă România!” — precizează, în acest sens, cu foarte mare claritate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Faptul că secretarul general al partidului este, în acelaşi timp, şi comandant suprem al forţelor armate române conferă maximum de autoritate şi eficienţă hotărîrilor ce se adoptă pentru întărirea capacităţii de apărare a ţării, în concordanţă cu dezvoltarea ei economico-socială, cu interesele fundamentale ale poporului.

Este convingerea militarilor forţelor noastre armate, a luptătorilor formaţiunilor populare de apărare că prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu — strălucit conducător al poporului român, Erou între eroii acestui neam, care de peste cinci decenii şi jumătate slujeşte cu totală dăruire şi neprecupeţire cauza partidului şi poporului — în fruntea forţelor luptătoare ale ţării în calitate de comandant suprem reprezintă factorul hotărîtor al ţării şi unităţii acestora. Şi, totodată, un viu şi mobilizator imbold pentru a-şi onora cu demnitate şi înaltă responsabilitate îndatoririle, pentru a fi gata, în orice împrejurare, să-şi îndeplinească ireproşabil, la chemarea patriei, la ordinul comandantului suprem, misiunea sacră de a apăra cuceririle revoluţionare, libertatea şi independenţa patriei, glia moştenită de la strămoşi.

La aniversarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ostaşii ţării aduc un vibrant omagiu secretarului general al partidului, preşedinte Republicii, comandantului suprem al forţelor armate, şi îi urează din inimi, cu fierbinte dragoste şi devotament, viaţă îndelungată, aceeaşi exemplară şi neobosită putere de muncă, spre înălţarea şi gloria României socialiste.

BIOLOCATIA ACTIVĂ

un nou pas
în descifrarea
tainelor
naturii

1. DINCOLO DE ECRAN

Spitalul Militar Central. Secvențe dintr-un virtual film documentar-științific. Scenele nu impresionează prin extraordinar, prin inedit. Dimpotrivă, sînt tulburător de monotone, clișee din viața cotidiană. Gesturi firești — un om cumpără flori, altul ia o carte și o deschide, al treilea bea un pahar cu lapte, mănîncă. Adică, mai simplu nici că se poate, ține în mînă furculița, lingura și le folosește. Sfios însă, stîngaci, într-o sinceritate deplină, care ține parcă de contactul cu un miracol. Candoarea, mai mult pudoare, îi ridică pe toți deasupra obișnuitului; personajele se află, cum ar spune Camus, într-un „timp al mărturisirii”. Noi, ca spectatori, sîntem tentați să credem că „eroii filmului” se eliberează de prea-plinul emoțional nu prin cuvinte, ci prin gesturi care se repetă pînă te amețesc. Un gînd ne dă fircoale: acești oameni reinvață să fie stăpîni pe lumea obiectelor. Ei apucă, ridică, împing, strîng, transportă etc. Între oameni și lucruri se duce o luptă surdă, e un dialog mut, înverșunat, necruțător.

Finețea și precizia de filigran a detaliilor creează un fel de muzică vizuală severă. Fiecare prinde în mînă cana cu apă sau tocul ochelarilor cu gingașia cu care ar culege de pe obrazul unui copil o lacrimă sau ar încerca să mîngie mătasea cerului însorit. Strădania, mai mult sugerată, e răsplătită de calma bucurie a victoriei îndelung pregătite. În lumina albă, mișcările nu tremură, nu dau semne de oboseală, nu-i trădează. Dacă cineva eșuează are capacitatea să-și întreprindă motivația lăuntrică (chiar dacă nenumărate înfrîngeri se succed), este pregătît și dispus să reia totul de la capăt de o sută de ori, de o mie de ori.

Te miră totuși faptul că „subiectul filmului” bate pasul pe loc, devine agasant, obositor. Aceiași oameni merg pe stradă,

își ridică pălăria cînd trec pe lîngă cunoscuți, fac diverse cumpărături. Incepi să bănuiești că „regizorul” bate cîmpii, îți pune nervii la încercare sau... te silește să vezi dincolo de ecran! Dar ce?

Un stop-cadru ostentativ: imaginea „în gheață” fixată pe mișcările lor. 5... 10 secunde, o veșnicie! Și un ralenti propriu acestui moment de încordare psihică sporește tensiunea. Încet, încet oamenii se dezbracă, iar o persoană îmbrăcată în alb le demontează... mișcările! Una sau pe amîndouă. Mișcările cu care tăiau piinea, aranjau cărțile în bibliotecă, îngrijeau copiii, mișcările care păreau atît de organice ale lor nu sînt decît niște proteze. Și privirea refuză scenele următoare: mișcările personajelor-pacienți sînt amputate, în accidente tragice, de la încheietură, de la cot, sau chiar aproape de umăr...

2. ÎN LABORATORUL DE BIOMECHANICĂ

Cîteva persoane așteaptă la rînd în fața unei uși pe care scrie: *Laborator de biomecanică*. Întru împreună cu un bărbat. Să aibă cam 35 de ani. În locul brațului stîng flutură mîneca hainei. Pacientul se adresează omului de la birou, îmbrăcat în halat, nu cu formula „tovarășe medic”, ci... „tovarășe inginer!”. În monologul său revine, obsedant, un cuvînt: *speranță*. Înțeleg că aici oamenii însemnați de soartă vin cu *ultima speranță*. Cei handicapați își pun nădejdea în invențiile colectivului de *biomecanică osteoarticulară și bioinginerie*, condus de generalul-maior prof. dr. doc. Gheorghe Niculescu, șeful Clinicii de ortopedie și traumatologie din Spitalul Militar Central.

E prima întîlnire cu inginerul din acest

laborator ticsit cu rafturi, pe care tro-nează osciloscopia, mulaje și desene anatomice, scheme electrice, amplificatoare, cereri, un maldăr de cereri de comenzi (difícil de onorat), microprocesoare, sisteme de telecomandă, generatoare de frecvență, invitații la diferite simpozioane și congrese științifice etc.

Colonelul ing. Constantin Cojocaru, cercetător științific principal, membru al Asociației Oamenilor de Știință din România, președinte al Comisiei de Biolo-cație, lucrează în acest domeniu din anul 1965. Parafrazîndu-l pe Camil Petrescu, putem afirma că el vede... idei. Vorbînd foarte serios, el îmi spune: „So-luții pentru care m-am zbatut săptămîni și luni le-am găsit uneori în... vis. Pentru unii somnul înseamnă evadare în poezie. Eu visez la propriu, circuite, schemă, oscilatoare, senzori...” Îl înțeleg. El nu trage în fiecare zi yala la ora 17, ziua de lucru a cercetătorului durează 24 de ore din 24. Totul pornește de la capacitatea sa de a nu mai fi atît de sigur pe ceea ce practica a verificat și răsverificat, de la adîncimea reflecției și nouitatea observației, de la energia sa elocutoare. Colo-nelul ing. C. Cojocaru are, ca orice crea-tor, un suflet fantasmatic, vizionar, sensibil. Și obișnuința de a munci conștiincios, fi-ind un exemplu personal de fermitate, exigență, disciplină.

Într-o mapă sînt 21 de brevete de invenții pe care figurează și numele său. La acestea se mai adaugă alte 10 dosare depuse la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, a căror examinare încă nu s-a încheiat. (Cele 12 certificate de inovator pe care aveam să le văd mai tîrziu nici nu le mai pune la socoteală.)

Tot ceea ce a conceput și realizat colonelul ing. C. Cojocaru în orele sale isto-vitoare și fericite are legătură cu sănă-tatea semenilor săi. Desigur, el nu e me-

dic, dar a sucit și răsucit, împreună cu colectivul din care face parte, în structuri originale elemente de electronică și mecanică fină, punându-le în slujba vieții, obligându-le să servească bolnavii, infirmii. Notez, din curiozitate, titlul primului certificat de inventor: *"Aparat pentru electrodermodiagnoză și procedeu de utilizare a lui"*. Anul — 1967. Apoi, la întâmplare: *"Metodă de investigație electro-nografică"*, *"Dispozitiv de imobilizare și de transport al polifracțiunilor"*, *"Metodă și aparat de control și comandă automată a electronarcozei"* etc. Impresionat de suferințele persoanelor handicapate, ca, de altminteri, toți protagoniștii entuziaști ai acestei echipe: locotenent-colonelul medic Silvic Diaconescu, căpitanii medici Cătălin Butunoi și Cristian Babalac, plutonierul-major sanitar Ștefan Pascaru, strungarul Viorel Din ș.a. și-a adus din plin contribuția la construirea unui set de cinci proteze pentru membrul toracic, unice în țară. Trei tipuri electronice: cu comandă tactilă, fonoselfproteză și senso-presoproteză pot fi folosite cu rezultate deosebite de către cei cărora li s-au amputat unul sau ambele antebrate. Același colectiv, coordonat de generalul-major prof. dr. doc. Gheorghe Niculescu, un om care face din fiecare gest al său o cititorie durabilă, a mai realizat o proteză electronică pentru antebrăț (cu comandă magnetică) și una bioelectronică, acționată direct de creier prin biocurenți. Protezele confecționate aici concurează cu cele mai reușite din lume, sînt multifuncționale, oferă un confort acceptabil, au o durată de funcționare de circa 12 ani și un aspect agreabil. De fapt, brevetarea celor cinci tipuri de proteze vorbește de la sine despre înaltul nivel tehnic la care au fost realizate.

Rămînem doar noi doi în laborator. O vreme discuția trenează. Sînt însă mulțumit. Am sentimentul că m-am îmbogățit cu un adevăr despre care știam prea puțin. Caut o frază de încheiere potrivită cu opera de înaltă frumusețe omenească a acestor inventatori. La un moment dat, interlocutorul meu devine iarăși volubil. Privirea lui aruncată pe planșeta de desen nu e decît un pretext de a se conecta la tensiunea dialogului. Îmi descrie un posibil *Laborator de biomecanică, bioginerie și... biolocație!* "Biolocație?", repet eu, familiarizat oarecum cu terminologia. *"Da, biolocație..."* și povestește, povestește... Între aparatele și planșele care blindează pereții trăiesc acum un sentiment ciudat, nelinistitor, așa cum ți-l dau apele primăvara. Aerul are altă presiune, e ca o scufundare la mare adîncime, urmată de o chinuitoare decompresie. Există o beție a lucidității, cînd vezi limpede și departe, atît de limpede și atît de departe încît, vorba poetului: *"Orașul nu mai are coerență/ din pricina florăreselor/ Flori inexplicabile au spart/ mica noastră ordine..."*

3. MAI ÎNȚI, DESPRE BIODETECȚIE

Fîntinarul din satele noastre știe că nimeni altul să-lase în urma lui semne de statornicie și noblețe. Minunate locuri de popas și meditație unde îți poți liniști setea în zăpușeala verii. Un ciubăr cu apă limpede și atît de rece încît o bei cu pauze, deși pofta îți dă ghes. Fîntinarul, cu meseria deprinsă de la tatăl său (și gata s-o transmită fiului, ca într-o inițiere ce ține de mitologia ocupațiilor), stabilește fără să șovăie locul fîntinii, pentru că simte izvorul. Cumpănit, el tătonează dealul sau valea așa cum ar iscodi cu al treilea ochi întunecimea pămîntului și zice: "Săpăm aici!" Și nu se

miră nimeni că acolo este, într-adevăr, un izvor. Fenomenul are o explicație științifică: la unii oameni, organismul reacționează ca un instrument de măsură, e foarte receptiv atunci cînd intersectează un cîmp electromagnetic (sau de altă natură?) generat, ca în exemplul nostru, de curenții de apă subterani.

Referiri la asemenea fenomene există încă din antichitate. De pildă, în *Eneida* lui Virgiliu sau în *Cîntecul Nibelungilor*. Uneori, persoana sensibilă la acest efect folosește o nuielușă sau o tijă metalică bifurcată pe care o ține în mîini. Ea cercetează terenul mergînd la pas, iar în momentul detecției sursei subterane de apă (sau a filonului de minereu) tija începe să oscileze. În literatura de specialitate (dr. Eugen Celan — *Materia vie și radiațiile*, A. Ducrocq — *Le roman de la vie*, I. Murărescu și V. Popescu — *Omul și forțele sale extrasenzoriale etc.*) se dau exemple semnificative. În anul 1856, francezul Paramelle, urmărit cu luare aminte de o comisie, indică 388 de izvoare subterane în departamentul Lôt. În timpul celui de-al doilea război mondial se foloseau, îndeosebi în pustiu, soldații înzestrați cu asemenea însușiri. În cadrul armatelor din Africa, fiecare companie tehnică dispunea de un asemenea om.

O teorie care să explice acest fenomen complex nu s-a cristallizat încă. Oamenii de știință, urmînd elucidarea, sa, au emis tot felul de ipoteze. Cercetătorii români în domeniul psihotronicii (știință de frontieră, care studiază și biodetecția; primul congres internațional s-a desfășurat la Praga, în anul 1973) se remarcă mai ales în aplicațiile biomedicale, în transferul informațiilor la distanță în sistemul om-plantă, în utilizarea efectului de piramidă, în biofotonică etc. Au adus contribuții valoroase profesorii P. Brînzei, Mihai Drăgănescu, V. Săhleanu, Gh. Cartesianu, ing. Ștefan Airinei, doctorii Eugen Celan, C. Neacșu, Mărioara Godeanu ș.a. Geologul sovietic Soceanov avansează ideea că fenomenul biodetecției ar avea un caracter magnetohidrodinamic. El este de părere că în corpul omenească există un organ care primește și prelucrează semnalele din exterior și nu-i exclus ca singele să joace rolul de electrolit. Cercuri de specialiști din U.R.S.S., Iugoslavia, Franța, R.F.G., Elveția, S.U.A. sînt tot mai interesate să descifreze enigmaticele care-l țin încorsetat. În unele țări sînt instituții cu un statut bine determinat, profilate pe tehnica biodetecției, care participă cu forțe proprii (alături de sectoarele specializate, dotate cu aparatură și utilaje moderne) la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. Revista *Sputnik* (nr. 3/1987) descrie în articolul *"Și pămîntul a devenit dintr-o dată transparent"* o experiență în domeniul localizării unui zăcămint prin biodetecție. Se subliniază rapiditatea (două zile) și eficiența extraordinară în plan economic a metodei.

Atît biolocația, ca subdomeniu al biodetecției, cît și biodetecția propriu-zisă

au ca obiectiv practic depistarea surselor de semnale radiestezice naturale (termenul este împrumutat din franceză) generate de zăcăminte de substanțe minerale, neomogenități ale scoarței terestre, diferite corpuri îngropate, ziduri de cetate etc., precum și a semnalelor radiestezice artificiale provenite îndeosebi de la ambarcațiuni cu vîșle sau cu motor. Printre fondatorii școlii românești de radiestezie se numără ing. Simion Simu și prof. D. Voinov, ale cărui lucrări prezentate la Academia Română în anul 1940 au deschis drum larg investigării acestor procese.

4. BIOLOCAȚIA PASIVĂ

Colonelul ing. Constantin Cojocaru e un bărbat însă tinăr, cu ochii îngîndurați. Pentru el lumea-i mai întinsă decît ni se pare nouă, iar impresia lui, ca om de știință, este că știm încă puține lucruri despre noi și despre tot ceea ce ne înconjoară. „Am început să aprofundez tema bioloceației în anul 1980, din pură curiozitate, la sugestia colegului meu, doctorul Eugen Celan. Prima experiență cu țigile metalice în formă de L, pe care mi le-a oferit, am efectuat-o... acasă. Chiar în locul unde era patul am descoperit trei sau patru centre radiestezice cu semnal maxim. M-am întrebat: nu cumva între insomnia mea (pentru că de cîțiva ani mă chinuia o insomnie rebelă) și acest fenomen există o corelație? Pentru a verifica am montat patul în alt loc. După o săptămînă mi-a revenit somnul, iar de atunci, cu excepția cazurilor cînd lucrez, nu mai știu ce înseamnă o noapte

albă. Relevant, nu? Investigația între-prinsă asupra noului principiu, implicațiile sale practice mi-au oferit suficiente motive să perseverez...”

Prezența sau absența surselor radiestezice sînt evidențiate de numitele dispozitive indicatoare în formă de L. Și de straturi încă necunoscute ale sensibilității umane. Pentru eliminarea influențelor subiective — strîngerea excesivă a țigii în mînă, frecarea suplimentară —, colonelul ing. Cojocaru elaborează mai multe tipuri de dispozitive de indicare, cu mînerul sprijinit pe rîmleți, pe lagăve etc. A fost un pas, primul pas. L-au mai făcut și alții, dar el a mers mai departe.

Comunicările științifice prezentate la conferințe naționale de fizica magnetismului, de cercetări electronice etc. ne permit să desprindem unele concluzii care sîuscită un viu interes. Prezentăm doar cîteva:

— un program de utilizare a metodelor de predicție a seismelor, bazat pe fenomenul radiestezic, este coordonat de forurile competente, un aport deosebit aducîndu-și ing. D.S. Voronos; cercetări legate de aplicațiile medicale ale metodei sînt efectuate, printre alții, de dr. N. Constantinescu, N. Grigore, D. Bădilă, Șt. Stîngaci;

— sînt trei categorii de operatori: zero sensibil la semnalele radiestezice (suportii indicatori rămîn paraleli chiar în centrul sursei); mediu sensibil și hiper-sensibili (țigile în formă de L intră în oscilație de la circa un metru față de limita zonei de manifestare a semnalelor, apoi se încrucișează);

— semnalul radiestezic este de natură ondulatorie. O experiență convingătoare: situat la distanță de peste un kilometru de un vas de mare tonaj, operatorul aflat

în mișcare detectează semnalul radiestezic doar atunci cînd se află pe o linie imaginară ce trece prin mijlocul navei; aceasta generînd, pe întreaga ei lungime, o infinitate de semnale radiestezice, înseamnă că ele se însumează conform principiului superpoziției, cunoscut în radioelectronică;

— se pare că undele radiestezice au o penetrabilitate practic nelimitată și o viteză de propagare situată în zona vitezei luminii etc.

5. O PRIORITATE ROMÂNEASCĂ: BIOLOCAȚIA ACTIVĂ

Concentrat asupra obiectului cercetării sale, atît de concentrat încît nu vede decît esențialul, colonelul ing. C. Cojocaru croiește un drum nou, risipind talent, pasiune, energie — bioloceația activă. Nu fără mîhniri, frămîntări sufletești și îndoieli. Nu fără polemici cu unii confrați. Dragostea de profesiune a născut și naște dintotdeauna entuziasm. Dedicat muncii fără preget, el dă curs dialogului deschis, își apără cu strălucire punctul de vedere, înclină cîmpăna hotărît spre sine în aventura cunoașterii.

După studii laborioase obține, în colaborare cu dr. Eugen Celan, primele brevete în domeniul bioloceației active. Transcriu de pe certificatele de inventator eliberate de O.S.I.M.: „Generator omnidirecțional de semnal radiestezic”, „Generator unidirecțional de semnal radiestezic”, „Procedeu pentru detecția rapidă a surselor de semnal radiestezic” etc. Alte șase dosare (răspunsuri la imperative semne de întrebare ridicate de tinăra știință) așteaptă să fie analizate. Nu comitem nici o indiscreție dacă răsfoim cîteva: „Metodă de compensare și metodă de obiectivare a semnalului radiestezic”... „Metodă de obiectivare a cîmpului semnalului radiestezic” etc.

Din antichitate și pînă în prezent, cei care au avut preocupări în domeniul bioloceației nu au făcut decît să constate existența semnalelor radiestezice naturale. Construirea unor generatoare de tipul celor menționate mai sus constituie evenimentul care îngăduie o optică nouă în abordarea bioloceației, marchează momentul apariției unei aparaturi care să emită în mod controlat și dirijat asemenea semnale, avînd, totodată, rolul de a reduce (anihila) „focarele” radiestezice naturale sau artificiale, fiind excelente mijloace de separare și identificare precisă a unei surse, chiar dacă există „cîmpuri” perturbatoare de la surse învecinate. Prin testarea generatoarelor în mediul marin și fluvial se demonstrează că pot fi găsite epave pe fundul mării, alte obiecte aflate în stare de plutire sau imersiune, de la distanțe ce pot depăși chiar limita „vizibilității” radiolocatorului

1. Biodetecția este cunoscută din antichitate. În imagine un desen revelator
2. Tehnica bioloceației dă rezultate deosebite și în arheologie 3. O experiență reușită în urma căreia a fost depistat un nou zăcămint de minereu 4. Pas cu pas, colonelul ing. C. Cojocaru pune bazele bioloceației active.

de bord. Procedura se dovedește foarte utilă, găsindu-și aplicare în orientarea navelor pe timp de noapte sau vizibilitate redusă, în prevenirea abordajelor în caz de trafic naval intens etc.

Așadar, atașate la corpul operatorului radiestezist, aceste generatoare, concepute și realizate în premieră mondială, alături de celelalte dispozitive de indicare, permit o selectare de o finețe remarcabilă. Se poate astfel depista și localiza un anumit obiect sau o anumită substanță minerală utilă indiferent de succesiunea sau aglomerarea în scoarța terestră a altor zăcămintele. Mijloacele biolocației active oferă posibilitatea investigării unor fenomene variate, de pildă, studiul reducerii stresului resimțit de echipaje aflate vreme mai îndelungată în condiții de izolare, cum ar fi în pescuitul oceanic.

În condițiile unui protocol cu ministerul de specialitate, colonelul ing. Constantin Cojocaru reușește să localizeze, în anul 1986, cu metoda biolocației active, un zăcămint de bauxită. Se compară harta de bază a prospecțiunii geologice,

efectuate cu aparatură și mijloace moderne de foraj într-un timp îndelungat, cu cea obținută de cercetător într-o singură zi. Hărțile se suprapun milimetric! Colectivul pe care îl conduce efectuează, de asemenea, tentative reușite de identificare și localizare a unor punji de țitei. Iată ce declară dr. Eugen Celan: „O amplă investigație a prospecțiunii radiestezeice în biodetecție și biolocație a fost întreprinsă de colonelul ing. Constantin Cojocaru, căpitanul de rangul I Mihai Păduraru, ing. Claudiu Dumitriu, comandant de cursă lungă, maiorul dr. Grigore Nicolae și alții. Investigarea metodelor de biolocație terestră și marină a fost urmată de brevetarea unor procedee și dispozitive de generare artificială a semnalelor radiestezeice, ca și a unor generatoare unidirecționale capabile să anihileze sursele naturale de semnale radiestezeice. Prospecțiuni efectuate în platoul maritim au arătat posibilitatea utilizării metodei în depistarea zăcămintelor petrolifere.”

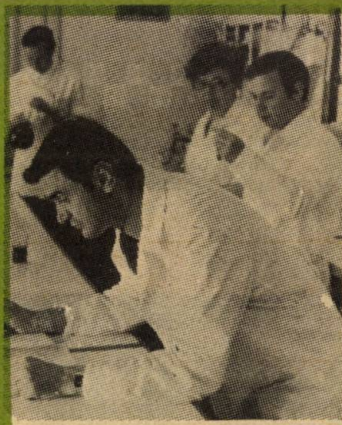
Tot ceea ce a înfăptuit colectivul din care face parte și colonelul ing. Constantin Cojocaru este rodul unei munci care

nu poate stîrni decît admirație și respect. Creația, curajul, puterea acestor oameni, puse în slujba adevărului științific, definesc un mod de a fi mereu tineri, de a gândi revoluționar. A vrea, azi și aici, în România înseamnă a trăi la unison cu timpul patriei, a-i simți pulsul alert, a-i prefigura izbînzile, a avea vocația noului.

Deși o serie de instituții au avansat propuneri pe bază de contract în vederea folosirii biolocației active, credem că acești pionieri aflați la frontierele cunoașterii ar merita un plus de receptivitate. Cu atît mai mult cu cît este vorba de un domeniu nou, în care fiecare zi, fiecare oră poate aduce noi valori în plan teoretic și practic, poate constitui momentul decisiv în afirmarea acestei științe ca prioritate românească.

MAIOR CONSTANTIN STRUNĂ

FRUMUSEȚEA DE A TRĂI PENTRU VIAȚĂ

Discuții despre copii și nevoi, despre viață, se purtau adesea, în urmă cu mai bine de patru decenii, în casa familiei Oitșă din Amărăștii Vilcei. Nou-născutul era un boț de om, cu ochii de culoarea murei coapte, care străluceau neostoit în ființa plăpîndă. Stîlpul familiei se năruise, ca un brad retezat de la rădăcină de joagărul războiului. Lăsase în urmă cinci copii, fata cea mai mare nu împlinise opt ani. Văduva de război Gheorghita Oitșă a luat pe umerii săi firavi povara de a urca spre viață odraslele moștenite de la un bărbat care i-a fost drag ca lumina ochilor. Nu s-a plîns niciodată nimănui de nici unele și nici n-a așteptat în prisma casei mila cuiva. S-a trudit și s-a descurcat cum a putut, într-o gospodărie nevoiașă, pe măsura numelui comunei.

Războiul s-a sfîrșit, anii au trecut, vremurile s-au schimbat, înnoindu-se, oamenii s-au schimbat și ei o dată cu vremurile, mezinul familiei Oitșă s-a făcut mare. A crescut deopotrivă cu ceilalți frați și surori. După clasele primare a urmat Liceul mi-

litar din Iași, instituție de învățămînt cu tradiție, în cataloagele căreia figurase cîndva, printre elevii eminenți, și viitorul savant de renume mondial Henri Coandă. Absolvind Liceul militar, Neculai Oitșă a devenit student al Facultății de Farmacie din București, iar după terminarea cursurilor acestea și-a pregătit și susținut cu succes doctorantura în științe farmaceutice. Din 1961, după terminarea facultății, își desfășoară activitatea la Spitalul Militar din Iași, în prezent conducînd secția de farmacie a acestuia. Soția sa, Virginia, este medic stomatolog în același spital, iar Tudor, elev în clasa a VI-a, nu visează altceva decît posibilitatea de a urma cariera tatălui său. Gheorghita Oitșă, acum în vîrstă de 84 de ani, se mîndrește cu toți copiii pe care i-a crescut, însă Neculai, „farmacistul”, cunoscut în întreaga țară prin medicamentele pe care le-a inventat pentru alinarea suferințelor și vindecarea multor boli, ocupă un loc aparte în inima sa.

Oțelul zvelt, chipeș, potrivit de statură, cu un surîs discret

care nu-i părăsește chipul pe toată durata dialogului ce-l purtăm, se dovedește un interlocutor agreabil, plimbându-mi imaginația prin lumea fascinantă a silicaților naturali din țara noastră, descoperiți și valorificați ca materii prime pentru obținerea unor medicamente cu eficiență terapeutică înaltă. Autor a peste 80, rețineți *optzeci*, de brevete, la mină cum s-ar spune, colonelul doctor farmacist Oiță cercetează și pune bazele unor noi medicamente, întocmindu-și fișe cu date, considerații, concluzii din lucrările studiate, din experiențele efectuate și rezultatele dobândite pe plan național și mondial în domeniul farmaceuticii. Rețin din spuselor sale că, anual, pe baza lucrărilor studiate, își îmbogățește biblioteca personală cu circa 20 000 de pagini xerografiate. Printre cele mai cunoscute realizări ale sale se numără medicamentele antiulcerose și cicatrizante în arsuri și plăgi. Numai în acest domeniu, farmacistul inventator se prezintă cu mai mult de zece brevete. *Gastrobentul*, brevetat în 1970 și intrat în producția de serie la Întreprinderea de antibiotice Iași, este de-acum cunoscut și apreciat.

— *Citeva considerații despre acest medicament, stimate tovarășe colonel Oiță.*

— *Gastrobentul* este un protector de mucoasă gastro-intestinală, cu posibilități largi de folosire în doze diferite, în raport de gravitatea afecțiunii. De la o simplă infecție gastrică pînă la stadii avansate de ulcer și intoxicații cu substanțe corozive, otrăvuri, reziduuri radioactive ajunse accidental în tubul digestiv. Deci, paleta *Gastrobentului* poate fi de la 1 la 100 fără să apară efecte nocive în raport de doză, de aici necesitatea individualizării medicamentului. El se prezintă în două variante: suspensie și comprimate.

— *Dintre medicamentele create de dumneavoastră și recomandate ca cicatrizante în arsuri și plăgi, am dori să vă opriți mai mult asupra Cicatrolului.*

— Realizarea acestui produs farmaceutic m-a preocupat timp îndelungat. Am insistat pe aspectul tehnologic pentru ca efectul cicatrizant să fie maxim, într-o variantă aplicată cel mai aproape de scopul urmărit. Această variantă optimă am considerat-o *unguentul gel hidrofili*, prin care pielea poate respira, de fapt un strat de piele artificială.

— *Care este noutatea pe care o aduce medicamentul?*

— După moda terapeutică a unguentelor aplicate extern, *Cicatrolul*, nefiind gras, ci hidrofili, dă efectul răcoritor, calmant asupra plăgilor, nu incomodează mișcările; prin calitățile plastice ale produsului, sub el nu se formează cruste periculoase, favorabile infecțiilor. Medicamentul, în această variantă, poate fi folosit și la o toaletă sumară. De aici importanța utilizării lui în situații de urgență, calamitate etc. Pansamentul poate fi schimbat în intervalul de la trei la șapte zile. Prin efectul absolut asanează plaga de reziduuri, infecție, diminuând pericolul toxico-septic. Aplicarea precoce a preparatului previne șocul dureros, prin efectul de gel calmant, răcoritor, protector, cu funcție de piele.

— *Aplicarea medicamentului realizează eficiența numai în cazurile incipiente ale arsurilor, în situații acute?*

— Nu numai, el se recomandă și în cazurile tardive, cînd infecția s-a instalat. Vindecarea unor arsuri de gradul 1—2 se realizează în 3—12 zile, la gradele 3—4 utilizarea *Cicatrolului* scurtează foarte mult timpul de tratament, refacerea țesuturilor realizîndu-se fără vicii de cicatrizare.

— *Acest medicament are vreo influență în cazurile cînd s-a efectuat un transplant de piele?*

— Desigur, prin aplicarea lui, cicatrizarea zonei donatoare, cît și transplantul se realizează într-un timp mai scurt, fără complicații. Acest medicament, în varianta *Plastogel*, se aplică pe vicii de cicatrizare (cheloidă), restructurînd țesuturile la normal. Aceasta constituie o prioritate absolută în ce privește medicația viciilor cicatrizante. Menționez acest lucru, subliniînd că prin valorificarea silicaților naturali în realizarea unor medicamente nu se lansează numai produsele ca atare, ci și idei ce pot deveni o modă în domeniul cicatrizant.

— *Care este destinul acestui medicament?*

— *Cicatrolul* a fost realizat tehnologic în 1968, brevetat în 1972, lansat în microproducție în 1976, cerut în avizarea industrializării în 1985 și așteptăm să intre în producția de serie.

— *Nu vi se pare cam lung intervalul de la brevet la producția de serie?*

— Avînd în vedere că realizarea medicamentului nu presupune automat și lansarea lui, pentru a sparge tiparele, moda, pentru a convinge, autorul brevetului face apel la factorul timp.

— *De ce aceste medicamente cicatrizante se recomandă ca priorități? Nu avem pe plan național și nu există în alte țări produse similare sau chiar mai eficiente?*

— Din investigația atentă de-a lungul a peste 25 de ani a domeniului respectiv am ajuns la concluzia că dacă ar fi existat un medicament tot atât de bun ar fi trebuit să aibă la bază aceeași materie primă, ceea ce nu s-a confirmat pînă acum. Prin acțiunea și efectele acestor medicamente pot afirma că celula vie (țesutul) are o predispoziție, o afinitate specifică pentru macromolecula silicatului ce face obiectul medicamentelor; aceasta vine să confirme faptul că organizarea materiei organice și saltul ei spre materia vie s-a făcut pe un suport mineral, și anume chiar silicații, ceea ce demonstrează că argilele constituie suportul vieții.

— *Interesantă afirmație!*

— Un argument în plus: structura microscopică a medicamentului nu este altceva decît țesutul de calogen în oglindă.

— *Ce are colonelul doctor farmacist Oiță în perspectivă, vizînd planul cercetării și realizării de medicamente?*

— Mă preocupă lansarea unor medicamente de o factură mai particulară: produse reglatoare, metabolice care să intervină în mecanismul dereglării, în lupta antistres, energizante, hepato-protectoare, adjuvante în tratamentul diabetului, în medicația obezității etc. Reglarea metabolică cu *Păgosten*, de exemplu, se manifestă și în sfera endocrinologică, cînd medicamentul combate și previne mastoza fibrochistică la femeie, afecțiune greu de tratat pe alte căi. Acest medicament a fost, de asemenea, avizat pentru intrarea în microproducție.

— *Un domeniu al inventicii dumneavoastră este și folosirea Propolisului ca bază pentru realizarea unor medicamente.*

— Din produsul apicol Propolis am fabricat *Multiseptol*, *Oftalmosept*, *Rinosept*, *Proposept*, *Flavosept* etc.

— *Cît din timpul dumneavoastră zilnic îl acordați cercetării și realizării de medicamente?*

— Uneori douăzeci și patru din douăzeci și patru de ore. Orelle de zi și mai ales cele de noapte petrecute în laborator, în fața unor manuale deschise, a unor coli de hîrtie ce așteaptă să fie umplute cu idei noi privind îmbogățirea și prestigiu farmaceuticii românești, aceste ore de cercetare și invenție sînt ca un poem, unul din cele mai frumoase închinare vieții!

Aveți dreptate, doctore Oiță, munca dumneavoastră este un poem ce dezvăluie frumusețea de a trăi pentru viață!

Colonel (r) ADRIAN MIERLUȘCĂ

POVEȘTEA UNOR VORBE

(4)

● **kaki**. În persană *haki* înseamnă pămîntiu, praf de culoarea pămîntului. Deci această culoare, pe care o au multe uniforme militare, își trage denumirea chiar de la asemănarea sa cu pămîntul;

● **mareșal**. În germana veche *marah* — cal și *skalk* — servitor, deci rîndea la cai. Apoi în franceză *marchal* — potcovar, ulterior ofițer care supraveghea îngrijirea cailor regali. Este evident că ascensiunea acestui grad militar este legată de creșterea importanței cavaleriei în războaiele evului mediu;

BOTEZUL "BOTEZUL MĂRII"

O VARIANTĂ

Eram în 1955, în primele luni de gazetărie. Venisem în redacție înarmat cu tăieturile din ziare ale primelor poezii și cu dorința de a săvârși isprăvile pe care le visam cu toții în capătul dinspre început al meseriei.

O întâmplare interesantă la Mangalia, mi-a spus redactorul șef. Ceva care seamănă bine a eroism. Niște scafandri au salvat o navă, riscându-și viața. Ar putea ieși un reportaj grozav din asta.

Un reportaj? Un roman! am exclamat în gând, cu entuziasmul novicei.

Trecuseră zece ani de la război, dar ici și colo mai stăruiau urmele marii conflagrații. O asemenea

urmă ieșise la iveală și acolo, la Mangalia: draga refulantă, care adîncea canalul navigabil, absorbise, o dată cu nămolul, un proiectil care explodase în interiorul navei, distrugînd diverse instalații și avariînd serios fundul vasului. Zeci de găuri, prin care intra apa. Au venit alte nave în ajutor, pompe puternice absorbeau apa care creștea treptat în interior. Dar primejdia era mare; draga – un vas cu fundul plat, avînd la bord instalații grele – amenința să se scufunde chiar acolo, în mijlocul canalului, împiedicînd navigația. Au fost chemați în ajutor scafandri. Ei au bătut dopuri de lemn în spărturi, lucrînd sub fundul navei care ame-

nința să se scufunde în orice clipă și să-i prindă dedesubt.

Aceasta era întâmplarea, petrecută cu cîteva zile înainte; scafandrii lucraseră repede și bine, izbutind să astupe spărturile principale și să mențină nava în stare de plutire. Acum, draga ghinionistă fusese dusă în șantier pentru reparații. Iar scafandrii, după ce primiseră felicitările și mulțumirile de rigoare, își vedeau de activitatea lor obișnuită...

Ne-au dus la „sediul” lor, o clădire mică din fundul portului, încărcată cu ustensile și planșe, table de calcul pentru lucrul la adîncime. Maistrul scafandru, comandantul echipei, despre care aflatam că fusese „eroul principal” al acțiunii, a dat să se apere:

– N-am făcut cine știe ce ispravă. Prima dată am încercat să bătăm dopurile prin interior, dar presiunea apei le arunca afară. Atunci am acționat din exterior. Numai că dedesubt, la mijlocul navei, era cam întuneric. Lucram mai mult orbește...

– Bine, dar nava putea să se scufunde... a încercat reporterul să-și descoasă interlocutorul. Ce-ai gîndit atunci cînd vă aflați sub navă? Ce simțeți în momentele acelea?

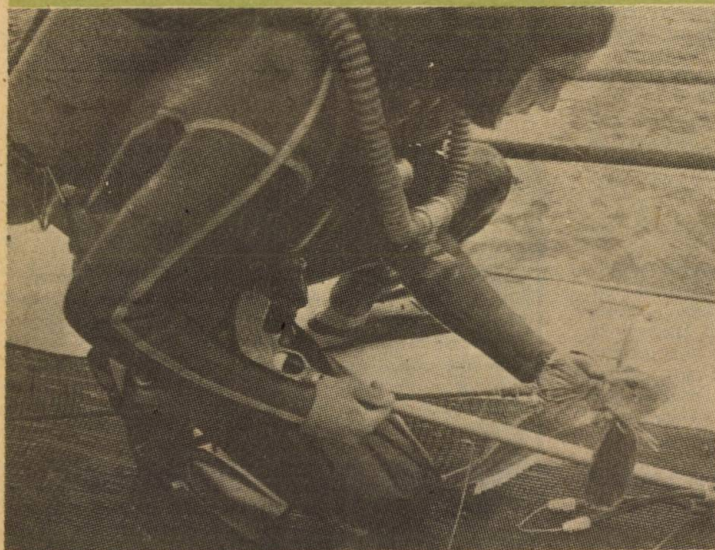
– Ce să simțim! Aveam grijă să nu scăpăm dopurile din mînă, că se urcau repede la suprafață și trebuia să luăm treaba de la început. Unele nu se potriveau, erau prea mici și treceau dincolo, prin spărtură... Ne-am chinuit nițel, e drept.

– Bine, dar primejdia?

– Primejdia! a mormăit el. Cine se teme de primejdie nu se face scafandru...

Reportajul meu, pe care-l anticipasem plin cu fraze de o bărbăție reținută, descriînd în expresii plastice atmosfera din „lumea tăcerii”, amenința să eșueze într-o relatare

Meseria de scafandru necesită multă pregătire, curaj și pasiune

seacă, fără culoare. Au urmat alte întrebări al căror răspuns dezamăgea ambițiile mele de reporter. Dialogul se desfășura anevoie, omul meu nu era meșter la vorbă sau poate eu nu știam cum să-l întreb...

În toiul strădaniei mele a intrat pe ușă un sergent voinic:

- Tovarășe maistrul, raportează: barca e gata de plecare.

- Bine, sergent. Vin și eu imediat.

S-a întors spre mine, cu un zîmbet stingherit:

- Știți, trebuie să plecăm la treabă. Azi avem de controlat starea digului de larg...

Atunci mi-a venit ideea salvatoare.

- Merg cu dumneavoastră și, dacă se poate, aș intra și eu sub apă, măcar pentru câteva minute. Să văd cu ochii mei ce se întâmplă când ești scafandru...

M-a privit cu un zîmbet neîncre-

țut timp ce eu intram treptat în costum: pînă la genunchi, pînă la brîu, pînă la piept, apoi minile în mineci... Bocancii, îngreunați cu plumb, atîneau douăzeci de kilograme fiecare. Am făcut, cu mari eforturi, cei cîțiva pași pînă la scara din pupa bărcii. Am coborît cîteva trepte. Apoi mi-au pus pe umeri placa de alamă pe care urma să fie prinsă casca. Mi-au legat greutăți pe piept și pe spate. Mi-au trecut în jurul mijlocului o saulă subțire, „că-lăuza“:

- N-o lăsați din mînă, m-a povățuit maistrul. În caz de primejdie, zmuțiți de trei ori...

Doi marinari începuseră să învîrtească manivelele pompei de aer. Maistrul mi-a arătat supapa din interiorul căștii, pe care urma s-o apăs cu capul pentru a elimina aerul din costum.

- Nu uitați de asta, a insistat el. Altfel aerul se adună, costumul se umflă și vă pomeniți aruncat la suprafață.

Mi-am înșurubat casca. Abia mă mai țineam pe picioare, împovărat de atîta metal. Am auzit șuieratul aerului prin furtun:

- Nu v-ați răzgîndit? m-a întrebat maistrul prin deschizătura rotundă din partea din față a căștii.

Mi-am compus ceea ce credeam că poate fi luat drept un zîmbet temerar și el a înșurubat gemulețul rotund, izolîndu-mă astfel de lume. Mi-a făcut apoi semn că totul e în ordine. Am apăsat pe supapă și am auzit aerul ținînd afară. Am început să cobor treptele scăriței. În apăr, bocancii nu mai păreau așa grei. Am acționat îndelung supapa; simțeam costumul lipindu-se de corp, apăsat de presiunea apei. Am văzut prin geamul căștii linia aceea subțire, oscilantă, care desparte aerul de apă. Am golit aerul din costum și în curînd am simțit pămîntul sub picioare. Eram încîntat de această experiență inedită. Mișcîndu-mă cu greutate am făcut cîțiva pași. Aerul se aduna mereu în costum, sălîndu-mă de la pămînt, apăsam iarăși pe supapă...

Deodată m-am simțit foarte singur. Nu știu cum mă întorsesem, dar mi-am dat seama că nu mai văd deasupra mea umbra neagră a bărcii. O panică nebună m-a cuprins: m-am rătăcit? Unde sînt? Ce mă fac? O spaimă irațională, lipsită de logică; totuși, ca o străfulgerare, mi-am amintit semnalul de alarmă și am zmuțit de trei ori, din răspuseri, frînghia subțire pe care o țineam în

mînă.

După cîteva clipe eram cu capul afară din apă, cu picioarele pe ultima treaptă a scăriței. Maistrul mi-a deșurubat repede gemulețul rotund și m-a întrebat cu înfrigurare în glas:

- Ce-ați pățit?

- Mi s-a părut că m-am rătăcit...

A zîmbit ușor, de teamă să nu mă jignească:

- Cum să vă rătăciți? Ați uitat de furtunul de aer?

L-am rugat să-mi înșurubeze la loc geamul, dar el începuse deja să desfacă, cu o cheie mare, piulițele de fixare a căștii.

- Pentru prima oară ajunge. Se cheamă că ați primit „botezul mărin“...

M-am lăudat multă vreme după aceea cu metoda mea de documentare „la fața locului“. Omițînd, firește, unele amănunte ale experienței trăite în acele cîteva minute în care fusesem scafandru...

Locotenent-colonel ION ARAMĂ

Rememorări

FEBRUARIE 1988

26.II.1938: S-a născut, la Cristinești-Hotin, BOGDAN PETRIFICU HAȘDEU, scriitor, istoric și lingvist. Profesor universitar la București. Conducător de reviste literare. Unionist și antidinastic. Membru al Academiei Române și al mai multor academii străine (m. 25.VIII.1907).

28.II.1863: S-a născut, la București, GHEORGHE MARINESCU, medic de renume mondial. Profesor universitar. Membru al Academiei Române (m.15.V.1938).

13.II.1868: S-a născut, la Ștefănești-Boțoșani, pictorul ȘTEFAN LUCHIAN. Lucrări de mare valoare din viața rurală și despre răscoala de la 1907. A murit la 20 iunie 1916.

23.II.1888: S-a născut, la București, poetul MIHAIL SAULESCU, mort în luptele de la Predeal, în septembrie 1916. A publicat volumele: „Versuri“, „De parte“, „Viața“ (1906, 1914, 1916) și piesa „Săptămîna luminată“.

4.II.1878: Semnarea armistițiului. În România se decretază încetarea stării de război cu Poarta. Independența țării a fost cîștigată — cu jertle mari din partea armatei române.

21—23.II.1948: 40 de ani de la Congresul de unificare a P.C.R. și P.S.D. și de creare, pe baze marxist-leniniste, a Partidului Muncitoresc Român (P.M.R.). Din iulie 1965, Congresul al IX-lea a adoptat schimbarea denumirii din P.M.R. în P.C.R.

24.II.1888: Se împlinesc o sută de ani de la inaugurarea Palatului Ateneului Român, din București. Este dată în folosință sala de la parter. Scriitorul Al. Odobescu ține prima conferință, iar Constantin Esarcu — principalul truditur al acestei realizări — face raportul mersului lucrărilor și al sprijinului dat de public pentru stringerea fondurilor, ca urmare a cererii rămase în istorie: „Dați un leu, pentru Ateneu“.

Un nou „start“ spre adîncuri

zător:

- Sub apă? Așa, fără nici o...?

- Știi să înot.

- Nu despre asta e vorba, a spus el. Sînteți perfect sănătos? Cum stați cu inima?

- Cum să stau cu inima, ca la optsprezece ani! I-am dat toate asigurările și el a cedat argumentelor mele: voiam să fac un reportaj cît mai „la fața locului“.

E drept că nu prea șuam în ce constau cele cîteva minute de intrat sub apă în costum de scafandru. Mai întîi, îmbrăcatul costumului greu, de cauciuc, dintr-o bucată. Partea de la gît era, desigur, foarte strîmtă, doi soldați lărgeau acest „guler“ trăgînd din răspuseri, în

MAI MULT DECÎT CURAJUL

COCORII ALBI

Pe cîmpii și dealuri care au fost cîndva traversate de rețele de sîrmă ghimpată, tranșee adînci sau lăcașe săpate în pripă acționează o unitate militară cunoscută și sub numele de *detasamentul pirotehnic*. Ostași sub Tricolor. Unii de 19 ani, alții de 40. Unii cu logodnice, alții cu neveste și copii. Dămeni ale căror vise cu aripi puternice stau tot în linia întîi, generație după generație, de 43 de ani. Menirea lor: să vindece vatra noastră de răni, s-o curețe de bombe, proiectile, mine, grenade rămase pe locurile unde s-au purtat aprige lupte pentru apărarea independenței și suveranității României. Războiul, așadar, nu poate fi uitat, războiul nu trebuie să fie uitat de cei ce s-au născut sub cerul păcii. El rămîne un avertisment tragic, el nu se poate uita nici pentru faptul că urmele-i sîngerează încă pămîntul, „relicvele” periculoase mai seceră ici-colo vieți nevinovate.

Un apel telefonic dintr-un colț de țară și ofițerul sau subofițerul pirotehnician, uneori singur, alteori însoțit de o echipă de militari în termen, pornește urgent în misiune. *O misiune de luptă* în care detectorul este arma principală. Detectorul și hotărîrea energică, lucidă în marea încheștare cu forțele oarbe

care zac în muniția coclîtă. Există, tot mai rar (dar există!) și situații cînd apelul telefonic vine după un eveniment dramatic. Pricina? Bravada, neștiința, curiozitatea bolnăvicioasă, aventura, joaca... În zona Focșanilor, trei copii au găsit la rădăcina unui pom cîteva proiectile. Le-au curățat de rugină, au făcut un foc de vreascuri și le-au aruncat în jar, nebănuind consecința fatală. Celor care au participat la reconstituire le-a înghețat o lacrimă în suflet. Copiii aveau între 9 și 12 ani! Într-un sat, lîngă Iași, doi tineri au dat, sub malul unei rișe, peste o legătură de grenade vechi. Auziseră ei despre o metodă de braconaj cu exploziv și au aruncat grenadele într-un iaz. Schizele i-au mutilat. Un tractorist din județul Călărași a încercat să demonteze cu cheia focosul unei bombe de aruncător. De ce?! Era bărbat în toată firea, avea 36 de ani! Un țăran își bătea coasa folosind ca nicovală un proiectil din primul război mondial. Pînă într-o zi, cînd s-a produs ireparabilul. Alți tineri aveau obiceiul să scoată pulberea din cartușele date la iveală de pluguri pentru a meșteri „tribombe”. Clipa de joacă grațuită cu... focul i-a costat lumina ochilor...

Din păcate se mai întîmplă și asemenea drame. Copiii ar trebui îndrumați cu mai multă grijă de învățători și de părinți cum să procedeze cînd dau întîmplător peste muniții rămase din război. Părinților înșiși e nevoie să li se reamintească despre aceste greșeli, care nu iartă. Pentru a revedea la fiecare început de primăvară cocorii, care nu pot fi decît albi în mijlocul cerului de mătase topită.

ȘI MERII AU ÎNFLORIT

Îl privesc atent pe maiorul Gheorghe Pavel, comandantul unității. Este concentrat asupra unei hărți pe care sînt marcate zeci de puncte. Pe întregul teritoriu al țării, cu diferite culori. Este itinerarul curajului ostășesc în vreme de pace. „Care a fost prima misiune?” Zîmbește. Amintirile îi dau sentimentul că a urcat pe culmi neumblate. Aceasta e impresia mea. Și ar fi nedrept să nu fie așa. „La absolvirea școlii militare de ofițeri activi de artilerie am fost repartizat în această unitate. Totul a început ca într-o poveste. Unui locuitor din comuna Arbore nu-i creșteau merii pe o anumită porțiune de livadă. Erau piperniciți, nu înfloreau, trădau o suferință ascunsă, inexplicabilă, de parcă ar fi îndurat o arșiță chinuitoare. Nedumerit, gospodarul a săpat și a tot săpat pînă a nimerit peste un proiectil. Așa am pornit spre Suceava, în prima misiune, împreună cu caporalul Florea, o mină de om. Cu el am împărțit înția dată curajul și teama, unda de îndoială în posibilitatea izbînzii și minutul de bucurie după ce, în siguranță, auzul a înregistrat bubuitura exploziei. Sub merii care țineau am săpat în lung și-n lat și am descoperit un depozit de muniții, camuflat aici în primul război mondial: cartușe de tot felul, obuze și opt bombe de 75 de kilograme. Am încărcat «marfa» în camioane speciale și am transportat-o în poligonul de distrugere. Atunci am fost martorul unei scene pe care am întâlnit-o în «Ion» al lui Rebreanu: săteanul și-a lipit fruntea de pămîntul cu rările oblojite, curat ca un nou-născut, și l-a sărutat... În primăvara aceea, merii au înflorit pentru prima oară în livada bolnavă de urgia războiului, iar opțiunea mea a devenit clară...”

UN AFORISM DUR

Ei, militarii pirotehnicieni, știu: nu pot greși decît o singură dată! De aceea sînt oameni meticuloși, înzeștrați cu răbdare și calm, cu mîini delicate, deprinse parcă să mîngie clapele unui pian. Bărbați cu suflet de poet, dar cu gîndul lîmpele, înțelept, învățați să măsoare de șapte ori și să acționeze cu o precizie nedezmîntită. Conștienți că omul e măsura tuturor lucrurilor, ei sînt capabili să înfrunte orice misiune, oricît de dificilă, îndată ce iau startul în aspra și nobila specialitate de deminor. Pe viscol, ceață, ploi, arșiță...

Plutonierul-major Constantin Andronic păstrează în memorie, cu lux de amănunte, modul cum a acționat la fiecare punct de lucru, în miezul incandescent al faptelor, acolo unde se duce lupta pentru viață, contracronometru, la cele mai înalte tensiuni. Mai întîi, Nănești (Focșani), 1971. „Cu doi militari am detectat, dezgropat și transportat din milul unei bălți de cîteva zeci de hectare sute de proiectile, grenade și bombe de aruncător pe care le-am distrus în «furnale» sau «fugase», gropi amenajate în poligon. La Nănești am cunoscut-o pe soția mea. Acum avem o fetiță, Mirela, în clasa a VIII-a. Un examen mai dificil pentru mine? Știu eu... poate prima bombă de avion dezamorsată. Fusese descoperită lîngă Teleajen, cam la un metru în pămînt, avea un focos M-103 la ogivă și o greutate de 250 kg.” „A fost o intervenție limită?” „Acum, totul mi se pare firesc, în obișnuința lucrurilor... Am curățat împrejurul focosului cu peria, am muiaț rugina cu lichid de frînă, apoi cu cheile și cleștii speciali, cu dalta și ciocanul din alamă (astea nu produc scînteii), am «operat» la focos pînă l-am deșurubat. Lîngă mine, îndrumîndu-mă cu atenție, a stat tovarășul locotenent-colonel Marinescu, ofițer pirotehnician cu o mare experiență, omul care a format zeci și zeci de deminori. A trecut în rezervă, dar noi ne amintim despre el cu respect...”

Și reporterul își amintește... L-am cunoscut pe fostul comandant al unității cu ani în urmă. Adevărul este că, aflîndu-te în preajma lui, te cuprindea sentimentul puterii, al tăriei. Avea și o deviză, fiind adversarul vorbăriei goale: „O sută de cuvinte – o sută de idei!”, în jurul său se țesuse o adevărată legendă. Arăta o maturitate aspră, dură, iar cînd rîdea o făcea într-un anume fel încît te convingea imediat că a trecut prin lucruri grele și că avea să mai treacă. Aceasta este, de fapt, viața deminorilor. „Spuneți-mi, tovarășe locotenent-colonel Marinescu, ce înseamnă a avea curaj în profesia dumneavoastră?” „Am auzit și eu că am curaj. Nu știu ce să zic. Mai degrabă hai să vorbim despre cumpătare, despre a fi realist, despre ce înseamnă să nu fii pripit și să te gîndești mai înainte la copii, la soție, la pensie, dacă vrei! E greu pînă începi să lucrezi la focosul unei bombe, pe urmă îți faci meseria, simți că trăiești cu toate fibrele organismului și-i faci de petrecanie una, două. Orice obuz, orice cartuș sau bombă detectată și trecută pe linie moartă a fost pentru mine nu numai un semnal de alarmă pentru ceea ce a însemnat războiul, dar și o rază de speranță că lumea va ieși din conul de umbră al înarmărilor, va trece de la escalada militară la escalada progresului.”

MÎINILE LOR – AUR CURAT!

Mayorul Gheorghe Pavel, actualul comandant al detașamentului pirotehnic, a lucrat mulți ani împreună cu Marinescu. A fost, poate, elevul său cel mai stăruitor și mai destoinic. A învățat, dar a și „furat”, cum se spune, meseria. Și iată că acum stăpînește la perfecție peste o sută de tipuri de focoașe utilizate în cele două războaie mondiale, fiind unul dintre cei mai iscusiți deminori. Dar și despre subordonați se pot spune, practic, aceleași cuvinte. Mîinile lor sînt aur curat! Aici, mai mult ca oriunde, nu se poate cu jumătăți de măsură. Tăcuți, neștiuți de prea multă lume, temerari, dar calculați, stăpînind ca pe apă principiile constructive ale muniției de azi și de

Centimetru cu centimetru, terenul este cerșetat cu detectorul de mine

ieri, militarii din detașamentul pirotehnic acționează cu aceleași rigurozitate și limezime fie că au în față un cartuș de infanterie, fie o bombă de avion de 3 000 kg.

O asemenea bombă-mină, cu trei focoașe mecanice, a fost dezamorsată mai de mult într-un raion de extindere al Șantie-rului naval din Drobeta-Turnu Severin. Lansată din avion în ultimul război mondial, bomba a căzut pe un teren moale și s-a afundat la doi metri în sol fără să explodeze, fiind agățată acum de lama unui buldozer. Dimensiunile acestui monstru: 2,70 metri lungime, 1,12 metri în diametru.

Am fost atunci în preajma comandantului. Maiorul Pavel s-a așezat pe malul gropii. Era tăcut. (Mai târziu am aflat că toată noaptea nu a putut să doarmă, că s-a frământat și întors pe toate părțile.) Lângă el — radiotelefonul și trusa pirotehnică. A deschis cutia de metal și a aliniat pe o lavetă chei mai mari și mai mici, șurubelnițe, clești și ghiare, dornul de bronz, răzuitoarele și ciocanul de alamă, lampa de control, dățile, bidonașele cu petrol și motorină... Notez dintr-un manual de specialitate: viteza de ardere a nitroglicerinei: 8 200 metri pe

Făcute inofensive de către militarii deminori, aceste bombe vorbesc acum doar despre victoria împotriva uneltelor morții

secundă; explozia unui kilogram de nitroglicerină are loc în 0,001 secunde; lucrul mecanic degajat are valoarea de 1 710 000 cai putere... În bomba de alături erau peste 2 000 kg de exploziv! Pentru un om, 2 000 de kilograme sau 200 de grame de trotil înseamnă același lucru...

Un freamăt surd, ca un clocot interior, se deslușea pe fața lui. Ulterior l-am întrebat: „La ce te gîndeai atunci?” „N-o să mă crezi, la primul instructaj de specialitate. Atunci ni s-a spus că alama și bronzul nu produc scînteie. Nu cred nici acum că o simplă scînteie ar putea declanșa un focos, dar nu îndrăznesc s-o spun cu voce tare și te rog să n-o scrii. E bună, e binevenită orice măsură de protecție. Să lași un spațiu cît mai redus imprevizibilului, să reduci acest spațiu la zero. Aceasta e legea de fier a deminorului. Numai așa poți ridica mina să lovești cu ciocanul în dalta, iar dalta să muște în carnea focosului”.

Cel mai adesea dalta nu mușcă, ci alunecă pe oțelul strunjit, trecut prin băi de cadmiu. Cel mai adesea patinează. Focoașele sînt înțepenite, ruginite, refuză să se miște un milimetru în filet, parcă ar fi blestемate, înmuiate în otravă. Și poate că sînt. Abia după ce curge o găleată de sudoare de pe fruntea deminorului, focosul cedează. Dar asta nu-i totul. Greul abia începe, deoarece multe tipuri de focoașe sînt prevăzute cu tot felul de curse, de capcane sofisticate.

Față în față cu bomba de 3 000 kg, pe maiorul Pavel l-au trecut mai întîi sudorile nu pentru cutezanța misiunii sale, ci pentru ce se întîmplase acolo. Buldozeriști, ignoranți și curioși, demontaseră așa-numita placă de bază a bombei de capul lor. În plus, un om brunet, care păștea caii pe buza digului, s-a erijat în mare cunoscător, a scos trotil (aflat sub formă de pulbere) și l-a amestecat în hrana unui cal bolnav pentru a-l vindeca (!!).

PROCES-VERBAL: ACEST PĂMÎNT POATE FI ARAT

În cîteva comune din județul Iași sînt puncte de lucru permanente de multă vreme. Peste 35 000 de hectare de teren au fost înscrise, cu proces-verbal, în circuitul agricol. Datorită misiunilor îndeplinite cu succes, de-a lungul anilor, de ofițerii pirotehnicienii Titus Suciu și Corneliu Cozmei, de plutonierul-major Constantin Andronic, de maistrul militar Constantin Cărărușe, de plutonierul Sandu Moșescu etc. Vagoane întregi de muniție au luat drumul poligoanelor speciale, încărcăturile explozive au fost stivuite în gropi, conectate la capse electrice (sau pirotehnice) „burate”, adică acoperite cu brazde. Au răsunit comenzile date de șeful de lucrări: „Adăpostit!”... „Pregătit!”... „Foc!”. Explozioanele au fost armate și liniștea curmată de explozii pașnice. În acele clipe, totul era o fierbere și un urlet de fiară. Te treceau fiori de gheață. În urechi nu aveau decît un vuiet continuu. Fiecare explozie era însă o victorie împotriva uneltelor morții. O victorie care temeinicea sănătatea și rodnicia pămîntului zguduit cîndva de șenile, scurmat de foc și schije, năucit de falcile hîrciogilor de oțel ghiftuiți cu trotili...

Era o dimineață fără nici o tresărire. Din brîul de salcîmi, din cîmpul cu boabe galbene se ridica liniștea mirifică, o pace trainică, înfloritoare. Și totuși... dacă ar fi avut glas, viroaga și colina din față ar fi povestit, cu șoapte de pelin, despre vremurile de război. Bătrînului care ne însoțea, noi îi spuneam, moș Năstase, nu i-a tăcut o clipă gura: „Pe locurile astea a fost o golgotă de foc: brandurile, cîmpurile de mine, me-li-a armelor automate, tirul puștilor... aici i-am pierdut, în confruntarea cu hitleriștii, pe Ciocan, pe Munteanu, pe Sava... Acolo, a arătat spre apus, a fost depozitul de muniții care a sîrit în aer.” Ne-am apropiat. Pămîntul era tasat, ca în urma unei surpări. Printr-un capăt curgea, bolborosind, o vină de apă...

Echipa de intervenție, constituită din cinci oameni — subofițerii Constantin Andronic și Sandu Moșescu, fruntașii Emil Anghel, Constantin Dumitru și Victor Drăgoi — a stat cîteva minute la capătul ogorului. Ca țărânul înainte de a începe lucrarea pămîntului. „Gata, băieți!” a dat semnalul plutonierului-major Andronic. Comenzi scurte, gesturi reflexe. Au împărțit terenul fișii-fișii, cu benzi colorate, și au început să pipăie țărîna, centimetru cu centimetru, echipați cu detectoare și căști de ascultare. Țiuitul din căști îi girbovea. Atunci mișcau detectorul de la stînga la dreapta cu maximă concentrare. Cînd semnalul le plesnea în timpane se opreau și înfîgeau un fa-

nion alb sau roșu. Andronic și Moșescu veneau în urma ostașilor. Lingă steguleț, se sprijineau cu un genunchi în pământ și săpau cu lopata mică de infanterie. Stratuluri subțiri, cu meșteșug, cu atenție extremă. Broboanele lunguiete izvorau din marginea câștii, împetrindu-le fruntea. Când atingeau metalul de culoare verde-închis, puneau jos lopata și trăgeau pământul cu spaclul sau cu degetele. Până dezveleau în culcușul umed proiectilul de 150 mm. Același algoritm reluat de zece, de o sută de ori: detectare, cercetare, dezgropare, transport, distrugere... detectare, cercetare, dezgropare, transport, distrugere... Aerul încins, irespirabil, fie vară, fie iarnă, încordarea, mișcările nepotnicite, chibzuința luminind ascuțit simțurile, vibrația mușchilor; în pauze — vorbele de duh, glumele, ca o descărcare nervoasă de mii de volți. Și pofta nefirească: mincua salam, brânză, ceapă, beau nesățioși apă de izvor, sorbeau mirselele cîmpului.

După două săptămîni, cînd ogorul a fost gata, plutonierul Sandu Moșescu a întocmit și a semnat un proces-verbal în care se garanta că terenul este curat, asanat, desopărat de belelele războiului, iar tractoriștii pot trage cu încredere brazdă adîncă pentru recolta viitoare.

CLEȘTELE HITLERIST

N-A FUNCȚIONAT

Trecuseră mai bine de 30 de ani de la Ziua Victoriei. O notă telefonică; concisă, imperativă, cu valoarea lui „Ardeee!”, cunoscut atît de bine nu numai de artificieri. Maiorul Gheorghe Pavel (pe atunci locotenent) însoțit de doi soldați, Parfene și Mihăiță (cum nu se uită numele oamenilor și detaliele în această profesiune!), au urcat în trenul cu destinația Iacobeni. Motivul? Pe Valea Bistriței, în zona menționată, se turna asfalt pe șosea. Un bătrîn din Ciocănești (peste 85 de ani), stînd sprijinit pe stîngia gardului și mirosind smoala topită, și-a amintit ca prin minune... „*Taică, era o zi cu lapoviță și vînt din septembrie 1944. O coloană mecanizată hitleristă se grăbea nevoie mare prin Pasul Prislop urmărită de trupele românești. Se furișau ca jderii. La noi, în Ciocănești, după ce a trecut grosul, au rămas geniștii nemți și au săpat în drum un gropan unde au îngîrămădit dinamită. Tot așa, pe firul șoselei Ciocănești-Cîrlibaba, din trei în trei kilometri. Unul, cu privire de bufnită, trăgea fitilul...*

În fuga lor precipitată, după actul revoluționar de la 23 August 1944, hitleriștii au întocmit un plan perfid; să prindă între aceste capcane teribile trupele mecanizate ale marii unități românești cu care se aflau în contact. Puțurile cu exploziv erau sub nivelul Bistriței, care curge paralel cu drumul. Prin declanșarea acestor mașini infernale s-ar fi creat adevărate baraje artificiale cu destinația expresă de a stăvilii înaintarea trupelor românești și a le nimici prin focul concentrat al armamentului greu și ușor de pe versanții munților. Planurile au fost dejucate, dar primejdia latentă a rămas. Povestește maiorul Pavel: „*Bătrînul, care a pîndit dintr-un cotlon aceste tertipuri, ne-a indicat, după repere știute numai de el, amplasamentul celor șase puțuri. Cu un Castor, am forat la distanță de trei metri și la o adîncime de patru, cinci metri de acestea, apoi am săpat tunelul de comunicație pe dedesubt. Bănuiala noastră s-a adevărit. Butoaiele metalice, cu cîte 200 kilograme de trotil fiecare, erau amorsate la partea inferioară. Simplu, o jucărie, percutoare universală. Am tăiat sîrma, am scos butoaiele și am astupat gropile. Sistemul de aprindere — ingenios și eficient. Cele șase încărcături explozive, legate prin fitil detonant (viteza de ardere— 6 500 m/s), acoperit cu scîndurele de brad, tras într-un bordei mascat de stînci și vegetație, puteau fi aprinse instantaneu*”.

DRUM FĂRĂ PULBERE

S-ar putea scrie alte și alte pagini avîndu-i ca eroi pe militarii din acest detașament: maiorul Titus Suciu, locotenentul-major Cristian Albița, maistrul militar Dinu Juverdean, plutonierii Viorel Bojescu, Gheorghe Manea, Ion Chivu, sergentul-major Gheorghe Zădaru, caporalul Alexandru Giță, fruntașul Marcel Dolea etc. Misiunile izolate, de mare importanță, îndeplinite de ei pot constitui secvențe dintr-un lung și impresionant film despre cum se înfățișează astăzi dirzenia și eroismul ostășesc.

În Delta Dunării, unul dintre ofițerii amintiți, lucrînd sub apă zile întregi, în costum de scafandru, a scos la suprafață muniția de pe două șleपुरi nemțești scufundate în timpul războiului. Locotenentul-major Ion Ioniță, secretarul biroului organizației de bază de partid, relatează un episod aparte: „*Într-o pădure de salcîmi am descoperit mai multe bombe reactive pe care inamicul n-a mai avut timp să le treacă prin gura de foc și le-a abandonat. Lungimea — 1,5 metri, diametrul — 0,70 metri, greutatea — 250 kilograme. Practic, era ceva nou, nu mai lucrase nimeni pe acest tip de focos...*

Întuindu-le mecanismul de funcționare și cursele, Ioniță n-a ezitat nici un moment. Trudind cu emoție și speranță, efectuînd la fiecare focos o rotire completă în zece minute, le-a venit de hac.

Un subofițer acordînd asistență tehnică pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră a fost pus în situația de a demonta și recupera rotorul unei drăgi în care se înțepenise o bombă de 100 kilograme aflată pe fundul apei. Și asta în condițiile în care focosul fusese smuls și aruncat în instalație! Pe șantierul altei lucrări de anvergură — Metroul bucureștean (la construcția primului tronson) s-au depistat trei bombe de cîte 500 kilograme, cu două focoaase electrice, aflate la opt metri în pămînt. Le-a dezamorsat maiorul Pavel, după ce, pe o rază de 400 metri, s-a creat un spațiu de siguranță. Studioul cinematografic București, pornind de la acest fapt real, a turnat un film artistic la care și-au dat concursul chiar militarii deminori. Lingă comuna Chiajna, din fundația unei construcții s-au ridicat peste 15 000 de proiectile, dintre care vreo 400 încărcate cu substanțe chimice. Procedura distrugerii acestora din urmă este mult mai complicată. De pildă, cele care conțineau clor și gaz fosgen au fost introduse în tranșee cu lapte de var, unde a avut loc reacția de neutralizare, după îndepărtarea focosului. Într-o comună din județul Brașov, la piciorul unui pod, unde fusese amenajată o poziție de tragere de artilerie în ultimul război mondial, locotenentul-major Corneliu Cozmei și sergentul-major Dorel Dragomir au decopertat, una cîte una, 500 de bombe de aruncător de 82 mm. La ora documentării, acești doi pirotehnicieni călătoreau spre Oradea. Constructorii semnalaseră cîteva bombe de avion de 150 kilograme și proiectile de diferite calibre...

Am înaintea ochilor caietul de însemnări cu alte pagini de adevărat eroism, adunate cu greu. Unele întrebări au rămas fără răspuns. Maiorul Pavel îmi spunea: „*Crezi că-i ușor să-ți pui sufletul pe masă?*” Nu, nu-i ușor. Mai ales pentru acești oameni cu o viață furtunoasă, care cresc pe ogoare și în Cetate drumuri fără pulbere. Pentru care bărbăția și neclintirea reprezintă sensul devenirii și al cunoașterii de sine.

MAIOR CONSTANTIN STRUNĂ

PAGINI DIN ISTORIA MUZICILOR MILITARE

Drumul parcurs de muzicile militare românești și activitatea acestor formații cu multiple posibilități de manifestare artistică, de largă accesibilitate și forță mobilizatoare, cu un rol de o deosebită însemnătate în cultivarea sentimentului patriotic, în difuzarea și popularizarea valorilor nepieritoare ale muzicii în rîndul maselor, se sprijină pe o bogată și frumoasă tradiție, ale cărei începuturi se pierd în negura vremilor.

Ridicînd vîlul uitării de pe fapte și nume, de pe afișe și cronici îngălbenite, de pe instrumente și obiecte ce poartă patina vremii, Inspectoratul General al Muzicilor Militare a realizat în anul 1972 un interesant și atractiv lăcas de cultură: *Muzeul Muzicilor Militare*.

Cele două săli înzestrate cu sute de exponate (fotografii, documente, afișe, programe de concert, partituri muzicale, instrumente, diverse obiecte și trofee), adunate cu trudă și pasiune, înfățișează vizitatorului cele mai reprezentative momente din istoria muzicilor noastre militare, oameni și fapte care vorbesc despre locul și rolul acestor formații în viața spirituală a oștirii și țării, din cele mai îndepărtate timpuri și pînă azi.

Primele exponate ce se înfățișează privirilor sînt instrumente folosite în viața de arme de strămoșii noștri daci și romani, reproduse după Columna lui Traian și după monumentul de la Adamclisi.

Șiragul pieselor muzeistice începe cu „*stindardul dacic*” (Draco), simbol al vitejiei și al încrederii în forța de îmbărbătare a muzicii în luptă, și continuă cu instrumentele de semnalizare ale dacilor: trompeta „*carnyx*” și „*cornul*”, instrument războinic. Ne sînt înfățișate apoi instrumentele romanilor, care dispuneau de o muzică de semnalizare bine organizată: „*tuba*” și „*cornul*” răsunau în timpul luptei, „*buccina*” în tabără și „*lituus*” în rîndul cavaleriei.

În continuarea spațiului expozițional, spicuiri din mențiunile aflate în cronici, însemnări de călătorie, rapoarte ale consulilor și oaspeților străini ne dau știri despre „*trîmbicerii*” din oastea valahă care în focul unei bătălii (1207) „*dădură semn de trompete*” (Geoffroi de Willehardouin: „*Histoire des Croisades*”), despre „*trompeții*” și „*toboșarii*” oastei române care s-au făcut auziți la 1445 în timpul cruciadei de la Nicopole (Jean de Wauwrin: „*La campagne des croisés sur le Danube — 1445*”), despre folosirea în scopuri strategice a grupului de „*buciumași*” și „*toboșari*” de către viteazul domn al Moldovei Ștefan cel Mare în vestita bătălie de la Podul Înalt din anul 1475 (Grigore Ureche: „*Letopisețul Țării Moldovei*”), precum și despre cîntecul său de tabără: „*Hai frați, hai frați, la năvală dați, / La năvală dați, țara v-apărați*”, pe care muzicologul Teodor Burada l-a socotit „*primul cîntec ostășesc la români*”, sau despre alaiul intrării triumfale a lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, la a cărui strălucire și-a adus partea sa și „*banda de muzică, cu cele opt trîmbițe, ce cu multă armonie modulau sonorurile lor*” (N. Bălcescu: „*Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul*”).

Urînd în continuare pe tirul istoriei muzicilor militare, exponatele înfățișează momente semnificative de la începutul secolului XIX, cînd, în acea atmosferă romantică de regenerare a vechilor virtuți ostășești, de renaștere a vitejiei străbune și de reorganizare fundamentală a oștirii românești, iau ființă la 1830 și primele muzici militare din armata română, care folosesc instrumente moderne de suflat. Evenimentul a fost salutat cu căldură în paginile ziarului „*Curierul Românesc*” de la București, de către iluștrii cărturari români Gheorghe Asachi și Ion Heliade Rădulescu, fapt ce atestă rolul important ce se acredita muzicii militare pentru rosturile sale în cadrul armatei, cit și pentru începuturile culturii noastre muzicale.

În anii ce s-au scurs de la 1830, muzicile militare nu au constituit doar elementul pitoresc al parăzilor de odinioară sau de divertisment al mulțimii strînse în jurul chioșcurilor din grădinile publice. Imagini atestate

de documentele vremii consemnează prezența muzicilor militare la marile evenimente ale luptei maselor populare pentru libertate, emancipare socială și independență națională. Astfel, în focul actelor revoluționare de la 1848, 1859 și în timpul războiului de independență din 1877, muzicile militare intonau în fruntea maselor sau pe cîmpul de luptă marșuri și cîntece mobilizatoare, rosteau mesajul patriotic al vremii.

Exponatele din vitrine (fotografii, partituri, extrase din presă) ilustrează ecoul pe care evenimentele de la 24 ianuarie și Independența l-au găsit în rîndul compozitorilor și șefilor de muzică militară, care au dedicat mărețelor evenimente și vitejiei ostașilor români numeroase creații: marșuri, cîntece, hore, fantezii etc.

O seamă de piese muzeistice evocă actele de vitejie ale gornîștilor de la 1877, ale fanfarei lui Sava Radu din 1916, ca și participarea muzicilor militare la numeroasele activități organizate de cercurile și cluburile muncitorești, îndeosebi la manifestările și demonstrațiile de 1 Mai (Armîndenii).

De asemenea, o serie de exponate ilustrează contribuția muzicilor militare la dezvoltarea formațiilor artistice de amatori, la educația muzicală și estetică a maselor, prin aducerea în circuitul vieții muzicale a valorilor creației autohtone și universale, într-o vreme cînd muzica nu era difuzată prin mijloacele rețelei mass-media. Muzicile militare s-au constituit în acea epocă de pionierat artistic în veritabile focare de educație patriotică, în nuclee muzicale de cultivare și răspîndire a muzicii.

Sînt evidențiate în imagini și portrete sugestive figurile de seamă ale muzicienilor militari, care au semnat pagini remarcabile în istoria muzicii românești, în domeniile compoziției, dirijatului și învățămîntului artistic, cum sînt: maior Iosif Ivanovici, maior George Fotino, locotenent-colonel Mihail Mărgăritescu, locotenent-colonel Ion Vlăduță, locotenent-colonel Alexandru Marian, colonel Egizio Massini, maior Anastasie Danu, general-locotenent Dumitru Eremia ș.a.

De asemenea sînt bogat reprezentate manifestările de mari proporții ale muzicilor militare: concursul național din 1906, concertul din 1920 de la Alba Iulia, cu 500 de instrumentiști, turneul internațional din 1934 în Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia, cu un ansamblu de 725 instrumentiști, veritabile evenimente artistice ale vremii.

Panouri cu imagini și documente grăitoare înfățișează drumul parcurs de Școala Militară de Muzică de la înființare (1936) pînă în zilele noastre, subliniind rolul acestei instituții de învățămînt în pregătirea cadrelor de muzicieni militari cu înaltă calificare, propagatori entuziaști ai muzicii de fanfară, ai cîntecului patriotic și ostășesc, militanți neobosiți în susținerea principiilor înalte ale artei puse în slujba idealurilor socialiste și comuniste.

Privim cu adîncă emoție panoul și vitrina cu exponate care ilustrează momente din timpul războiului antihitlerist, cînd majoritatea muzicilor militare au fost alături de ostași din zonele de operații, executînd programe muzicale antrenante și mobilizatoare, care întăreau elanul și entuziasmul trupelor, iar în orașele eliberate de pe teritoriul Cehoslovaciei și Ungariei prezentau în fața populației concerte de muzică românească și universală, programe cultural-artistice, care generau optimism și încredere în victorie. De asemenea, în timpul marșului de reîntoarcere în țară a trupelor române victorioase, muzicile militare întrețineau voioșia și elanul ostașilor în marș.

Eliberarea României, ca rezultat al victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, a deschis calea celor mai profunde prefaceri revoluționare din istoria poporului român, a făcut posibilă descătușarea forțelor creatoare ale maselor de oameni ai muncii.

Integrate organic în procesele determinate de noul spirit cultural-educativ și artistic, muzicile militare au continuat și ridicat pe o nouă treaptă tradițiile artistice ale înaintașilor, iar prin mesajul artei lor și-au sporit aportul la dezvoltarea conștiinței revoluționare a militarilor, la educarea lor în spiritul dragostei nemărginite față de glia strămoșească, la mobilizarea lor pentru însușirea și perfecționarea măiestriei ostășești.

În anii construcției socialiste, ai înfloririi întregii vieți spirituale a populației, muzicile militare și-au îmbogățit repertoriul cu lucrări inspirate din realitățile vieții actuale, ale armatei noastre populare, ale frumuseților patriei și muncii creatoare, contribuind la dezvoltarea și popularizarea creației contemporane de fanfară.

Exponatele și piesele muzeistice de pe panouri și din vitrine redau transformările revelatoare petrecute în viața și rosturile muzicilor militare, înfățișîndu-ne imagini din prezența activă a acestora în vastul program instructiv-educativ din unități, la cluburile ostășești și la casele armatei, la marile sărbători ale poporului român, la paradele militare și la impresionantele demonstrații și manifestări populare.

Privim cu îndreptățită mîndrie exponatele care înfățișează manifestările de răsunset ale muzicilor militare din anii construcției socialiste, desfășurate în aer liber cu formații uriașe de 500 de instrumentiști și 2 500 de coriști, cît și pe scenele marilor săli de concerte din Capitală și din țară, cu formații vocal-simfonice reprezentative. Bogat ilustrată este activitatea concertistică a Muzicii Reprezentative a Armatei, în colaborare cu Ansamblul artistic „Doina” al armatei, cu Școala Militară de Muzică și soliști ai Operei Române, care a devenit o permanență pe agenda cultural-artistică din patria noastră, aducînd culori noi în peisajul vieții muzicale. De asemenea, sînt prezentate imagini și trofee obținute de Muzica Reprezentativă a Armatei la festivalurile internaționale ale muzicilor militare.

Contribuția pe care o aduc muzicile militare la propagarea și popularizarea cîntecului ostășesc, de mult intrat în patrimoniul muzical național, precum și la sprijinirea formațiilor artistice de amatori ale militarilor în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României” ocupă, de asemenea, un loc important în spațiul expozițional.

Propagînd cîntecul patriotic și ostășesc, muzicile militare își îndeplinesc înalta datorie de a face din creațiile contemporane ale genului, în care vibrează sentimentele patriotismului fierbinte, un adevărat instrument de educație.

Muzeul Muzicilor Militare constituie un omagiu adus înaintașilor, un lăcaș de cultură și educație, de încredere în noii eforturi pentru generațiile de azi și cele viitoare ale muzicienilor militari, spre a fi la înălțimea epocii pe care o trăim, EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU, care a deschis în fața slujitorilor devotați ai lirii ostășești un orizont larg, un vast cîmp de acțiune.

Colonel (r) ION BADEA
— muzicolog —

VORONEȚULUI

APĂRĂTORII

Toamna anului 1970.

Dealurile Voronețului, vegheate, ca din scaun domnesc, de Țocina Mare, stingeau aur pe culmi, băteau aramă spre poale, se pregăteau pentru a primi maiestatea rece a brumei, ca o firească și înțeleaptă trecere într-o altă vîrstă. Se întîmplase atunci ca drumurile mele reportericești să se încrucișeze pentru un scurt popas la umbra zidurilor străvechii ctitorii mușatine.

Cer limpede sus, piatră învelită în eșarfă de cer aici, jos, neasemu-

indu-se cu nici una din mărețele zidiri, de oriunde, ale acestei lumi. Poate că dinspre nopțile nesfîrșirii, de dincolo de catapeteasmă, Voronețul răsare ochiului necunoscut și mirat, la ceasul prelung și tainic al amurgului, ca un Luceafăr Albastru, făcînd mările de stele mai frumoase și mai adînci. Aici însă, de lîngă zidul său viu, el se vedea încălzînd parcă soarele amiezii, desfășurînd peste pacea locului, cît vezi cu ochii, frumuseți unice...

— Tunurile nemților — cinci la număr — erau puse în bătaie sub zidurile bisericii, pe tăpșanul aista. Mă uitam cu spaimă și-mi făceam cruce: doamne, ce-o să fie cînd o începe prăpădul? S-or căpa pereții, or trage și-ai noștri și s-o dus poadoaba din moși-strămăși...

Cînd o începe prăpădul...

Cel care rostise aceste cuvinte era badea Nicolae Cozovic. Îl știam mai de mult. Era paznicul și clopotarul mănăstirii și acum se apropiase de mine însoțit de un bărbat uscățiv, care mi-a strîns energic mîna și s-a recomandat: Mircea Olaru, învățător pensionar din comuna Bala-Runcșor, locotenent în rezervă, veteran din războiul antihitlerist. Vorbele ni s-au legat repede, ca de la ostaș la ostaș, cu atît mai mult cu cît ceea ce aflam se constituia ca o adevărată sărbătoare pentru carnetul meu de reporter.

— În august 1944, Detașamentul 3 grăniceri, comandat de colonelul Nistor Teodorescu, se afla dispus aici, în zonă, de la Capul Cîmpului la Mălini, pe riul Moldova. Comunicatul transmis la radio în ziua de 23 August, orele 22,00, l-am ascultat în popota de campanie instalată în satul Drăceni. L-am ascultat cu ochii arși de o mulțime de întrebări, dar luminați de o bucurie lăuntrică. „Ce facem, domnule colonel?” Întrebarea stăruia fierbinte pe chipurile, pe buzele tuturor. „Tre-cem imediat la dezarmarea hitleriștilor.” „Cum așa? Fără ordinul Armatei, al Corpului grănicerilor?” „Da! Armata, Corpul grănicerilor nu mai au legătură telefonică cu noi. Hitleriștii au tăiat-o. Trăim momente istorice în viața poporului și a țării. Trebuie să trecem cu tenacitate la acțiune, să luptăm pentru libertatea patriei, pentru viitorul ei. E ordinul meu, dar înainte de orice e imperativul vremii, e chemarea la datorie, marea chemare a țării”.

Și Mircea Olaru își depăna amintirile mai departe:

— La noi, în Detașamentul 3 grăniceri, era un principiu: să protejăm bunurile cetățenilor și pe cele publice. (În arhive se păstrează un ordin dat în acest sens de comandantul unității, colonelul Nistor Teodorescu, ulterior general-maior în rezervă — n.a.). De la riul Moldova, de unde am dezlănțuit atacul, și pînă la Cîrlibaba, unde s-a în-

cheiat acțiunea eroică a detașamentului, n-am avariat nici o locuință, chiar și atunci cînd erau probe evidente că acolo există un cuib de rezistență dușman. În contrast cu atitudinea noastră, hitleriștii ardeau și distrugeau cu o plăcere diabolică sate, poduri, căi ferate. Am văzut cu ochii mei satele Stulpicani și Frasin în flăcări. Am văzut cu ochii mei trupul sfîrtecat de baionete și spinzurat al viteazului căpitan Vasile Teodoreanu (văr primar cu scriitorul Ionel Teodoreanu — n.a.), comandant de companie, care, rănit fiind și copleșit de superioritatea numerică a inamicului, a fost făcut prizonier, însă schingiuiturile groaznice îndurate n-au reușit să-i înfrîngă voința și dîrzenia de a rămîne pînă la capăt credincios patriei.

Badea Nicolae ne-a invitat să coborîm în cerdacul casei sale, situată chiar lîngă peretele bisericii, și să ne arate cu detalii, ca fost combatant, cum și unde erau dispuse gurile de foc inamice.

— Ostașii noștri, bravii grăniceri, au reușit să cruțe biserica, zicea bătrînul. Spuneți dumneavoastră cum a fost, domnule învățător.

— Compania din care făcea parte și plutonul ce-l comandam, povestea Mircea Olaru, a atacat în direcția mănăstirii, dinspre sud-est. Comandantul companiei era căpitanul Gheorghe Panaitescu. La cota 908, situată la sud-est de Voroneț, inamicul ne-a ținut pe loc, din cîte mi-aduc aminte, cinci zile. Încercările noastre de a pune stăpînire pe cotă eșuau, soldîndu-se de fiecare dată cu pierderi. Aici a fost rănit și încheietorul meu de pluton, caporalul Ion Gheorghe, care a refuzat să fie evacuat la spital, rămînînd pe poziție; a căzut, sărmanul, mai tirziu, secerat de un snop de mitralieră în marginea localității Piciorul-Lat. Din discuțiile purtate cu ostașii mei — majoritatea din partea locului — îmi dădeam seama că ei prețuiau Voronețul ca pe o mare valoare și îi frămînta grija pentru soarta mănăstirii. Toți erau nerăbdători să o vadă cît mai repede în mîinile noastre, s-o protejeze. Dar nu era chip să-l scoatem pe inamic cu una, cu două din poziție. Se postase în cuiburi de rezistență bine amplasate la teren și aparate de foc de artilerie și arme automate. O patrulă de recunoaștere trimisă spre Voroneț — călăuze fiindu-i cetățenii Cîmpan și Alistar din satul Capul Cîmpului — s-a apropiat de sat și a observat o baterie de tunuri germană amplasată chiar lîngă mănăstire. Desigur, se putea trage asupra bateriei, însă mănăstirea ar fi fost distrusă. În această situație, locotenentul Mihai Brașoveanu a învăluit cu plutonul său înălțimea pe care se afla mănăstirea și a căzut în spatele bateriei nemțești. Manevra

a fost deosebit de grea, au trebuit să fie parcurși zeci de kilometri, mai mult prin cățărări, să se execute un marș rapid, istovitor. Și, nu uitați, în vreme ce inamicul stăpînea crestele... De altfel, în această temerară acțiune au pierit soldatul Lazăr Constantin și sergentul Lungu Paraschiv, a cărui grupă a pătruns cea dintîi pe platoul din preajma mănăstirii. Însuși locotenentul Brașoveanu a căzut în acest atac fulgerător care a dus la scoaterea bateriei inamice din luptă înainte de a reuși să tragă măcar un proiectil. Dintre servanții dușmani, cinci fuseseră omorîți, iar trei, răniți grav, au fost capturați dimpreună cu tunurile și muniția, care au fost apoi folosite de detașamentul nostru în luptele care au urmat împotriva hitleriștilor. Așa a fost lichidată bateria ce prezenta un real pericol și pentru noi, dar mai ales pentru străvechiul monument istoric. Fiind înfrîntă acea încercare de rezistență, inamicul n-a mai putut stăpîni raionul destul de puternic fortificat al Voronețului... Dacă nu era acest act de inițiativă, de curaj și de grijă față de valorile culturale ale trecutului nostru, nu este greu de bănuț ce soartă ar fi avut mănăstirea...

Despre mine n-am mare lucru de spus... În încheierea cu avanposturile germane de la Voroneț, pe care le-am respins după o luptă îndrîjită, am fost rănit — o schișă de grenadă mi-a intrat în femurul stîng. Chiar în ziua aceea împlineam 22 de ani...

Am desprins această filă din carnetul meu de reporter pentru că ea a însemnat atunci, și sentimentul nu mă părăsește nici astăzi, după atîția ani, o clipă de intensă emoție ce se cerea oprită și consemnată anume din curgerea istoriei trăite dramatic, dar și glorios, în acel nemuritor august 1944, de ostașii Detașamentului 3 grăniceri, care au luminat pentru veșnicie o neasemuită pagină de abnegație și vitejie.

Eroii numiți ori nenumiți de învățătorul veteran Mircea Olaru în acea zi de toamnă, acolo, sub zidurile minunatei ctitorii mușatine, au dreptul, prin fapta lor de excepție, la via prezentă în cugetele noastre, precum și în ale celor care ne vor urma în străvechea vatră a Daciei.

Prin ei, prin jertfa lor, lumina de Luceafăr Albastru a Voronețului și-a prelungit strălucirea pînă la noi, constelind astăzi cu atîtea și atîtea mărețe ctitorii socialiste, cu deosebire din **Epoca Nicolae Ceaușescu**, mărturie depline, grăitoare ale geniului de pace, de zidire și de simțire al unui harnic și viteaz popor.

Colonel STELIAN DRAGNEA

SFÎRȘIT DE VARĂ

*Ne dezbrăcăm de praful unei zile,
sub ploii de vară e atât de bine,
miraj în picăturile de rouă
polenizate-n treacăt de albine.*

*Ca firul ierbii ne simțim mai tineri,
stropii se ncolonează ca soldații
privindu-se în liniștea scrisorii
abia întorși din grele aplicații.*

REZONANȚE

*Rezonanțe ciudate mă încearcă,
vertebra anotimpului strivită,
o frunză ține filele calendarului
fotografia de la iubită.*

*Nu e toamnă, îmi spun, nu se poate,
întorc clepsidra cu visul spre cer,
din înaltul tăcerii
ploaie nisipul cuvintului sper.*

BILET DE VOIE

*Parcă ai șterge un măr
abia făcut,
așa cade ploaia în geam
tresărind de plăcut.*

*Liniștea așteaptă
în ploaie,
cum își păstrează bătrîni,
la țară, cîte-o odaie.*

*Frunzele se visează
cu colțul în arătură,
toamna le semnează biletul de voie,
înniresmată scriitură.*

LIVIU VIȘAN

EMIL
REBREANU —
APOSTOL
BOLOGA

Pe valea Trotușului, la confluența cu Piriul Șanțului, între Ghimeș și Palanca se află un monument înălțat după primul război mondial, cu o semnificativă inscripție pe soclu: *Aici odihnește Apostol Bologa — Emil Rebreanu, eroul romanului „Pădurea spînzuraților” de Liviu Rebreanu.* Celor doi eroi — din viață și din operă — le-a fost hărăzită o singură lespede de mormînt. Destinul asemănător i-a unit pînă la identificare în conștiința posterității. La fel cum scriitorul, prin edificarea monumentului literar, a îngemănat pentru eternitate numele înscrise pe frontispiciul cărții: *„În amintirea fratelui meu Emil, executat de austro-unguri, pe frontul românesc, în anul 1917”* și pe cel din urmă rînd al ultimei pagini: *„Primește Doamne, sufletul robului rău Apostol... Apostol... Apostol...”*

În pofida acestor apropieri între Emil și Apostol, s-au susținut, surprinzător, și opinii diametral opuse: Liviu Rebreanu: *„n-a pornit în creația sa de la Emil”*; romanul nu i-a fost sugerat de *„moartea prin spînzurațoare a lui Emil Rebreanu, ci de o fotografie reprezentînd o pădure de cehi spînzurați, văzută înainte de a afla de accidentul fratelui său”*; *„Apostol Bologa n-are nimic din fratele scriitorului”*.

Cititorul rămîne deconcertat. În fond, care este adevărul? Care este raportul dintre realitate și ficțiune în *Pădurea spînzuraților*? Există vreo legătură între Apostol Bologa și Emil Rebreanu? Evident, o dedicație nu înseamnă totdeauna o relație directă între personajul literar și persoana reală căreia îi este închinată opera. Volumul de nuvele cu subiecte de pe front *„Catastrofa”* (1921) este dedicat de Liviu Rebreanu *„fraților dragi Emil, Virgil și Sever uciși în marele război”* (Mama celor trei victime ale primei conflagrații mondiale, Ludovica Rebreanu, ar fi repetat, firește, în alt context social-istoric, îndurerata exclamație din poezia lui Coșbuc: *„Trei, Doamne, și toți trei”*). Dar nici unul dintre ei nu este prototipul real al eroului vreuneia din nuvelele publicate în acest volum. Așadar, dedicațiile nu sînt totdeauna concludente pentru clarificarea genezei unei opere nici la Rebreanu. Astfel, romanul *Ion* a apărut cu dedicația, pe prima pagină: *„Dragii mele Fanny — L.R.”*, dar adevărata, profundă închinare este tipărită pe ultima pagină, cu majuscule: *„CELOR MULȚI ȘI UMILI”*, de către scriitorul care avea să rostească la Academia Română renumitul discurs de recepție *„Laudă țăranelui român”* (1940).

Este interesant de observat că prima traducere a *Pădurii spînzuraților* peste hotare (Praga, 1928), efectuată cu aprobarea autorului de Marie Kojecă, poartă pe prima pagină două dedicații: prima, reproducă mai sus, a lui Liviu Rebreanu pentru fratele său Emil; a doua, înscrisă de traducătoare, în memoria fratelui ei, căpitanul Rostislav Kojecy, ucis, ca și Emil, în primul război mondial. Se pare că este unul din puținele cazuri din literatura universală cînd același roman prilejuiește, prin destinul eroilor din viață și din operă, înscirarea a două dedicații similare, una din partea autorului, alta din partea tălmăcitorului, în cel de față, în amintirea a doi eroi aparținînd unor națiuni oprimate: un român și un ceh.

Punînd în lumină, cu precădere, raportul autor-personaj, unii exegeți au adîncit și dezvoltat cunoscuta teză călinesciană: *„Bologa e în fond Liviu Rebreanu, adică ardeleanul la răsucire de dinainte de război. Incertitudinea lui Bologa e și a lui Herdelea și a lui Titus...”*

Referindu-se la geneza *Pădurii spinzuraților*, N. Gheran subliniază: „Istoria cărții a devenit ea însăși un roman care, plecând de la incontestabile elemente reale, se prăvălește în cele din urmă în legendă.” Addenda ediției critice: *Rebreanu, Opere, 5, Pădurea spinzuraților*, Editura Minerva, București, 1972, a adus multe clarificări în această privință, iar investigațiile și studiile ulterioare au restrâns tot mai mult tărîmul de „legendă”. Acestei intenții îi este dedicată și lucrarea noastră „Romanul unui erou de roman — sublocotenentul-erou Emil Rebreanu”, aflată în manuscris, continuînd totodată sugestia lui Perpessicius: „Emil Rebreanu, am impresia, are dreptul la o biografie a sa personală...” Una din surprizele cercetării în arhivele militare din Viena și Budapesta a fost descoperirea existenței a doi ofițeri cu numele Emil Rebreanu (cf. revistelor „Manuscriptum” și „Astra”).

În monografia „*Virtus Romana Rediviva*” (Bistrița, 1974), trei volume însumînd peste o mie de pagini, am întîlnit următoarea interesantă relatare: „Ziarul („Glasul Vremeri” — n.n.) consemna amănunte care azi au o mare valoare și sînt documente unice privind constituirea și depunerea jurămîntului gării bistrifene, care a avut loc la începutul lui noiembrie 1918, cînd cei vreo 400-500 membri, în frunte cu comandantul Triff, s-au adunat de dimineață la cazarma militară în care își stabiliseră statul major, intonînd cîntece patriotice și imnul „Pe-al nostru steag”, iar locotenentul dr. EMIL

LIVIU REBREANU

LES OBĚŠENÝCH.

Roman ze vedenského národa

1. vydání s novými poznámkami
přeloženo

Marie Kojacká-Kučerková

VARŠAVSKÉHO
SOLCA ŠIMÁČEK.

POLEŠNÝ 49 88 0
V. 1944

1—2. Prima pagină a traducerii în limba cehă a romanului (cu dedicația traducătoarei) și Marie Kojacka în costum popular românesc

REBREANU (sublinierea noastră — C.A.) cu o ceată a adus steagul tricolor al Gărzii județene pe care au jurat credință poporului român” (vol. II, p. 63). Fratelui scriitorului, Emil Rebreanu, prototipul lui Apostol Bologa, spînzurat la Ghimeș, în 14 mai 1917, nu i-a fost însă dat să trăiască pînă la împlinirea visului întregului popor: Marea Unire.

Conf. univ. dr. CEZAR APREOTESEI

Rememorări

MARTIE 1988

1.III.1788: Două sute de ani de la nașterea cărturarului moldovean GHEORGHE ASACHI. A studiat la Viena și în Italia. A întemeiat învățămîntul și presa din Moldova. Ca scriitor s-a remarcat cu sonete, fabule și balade (m.12.XI.1869).

25.III.1813: S-a născut, la București, CEZAR BOLIAC, poet și publicist, adept al luptei pentru unirea Principatelor și apoi sprijinitor al realizării lui Cuza (m. 25.XII.1869).

12.III.1838: Apare, la Brașov, publicația politică și culturală „GAZETA DE TRANSILVANIA”, condusă de George Barițiu. Publicația a militat, cu precădere, pentru realizarea idealurilor naționale ale românilor transilvăneni.

3.III.1878: S-a încheiat Tratatul de pace de la San Stefano, care menționează, între altele, și recunoașterea independenței României.

4.III.1893: Savantul VICTOR BABEȘ este ales membru activ al Academiei Române, ca omagiu pentru vasta sa activitate științifică. Babeș a scris, între altele, și primul tratat de bacteriologie din lume. S-a născut la 28 iulie 1854 și a murit la 19 octombrie 1926.

20.III.1923: A murit istoricul DIMITRIE ONCIUL. Întemeietor al istoriografiei românești. Profesor universitar la București. Director al Arhivelor Statului. S-a născut la Straja-Suceava, la 26.X.1856.

Martie 1888: 100 de ani de la izbucnirea răscoalei țărănești care au cuprins aproape întreaga țară.

Martie 1848: 140 de ani de la Revoluția din 1848.

APRILIE 1988

19.IV.1848: S-a născut, la Tecuci, prozatorul CA-LISTRAT HOGAȘ. Scrieri: „Pe drumuri de munte”, „Amintiri dintr-o călătorie”, „În munții Neamțului”. A murit la 28.VIII.1917.

11.IV.1858: S-a născut, la București, scriitorul BARBU ȘTEFĂNESCU-DELA VRANCEA. Principalele sale scrieri: „Apus de soare”, „Luceafărul”, „Viitorul”, trilogie dramatică jucată cu mare succes pe scena Naționalului bucureștean. A fost și primul al Capitelui. A murit la 29.IV.1918.

3.IV.1893: S-a înființat, la București, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România — primul partid al clasei muncitoare din țara noastră.

28.IV.1908: S-a înființat, la București, Societatea Scriitorilor Români, sub președinția lui Cincinat Pavelescu. La adunarea generală din anul următor a fost ales președinte Mihail Sadoveanu.

2.IV.1913: A murit publicistul THEODOR VACARESCU. General în armata română. Ministru plenipotențiar la Bruxelles, Roma și Viena. Premiul de Academia Română pentru volumul „Luptele românilor în războiul din 1877—1878”. S-a născut la București, la 17.IV.1842.

26.IV.1918: A murit poetul GEORGE COȘBUC (la 9 mai, pe stil nou). Născut la Hordou, la 20 septembrie 1866. A început să scrie încă din anii de studii liceale. Consacrarea și-a făcut-o cu volumul „Balade și idile”, apărut în anul 1893. Membru al Academiei Române.

O simplă privire pe una din hărțile topografice, sau pe oricare altă hartă, ne arată cât este de bogată și variată toponimia țării noastre, constituind un adevărat limbaj ce ascunde în sensurile sale bogate și diverse semnificații.

Astfel, ca și arheologia de pildă, toponimia constituie un important document al formării și continuității poporului român pe aceste meleaguri. Căci perpetuarea unor toponime din antichitate și până în zilele noastre nu numai că presupune, dar și confirmă prezența, fără întrerupere, aici, a unei populații autohtone, stabilă, capabilă să transmită din generație în generație aceste nume. O populație adică înrădăcinată și puternic fixată de pământ printr-o dublă legătură: o legătură materială, de ordin economic, și apoi o legătură spirituală, de ordin afectiv.

Figurează astfel pe hărțile românești numele unor râuri geto-dacice transmise și de Herodot (circa 484-425 î.e.n.): în primul rând, Dunărea, care derivă dintr-un Dunaris dacic, apoi Argeșul din Ordessos, Bîrzava, al cărui nume se regăsește în orașul dacic Berzobis, Mureșul, pus în legătură cu vechiul Maris, pomenit de asemenea de Herodot; numele de Motru s-a stabilit că este sigur dacic, el fiind înregistrat sub aceași formă și în „Tabula Peutingeriana”.

În ceea ce privește orașele, Claudius Ptolemeu (circa 90-168 e.n.), astronom și geograf grec, dă un catalog de 44 nume de localități dacice, cele mai însemnate și mai apropiate de forma actuală fiind următoarele: Napoca-Cluj, Drubetis – Drobeta-Turnu Severin, Petrodava – Piatra Neamț, Berzebis – Berzovia, Sarmizegetusa, reședința regelui dac etc. Și probabil că satul bănățean Tapia păstrează numele Tapae, de odinioară, unde s-a dat lupta dintre armata lui Decebal și armatele romane. Nu se poate trece cu vederea nici toponimul orografic ce apare în trei forme aflate în partea de est a Muntelui Mic (Masivul Țarcu Godeanu): Piatra lui Scorilo, Burdul Scorilii, Valea lui Scorilă – Scorilo fiind nume dac, păstrat în inscripția „Decabalus per Scorilo”, descoperită pe un vas de lut la Grădiștea-Muncelului, ca și în alte documente epigrafice.

5

POVEȘTEA UNOR VORBE

● **ofițer**. Din latinescul *officium* — funcție, apoi în franceză *office* și respectiv *officier* — funcționar (la stat, al unui ordin religios). Termenul a pătruns în mai multe limbi, referitor la funcția din armată. Interesantă expresia de *ofițer al stării civile*, care s-a acclimatizat la noi (din franceză) printr-o deplasare de sens (de fapt cel care oficiază un mariaj, adică *oficier* al stării civile);

● **recrut**. De la *crescere* — a crește, în latină. Cu prefixul *re*, în franceză *recrue* — nou venit, începător, care face să crească efectivul (unui cerc, al regimentului), care crește el însuși (se inițiază). Termenul e întâlnit în mai multe limbi europene;

● **redută**. Loc de retragere, *ridotta* (italiană veche), *redoute* în franceză, originea fiind în verbul latinesc *ducere* — a duce, cu prefixul *re*;

● **revolver**. *Volvere* — a rostogoli, în latină, cu prefixul *re*, *revolvere*. În engleză *revolve* — a învîrți, apoi în franceză *revolver*. Să ne amintim că în secolul trecut aceste arme de foc aveau un butoiăș în care se puneau cartușele și care se învîrtea;

● **schijă**. Cu o etimologie mai complicată; *expendere* — a cântări, a cheltui (în afară), în italiană *spesa* — cheltuială (de aici avem *speze*), aluzie la monedele de bronz, probabil; pumele proiectile aveau cămașa din bronz (în poloneză *spiza* — bronz);

● **spion**. Se presupune a veni din germană (*spähen* — a spiona); în italiană *spione*;

Cînd poţi trăi în pace, nu bate la poarta războiului.

Nădejdea e o cetate.

Nici o armă nu-i mai bună decît cea pe care o ai în mînă.

Deşi arma e grea, în vremuri de impas e de trebuinţă.

Ofelul şi fierul din acelaşi cuptor ies; unul ajunge paloş, celălalt potcoavă la mîgar.

La război, un pas costă o sută de ani.

A trage cu arcul e o măiestrie, ca nimeri ţinta e o biruinţă. Săgeata războiului trage, iar limba suflă!

Mai bine mort în luptă, decît prins de duşman.

Sabia nu are putere acolo unde scrie pana.

Pînă nu-ţi primejduieşti viaţa, nu-l birui pe duşman.

Viteazăl moare, dar numele-i trăieşte.

De vitează şi moartea se teme.

Astfel, din perioada romană, hărţile păstrează un apreciabil fond toponimic, desigur transmis de populaţia daco-romană, fundamental pentru istoria limbii noastre.

Este impresionantă frecvenţa numelor de localităţi, elemente de vegetaţie, ape care s-au păstrat, străbînd veacurile, pînă azi: „...Abrud comparat cu Abrittus din Moesia este cu siguranţă preluat de romani de la băştinaşi...” (*Istoria Românilor*, vol. I, C. Giurescu). La fel de reprezentative sînt numele unor cursuri de ape în care apelativul rivulus, devenit românescul rîu, a generat tot atîtea toponime dublate de localităţi ca: Gura Rîului, Rîul Vadului, Rîul Mic, Rîul Albete ş.a.

În perioada postaureliană, toponimia păstrează în continuare aceleaşi nume geografice, dovedind existenţa neîntreruptă a poporului nostru: Oltul, Mureşul, Someşul, Tisa, Prutul, Argeşul şi însăşi Dunărea s-au păstrat şi au dăinuit peste timpuri.

Trecerea popoarelor migratoare a influenţat şi ea evoluţia numelor de locuri prin apariţia unor noi forme fonetice. Iată cîteva exemple: toponimele Muntele Gotului, Pîrîul Gotului amintesc de neamurile germanice; toponimele Bistriţa (rîul repede), Dîmboviţa (rîul stejariilor), Crasna (rîul frumos), Vlaşca şi Vlăşia (ţara vlahilor, adică a românilor) ne amintesc de popoarele slave; lefalău, Tamaşfalău ne amintesc de maghiari; Tătarul Mare, Peceneaga, Comana ne amintesc de tătari, pecenegi şi cumani, pentru ca, în perioada de după întemeierea statelor româneşti şi pînă astăzi, toponimia ţării să fie în mare parte staţionară, asupra ei acţionînd numai factori ca: apariţia de aşezări noi, schimbări întîmplătoare, noi nume populare şi oficiale.

Majoritatea numelor topice reflectă, în acelaşi timp, caracteristici în legătură cu condiţiile mediului geografic, cu ambianţa naturală, cu diferite aspecte geo-economice din trecut sau din prezent, cu activitatea omenească, toate acestea făcînd în ultimă analiză ca toponimele să guverneze vocabularul însuşi al hărţii, în cadrul procesului de comunicare între membrii societăţii. Se pot întîlni, de exemplu, pe o hartă topografică a unei regiuni următoarele toponime laolaltă: Frăsinelul, Afinetul, Valea Morii, Valea Chicerei, Valea Zănoagei, Pîrîul Strîmba, Virful Teiului, Virful Nucului, Măgura Colnicului etc. Din ele se poate deduce lesne şi fără a fi la faţa locului că regiunea este dintr-o zonă muntoasă a ţării.

Toate acestea sînt motive care impun cu necesitate, ca o obligaţie moral-patriotică, conservarea nealterată a fondului toponimic naţional şi revenirea la formele originare, corecte, în cazul acelor care, în diverse împrejurări, au fost denaturate sau defectuos înregistrate pe hărţi. De exemplu nu se notează întotdeauna litera l din articolul enclitic ul, adică se scrie u final în loc de ul, în cazul toponimelor articulate de gen masculin şi neutru: Piciorul lezeru Mare – în loc de Piciorul lezerul Mare, Capu Plaiului – în loc de Capul Plaiului etc. Se mai remarcă şi inconsecvenţe asupra declinării cum ar fi: Culmea Paltinu în loc de Culmea Paltinului, Culmea Runcu în loc de Culmea Runcului ş.a. Însă ideea de bază de la care trebuie să se pornească în vederea reglementării unor probleme specifice care nu au fost pe de-a întregul lămurite trebuie să fie aplicarea normelor gramaticale ale limbii române.

În ultimele decenii, problema scrierii toponimelor a format şi formează o preocupare serioasă pentru specialiştii. Principiul care s-a impus în mod treptat este acela al adoptării unor forme unice cu circulaţie internaţională, în scopul de a se permite o identificare grafică a toponimelor, indiferent de limba textului în care sînt înscrise.

Astfel, Direcţia topografică militară, în colaborare cu Academia Republicii Socialiste România şi cu alte instituţii de specialitate, şi-a intensificat activitatea în acest sens, elaborînd principiile privind culegerea şi înscriserea toponimiei pe planuri, hărţi şi alte materiale cartografice. S-au strîns materiale pentru o lucrare ce va cuprinde în jur de 200 000 de toponime, la elaborarea căreia se va ţine seama de recomandările făcute de conferinţele O.N.U. pentru normalizarea toponimelor.

DUMITRU BADEA

Rememorări

MAI 1988

3/15.V.1868: 120 de ani de la Pronunţamentul de la Blaj — act de protest împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria ca urmare a instaurării dualismului austro-ungar.

12.V.113 e.n. 1875 de ani de la inaugurarea Columnei lui Traian, la Roma.

15.V.1838: O sută cincizeci de ani de la naşterea pictorului NICOLAE GRIGORESCU (la Pitaru-Dîmboviţa). Şi-a început cariera ca pictor de biserici (la Zamfira şi la Agapia). A studiat în ţară şi apoi în Franţa. Printre cele peste patru mii de lucrări realizate, aproape o sută de tablouri şi desene reprezintă aspecte de pe fronturile de luptă pentru independenţa ţării (1877—1878). Marele artist a murit la 21 iulie 1907.

3/15.V.1848: Marea adunare naţională de la Blaj, pe Cîmpia Libertăţii, unde se adună patruzeci de mii de români, fixează programul social şi politic al revoluţiei. Toţi participanţii într-un glas cer unirea Transilvaniei cu „Ţara”.

9.V.1877: Mihail Kogălniceanu, vorbind în Adunarea Deputaţilor, la Bucureşti, anunţă votarea motiunii prin care statul român este considerat independent: „Sîntem independenţi! Sîntem naţiune de sine stătătoare!” — spune Kogălniceanu în cuvîntarea sa, ovaţionată cu patriotism de întreaga adunare.

9.V.1945: Ziua victoriei împotriva fascismului. Reprezentanţii U.R.S.S., Marii Britanii, S.U.A. şi Franţei semnează la Berlin capitularea necondiţionată a Germaniei fasciste.

15.V.1873: A murit, la Heidelberg, în Germania, ALEXANDRU IOAN CUZA, fostul domnitor al Principatelor Unite, care, după cum spune Mihail Kogălniceanu: „a simbolizat renaşterea României”; „şi-a ţinut totdeauna cuvîntul”: „era gata a-şi sacrifica persoana, numai spre a-şi apăra ţara”. S-a născut la 20 martie 1820.

7.V.1938: A murit poetul, dramaturgul şi omul politic OCTAVIAN GOGA (născut la 1 aprilie 1881). Socotit ca unul dintre cei mai mari poeţi ai naţiunii. Membru al Academiei Române.

VADU '87

UN SUCCES DE PRESTIGIU AL ARHEOLOGIEI MILITARE ROMÂNEȘTI

Este anevoie să cuprinzi în câteva rânduri răspunsurile la fireștile întrebări puse atunci când se face o descoperire, mai cu seamă a unei comori. Aura legendei, fabulosul acoperă încă de a doua zi întâmplările reale, dau alte contururi lucrurilor și învâluie locurile în aromele tainei.

Povestea ar trebui să înceapă foarte de mult dacă am purcede de la silexul — piatră cioplită — pe care, la începutul anilor '80, mi l-a pus în palmă un copil pe dealul Ghiaurchioi de la Vadu. Așadar, sînt mii de ani de cînd, pe meleagurile vadense, omul paleolitic al vremurilor crîncene își ducea și aici trudnica sa viață.

Sau poate-ar trebui să înceapă cu anii 1950—1952, cînd în satul Vadu au sosit pentru a face cercetări arheologice cîțiva membri ai marelui colectiv al șantierului de la învecinată Histria, condus atunci de academicianul Emil Condurachi. Cercetări repede întrerupte din pricina amplexelor și interesului covîrșitor al șantierului reper al arheologiei noastre vechi — cetatea Histria.

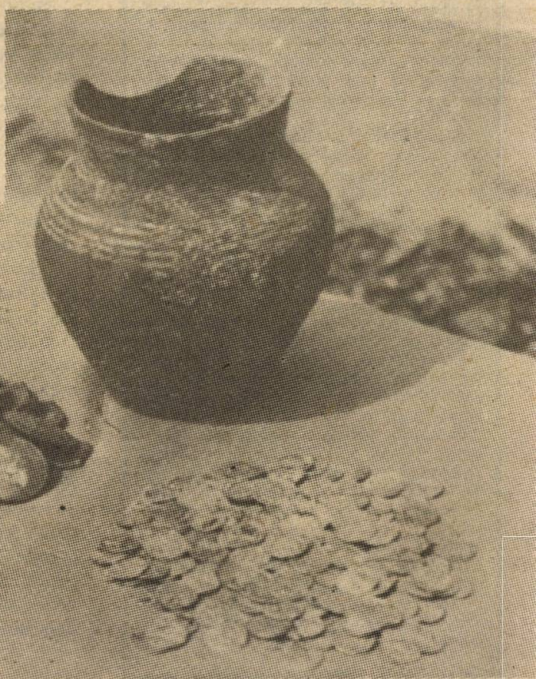
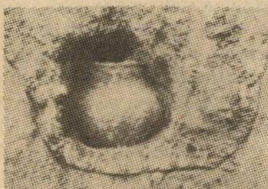
Și satul de la coada lacului Sinoe, separat de mare prin grindul Chituc, a continuat să-și ducă viața sa obișnuită, cu muncile cîmpului și pescuitul, cu grădăritul și culesul viilor, cu sărbători, bucurii și neca-

zuri, despărțit, prin kilometri de drum și culmea înaltă, de satele vecine. Așa ne-a apărut Vadu de pe această înălțime, etalîndu-se în soarele spre asfințit, cu Marea incredibil de aproape. Am avut pentru o clipă imaginea portului, a marelui tîrg cu hanuri și bazare, a corăbiilor, marinarilor și negustorilor, a lungului șir de harabale purtînd roadele pămîntului românesc spre schela străjuită de cetatea Arinului Negru (Karaharman). Un vis. Astfel a fost Vadu pentru colectivul arheologic de la cetatea Chioar din nordul transilvan care, scoborîndu-se la pîrmul pontic, a refăcut drumul păstorilor ce au întărit românitatea dobrogeană.

Săpăturile arheologice începute în vara anului 1981 — o vreme împreună cu Muzeul de istorie națională și arheologie din Constanța — mijlocite grație fotografiilor puse cu amabilitate la dispoziție de Direcția topografică a armatei, au continuat de atunci an de an. Au fost scoase la iveală solidele turnuri rotunde de colț, în ruinele cărora se aflau zeci de ghiulele de diferite calibre, fragmentele unor grele tunuri navale, apoi cortinele și una din porțile pietonale ale cetății, o parte din amenajarea stradală și canalizarea așezării, temeliiile caselor și sutele de vestigii ale vieții de zi cu zi a oamenilor care au fost, ceramica gospodă-

Cercetătorul Sergiu Iosipescu și tezaurul descoperit de echipa de arheologi militari

rească și cea fină, frumoase vase și farfurii din atelierele Asiei Mici sau ale îndepărtatelor Țări de Jos, arme și unelte. Sub ochii noștri se recompunea, treptat, civilizația secolelor XVII—XVIII.

Dar Vadu este, totodată, martor al continuității autohtone la Marea cea Mare. Pe promontoriul numit semnificativ Ghiaurchioi — Satul creștinilor — cunoscut și în surse otomane din vremea sultanului Suleyman „Legislatorul” (1520—1566) drept Ghiaur-Karaharman — Armanul Negru Creștin — săpăturile arheologice au surprins neîntrerupta succesiune a așezărilor de la geto-daci și coloniștii greci la daco-romani și de la aceștia la satul medieval. Pe liziera sudică a actualei așezări Vadu se află urmele satului lui Celer (vicus Celeris), din etapa esențială a formării poporului român. Spre capătul de nord al Vadului, acolo unde astăzi se întind pădurea de salcîmi și tufele măslinilor sălbatici, în anii '50 ai secolului nostru, săpăturile la vie au scos la lumină zeci de monede de argint și aramă cu efigia marelui voievod de la Argeș — Mircea, domn pînă la Marea cea Mare.

Și iată că, în vara anului 1987, în ultima zi a cercetărilor arheologice din însăși incinta cetății Armanului Negru — desfășurate sub egida Centrului de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară — în sectorul din secțiunea magistrală unde lucra soldatul Ion Cristian din Buzău a apărut pîntecul unui ulcior. L-am extras cu emoție, asistat de soldatul Gheorghe Căstravete din Priponeștii Tecuciului și locotenentul Mircea Misceac. Ulciorul, cu toarta ruptă din ver-

chime, cuprindea cel mai mare tezaur de monede din secolele XIV—XVII descoperit vreodată în Dobrogea. 147 de țechini de aur venețieni, 47 de taleri de argint spanioli, 17 ducați de aur și 23 taleri ai orașelor și statelor Imperiului romano-german, 5 ducați de aur ai Provinciilor Unite ale Țărilor de Jos, o veche piesă de aur bătută de cetatea Hamburgului și 7 galbeni otomani — în total 176 de monede de aur, în greutate de 612 g înainte de curățire, și 71 de monede de argint.

Compoziția tezaurului, locul descoperirii pun într-o lumină nouă evoluția economică a Mării Negre în secolul al XVII-lea, apartenența ei la lumea mediteraneană, rolul țărilor române în marile schimburi comerciale dintre Europa apuseană și bazinul Mediteranei orientale. Marea Neagră — „lac turcesc” — iată o descoperire care infirmă această viziune, deschizînd noi perspective pe drumul fără sfîrșit al cercetării și cunoașterii. Tezaurul de la Vadu este un nou argument pentru libertatea gîndirii, împotriva încorsetării dogmatice și a ideilor preconcepute.

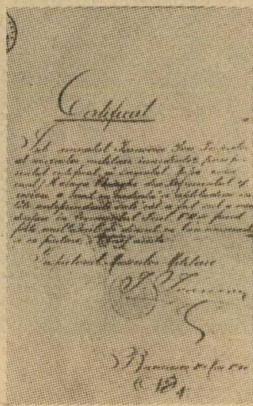
Și, în același timp, tezaurul de la Vadu reprezintă o certă valoare a patrimoniului cultural național, o nouă contribuție a cercetării arheologice — de această dată a celei din cadrul armatei — la adîncirea cunoașterii istoriei patriei.

SERGIU IOSIPESCU

Pe cît de binecunoscut și apreciat în întreaga lume pentru bogăția și frumusețea creației sale, pe atît de puține date se dețin, în mod cert, despre viața și activitatea acestui clasic al muzicii noastre ușoare, supranumit și „rege al valsului românesc”, maiorul Ivanovici. Deși de la o vîrstă fragedă (care nu se cunoaște exact) și pînă la moarte (și în privința datei acesteia mai existînd dubii, „Revista muzicilor militare” nr. 2, anul I, 1939 indicînd ziua de 1 aprilie 1905, în timp ce muzicologul Viorel Cosma — data de 16/29 sept. 1902) a activat în cadrul armatei, trecînd prin toate treptele ierarhice, de la copil de trupă la gradul de maior și inspector al muzicilor militare, datele concrete privind activitatea acestui distins muzician, precum și cele referitoare la locul și data nașterii sale, la părinți, rude, familie etc. rămîn încă necunoscute și la ora actuală. Mai mult, nici chiar prenumele adevărat nu se știe exact și în această privință existînd mai multe păreri. Astfel, muzicologul Viorel Cosma, în schița monografică „Maiorul I. Ivanovici”, tipărită la Editura Militară în 1958, susține cu su-

IOSIF SAU ION IVANOVICI

ficiente date prenumele de Ion; mai tîrziu, în multe alte articole (ca, de altfel, și alți muzicologi, precum George Zbârcea) îl numește Iosif. Este adevărat că în toate documentele cercetate și de subsemnatul pînă în prezent, precum și pe partiturile și lucrările lui, prenumele apare prescurtat prin inițială — I. Ivanovici — și că încă nu există suficiente date concrete care să consemneze care e prenumele adevărat — Ion sau Iosif. Un document descoperit mai recent în arhivele Inspectoratului General al Muzicilor Militare vine

însă a înclinat balanța mai mult (dacă nu total) în sprijinul prenumelui de Ion. Este vorba de un „certificat” de bună purtare eliberat de Ivanovici unui subofițer muzicant și în care, deși documentul este semnat de Ivanovici, în preambul scrie clar: subsemnatul Ivanovici Ion. Iată transcrierea exactă a documentului: „Certificat. Subsemnatul Ivanovici Ion, Inspector al muzicilor militare încredințez prin prezentul certificat că sergentul maior (musicant) Haraga Gheorghe din Regimentul 4 roșiori a servit cu credință și

atitudine în toate întreprinderile sale cît a fost sub a mea direcție în Regimentul Siret nr. 11 și fiind foarte mulțumit de dînsul ca bun musicant și ca purtător, eliberez acesta. Inspectorul muzicilor militare I. Ivanovici. București 19 mai 1900, no. 11”

Documentul este oficial (a se vedea și facsimilul), el conținînd date suficiente care să ateste că totuși Ivanovici a fost „Ion” și nu „Iosif” și că ar trebui să-i spunem de acum înainte așa precum se numește cu adevărat — Ion.

Sperăm că și alte documente, ce vor fi studiate sau descoperite ulterior, să vină în sprijinul afirmației noastre. Acest lucru, împreună cu aflarea și a altor date privind activitatea creatoare și cea militară, precum și de altă natură ar slui formării unei imagini mai complete asupra acestui atît de talentat, prolific și îndrăgît compozitor, ce a adus și continuă să aducă o frumoasă faimă muzicii românești.

Locotenent-colonel
ION PELEARCĂ

În dimineața lui 30 septembrie 1916, obosit de lupta cu furtuna din timpul nopții, echipajul torpilorului „Zmeu” — ce patrula singur zona de navigație dintre Constanța și Sulina — a fost alertat de apariția la suprafață a unui submarin. „Este nemțesc! La posturile de luptă!” a ordonat comandantul Gonta, privindu-l prin binoclu. Primul proiectil din tunul submarinului a trecut peste torpilorul care, trăgând cu două tunuri asupra navei inamice, a făcut un rondou rapid, încercând să se apropie din pupa, în unghiul ei mort de tragere. Pentru a menține poziția de tir, submarinul a virat și el, dar, la scurt timp, a imersat între jerbele proiectilelor bine țintite, lăsând pe valuri o pată mare de combustibil. Comandantul său, probabil din orgoliu, riscase un atac la suprafață, torpilarea din imersiune a unei nave scurte, rapide, cu pescajul mic — ca „Zmeu” — având puține șanse de reușită.

Scufundat, sau serios avariat, submarinul nu a mai apărut în tot restul zilei de patrulare a torpilorului cu Tricolor.

Jurnalul de bord al acestuia relatează victoria ca fiind datorată sergenților Gheorghe Piroiu și Ion Comșa, caporalului Oprea Zarișteanu și soldaților Radu Răducanu, Gheorghe Iorga și Petre Pătășanu, citați și în Ordinul de zi nr. 157 din 13 ianuarie 1917; o dată cu mulțumirile comandantului marinei.

C. EFRIMESCU

O VICTORIE MERITATĂ

Nume uitate

Sfârșitul lunii februarie 1918 consuma, departe de țară, epilogul unui proces — astăzi uitat — debătut de curtea marțială germană din Brăila ocupată. O poartă de fier, aceea a închisorii din Delitzsch, lângă Leipzig, se închidea în urma pașilor chinuși ai unor românce. Osândite pentru participarea lor activă la lupta care hotăra ființa României, cinci femei sleite de puteri intrau pe poarta temniței străine. În fața lor, ani lungi de ispășire: Stela Popovici, Ecaterina Mazuchi, Maria Sfetescu, Elena Papandi, Maria Ionescu... Nume pe care — pe nedrept — uitarea le-a îngropat de mult. Memoria ultimelor șapte decenii de istorie românească e poate prea încărcată. Să încercăm a o reîmprospăta.

În acel an, 1917, urgia îngrămădise pe cerul patriei nori grei, cu toate semnele sumbre ale unui sfârșit care putea să însemne sfârșitul României. În capitala țării stăpânea Mackensen, stăpneau tăcerea și teama. La hotarele Moldovei — această parte de Românie vie, trăind paroxismul unei dramatice stări, bintuită de foamete, lovită adânc de secera molimei și privind neputincioasă convulsia miilor de fugari — oștirea țării, decimată, istovită și dezamăgită în fel și chip, coborise în tranșee, păstrându-și însă nebiruite dragostea pentru pământul care singera și hotărîrea de a pieri acolo, și nu altundeva. Viață lângă viață, cei 400 000 de plugari în uniformă trăsese linia vie a ultimului horar. Pe aici nu se trece! —

scrisesse la Olțuz, pe o scîndură de brad, o stingăce mină anonimă.

Și nu s-a mai trecut. Se rostise un legământ.

Evadările din lagărele de prizonieri germane care împînzeau țara se țineau lanț. Cărările lăturalnice, pădurile, câmpiile troienite mișunau de umbre ce se furișau. Pașii lor, orbi în fața primejdiilor, căutau linia frontului. Călăuză le era tunul de la Mărăști, de la Mărășești. Era acolo o armată care lupta pe viață și pe moarte. Noapte de noapte, evadații încercau prin toate mijloacele să răzbată spre Moldova. Mulți dintre ei, hăituiți, vînați, cădeau la un pas de reușită. Unii izbuteau totuși să treacă.

...În martie 1917, Stela Popovici, care trăia împreună cu mama ei,

Paraschiva, la Brăila, luptând din greu cu mizeria ocupației, este vizitată de un tânăr cu înfățișare jalnică: zdrențaros, infometat, istovit. Era sublocotenentul Ioan Grigorescu, o cunoștință din zilele care vinturau ațiția oameni și atitea nenorociri, evadat din lagărul de la Slatina și aflat în drum spre front — de care îl mai despărțeau trei kilometri — spre armata pînă la care mai avea de răbit „doar” peste diviziile germane... Sleit, sublocotenentul cere adăpost, îmbrăcăminte; Stela Popovici și mama ei nu ezită. Îl ascund, expunîndu-și viața. Și frațele Stelei luptă la Mărășești... Ion Grigorescu își începe pregătirile. Stela Popovici se decide să-l însoțească. Într-o noapte părăsesc împreună orașul în care domnește teroarea „Komandaturii”. Prevăzuți cu colaci de salvare și apărați de întinerici, cei doi tineri cutezători încearcă să traverseze Dunărea înot. Sînt descoperiți. Se trage asupra lor, dar izbutesc să scape cu viață — Stela Popovici e însă rănită.

Urmează zile de așteptare apăsătoare și de pericole care îi pîndesc la fiecare pas. La un moment dat, cei doi descoperă că în oraș se mai ascund cîțiva militari evadați, năzuind către front: căpitanul Dumitru Alexandrescu, locotenentii Petre Mateescu și Nicolae Iorga, aviatorul Petre Ghișescu. Iată, grupul „complotiștilor” număra acum cinci bărbați și cîteva femei.

Pe frontul care răpăște pămîntul țării, la numai doi pași, se desfășoară lupte crîncene. Mackensen încearcă să străpungă zidul viu, dar totul rămîne zadarnic. Nici pe acolo nu se mai poate trece. Mitul invincibilității germane se frînge, amestecat cu sînge românesc și cu țărînă.

Un noroc neașteptat pare să întîmpine speranța tinerilor patrioți: fac cunoștință cu locotenentul I. Birț, român din Transilvania lui Aurel Vlaicu, ofițer al aviației austro-ungare. Ascuns sub uniformă străină, floriul adevăratei datorii arde în filința zburătorului; li se alătură fără să șovăie. El urmează să-l treacă, îmbrăcați în uniforme cezarocrălești, acolo unde se bat ai lor. Dar în ajunul nopții hotărîte, locotenentul Birț — împreună cu toți ceilalți militari români constrînși să lupte împotriva românilor, slujind silist pajura cu două capete — este transferat pe frontul italian (de unde vor fugi, de altminteri, ațiția ca să se înroleze în regimentul de voluntari „Horia, Cloșca și Crișan”). „Defecțiunea” românilor din armata imperială devenise un fenomen de masă.

...În apropierea satului Gemenale aterizează din cînd în cînd, cu tainice misiuni de noapte, în spatele liniilor germane, aeroplane româ-

nești. Morarul din Gemenale le cunoaște taina și „treburile”. El îi va angaja pe tinerii care se ascund în Brăila ca lucrători la moara sa și le va înlesni contactul cu aviatorii români.

Pregătirile devin febrile. Mai sînt cîteva zile. Locotenentul Mateescu (acesta se ascundea în imobilul unde se afla... serviciul topografic al armatei germane) sustrage sistematic, noapte de noapte, hărți, date, documente care interesează comandamentul trupelor române.

Apoi, la 6 octombrie 1917, se produce vinzarea. Li trădează un oarecare Stănescu, comisar colaboraționist. Percheziții, arestări. Pînă la 6 noiembrie cad în miinile „Komandaturii” întregul grup și toată rețeaua de nobile complicități, împreună cu morarul și parohul din Gemenale, în fruntea unui grup de țărani. După anchetă — cascadă de bestialități — procesul. Un proces de spionaj. Se pronunță condamnări la moarte, condamnări pe viață, la 15 ani... Pe urmă, drumul calvarului spre închisorile străine. Bărbații spre Strossterlitz, femeile spre Delitzsch — tirite din temniță în temniță.

Cele cinci brăilene îndură la Delitzsch, alături de alte 300 de femei (franțuzoaice, belgiene și englezoaice), un regim de detenție și de muncă dintre cele mai aspre. Rațiile de hrană sînt simbolice. Aici supra-viețuiesc datorită ajutorului pe care li-l acordă franțuzoaicele și belgienele — beneficiare ale sprijinului Crucii Roșii internaționale.

Prăbușirea Germaniei și dezagregarea Imperiului austro-ungar curmă suferințele celor cinci românce, deschizînd în fața lor drumul către patrie.

Iată cum relatează Stela Popovici întîmplările acelor zile: „Socialiștii, care sînt acum stăpîni în Germania, au înfăptuit minunea neașteptată. Duminică 1 noiembrie 1918, la ora 5 dimineața, au sosit la porțile pușcării. Au început să tragă clopotele și ne-au deschis porțile... Au spart toate celele, apoi ne-au luat bagajele, ni le-au încărcat în căruțe și, cu ei în frunte, am pornit spre Leipzig... Socialiștii germani, impresionați de nenorocirile noastre, ne-au întocmit hîrtiile necesare ca să putem trece prin Ungaria. După o călătorie de trei săptămîni, cu grele privațiuni, am ajuns în București și am sărutat pămîntul scump al țării...”

...Stela Popovici, Ecaterina Mazuchi, Maria Sfetcu, Elena Papandi, Maria Ionașcu. Cîteva dintre numele pe care uitarea nu merită să le îngroape.

Rememorări

IUNIE 1988

11.VI.1948: 40 de ani de la nașterea principalelor mijloace de producție.
24.VI.1818: S-a născut, la Roman, ION IONESCU DE LA BRAD, agronom și economist. A studiat în Franța. Profesor la Academia Mihăileană din Iași, membru de onoare al Academiei Române (m. 17.XII.1891).

17.VI.1898: O sută de ani de la nașterea lui I.E. TOROȚIU (la Solca-Suceava). Istoric literar, documentarist (13 volume de „Studii și documente literare”). A murit la 23.XI.1953.

9/21.VI.1848: La Islaz (Romania) are loc marea adunare populară la care I. Heliade-Rădulescu citește Proclamația revoluționară („Proclamația de la Islaz”). Peste două zile, la 11 iunie 1848, începe revoluția la București.

5.VI.1883: Se inaugurează, la Iași, monumentul lui Ștefan cel Mare. Asistă mii de cetățeni veniți din toată țara. Bardul Vasile Alecsandri a scris atunci poezia „Odă la statuia lui Ștefan cel Mare”.

20.VI.1943: Se inaugurează, la București, în grădina Cișmigiu, ansamblul de busturi denumit „Rondul Roman”. Sînt 12 busturi ale scriitorilor: Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, I.L. Caragiale, George Coșbuc, Ion Creangă, B.P. Hasdeu, Șt. O. Iosif, Al. Odobescu, Al. Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, Mihai Eminescu și Titu Maiorescu.

22.VI.1913: A murit poetul Șt. O. IOSIF. A scris poezie, proză, memorialistică și teatru (născut la 23.X.1875).

21.VII.1808: O sută și optzeci de ani de la nașterea lui SIMION BĂRNUȚIU (la Bocșa-Sălaj). Fruntaș al mișcării revoluționare de la 1848 din Transilvania: Profesor la Universitatea din Iași. Sprijinitor al domniei lui Alexandru Ioan Cuza (m. 16.V.1864).

10.VII.1858: S-a născut, la Brăila, MINA MINOVI. Medic cu studii la Paris. Profesor la Universitatea din București. Director al Serviciului Sanitar Român (m. 25.IV.1933).

28.VII/9.VIII.1848: Poporul adunat pe Cîmpia Libertății de la Filaret (București) alege „Locotenenta domnească”, formată din: I. Heliade-Rădulescu, N. Goleșcu și Christian Tell. În zilele următoare funcționarii districtelor depun jurămînt pentru susținerea Constituției. Înființării ale revoluției de la 1848.

15.VII.1858: Poșta Română introduce primele mărci pentru scrisori — vestitele „Cap de bour”, care la început au valori: 27, 54, 81 și 106 parale. A doua emisiune se face în luna noiembrie 1858.

Iulie 1893: Apare, la Paris, prima revistă socialistă europeană: „L'Ère Nouvelle”. Este condusă de socialistul român George Diamandy.

1.VII.1908: Încep cursurile la Universitatea Populară din Văleni, ctitorie a profesorului Nicolae Iorga. Sînt înscriși mai mult de o sută de intelectuali. Printre conferențieri s-au aflat: Vasile Părvan, A.D. Xenopol, P.P. Panaitescu, Octav Onicescu, B. Șt. Delavrancea. Principala temă a conferințelor: istoria românilor.

IULIE 1988

Rememorări

ADRIAN HAMZEA

TUDOR ARGHEZI ȘI „PASĂREA CERNITĂ”

În București, primăvara nu „vine”, ci — după cum afirmă un poet — „face explozie”. Pe negîndite, mugurii se desfac, floriile își etalează corolele, frunzele copacilor se prefac în evantaie, decorul se schimbă brusc sub razele soarelui darnic. Așa a fost și în aprilie 1931. Dar iată că Radio București transmite o știre care avea să întristeze inimile tuturor românilor: trei români și un englez se prăbușesc cu un avion cu care intenționau să efectueze un mare raid: Paris — Saigon, traversînd pămîntul îndepărtat al Indiei! Marele nostru poet Tudor Arghezi, impresionat profund, transmite, pe calea undelor, mesajul său — omagiu pe care îl intitulează „Pasărea cernită”: „Telegraful ne aduse știrea că cei patru pămînteni, porniți

într-un zbor către Indii, au căzut din văzduh. Aripile i-au mințit și pe dinșii. Să le pomenim numele în trîmbița nouă a microfonului, ca să nu fiie uitate de auzul românesc. Au plecat din Europa: George Valentin Bibescu, maiorul Burduloiu și locotenentul Beller, însoțiți de un mecanic. Telegraful ne aduse azi-noapte știrea dureroasă că au rămas numai trei... (de fapt, numai doi, n.n.) Zburătorul Radu Beller a murit. El odihnește acum în tărîna vedică, umbrît de piscurile înalte cît cele mai înalte zboruri ale Himalaiei”...

Să încercăm să reconstituim, pe scurt, această neobișnuită întîmplare, de la entuziasmul începutului pînă la dramaticul deznodămînt.

Într-adevăr, în aprilie 1931, cînd piloții și constructorii români de avioane înscriseră deja excelente performanțe în domeniul aeronauticii, un echipaj format din trei români și un englez: maiorul Traian Burduloiu, prim-pilot, locotenentul Radu Beller, pilot secund și navigator, George Bibescu, un mare pasionat al zborului, cu o contribuție deosebită în dezvoltarea aviației românești, pe atunci președinte al Federației aeronautice internaționale, și John Hunt, mecanic (de origine engleză), au pus la cale un raid temerar — de la Paris pînă în Orientul îndepărtat. Totul fusese prevăzut pînă la cele mai mici amănunte:

Căpitân Traian Burduloiu (desen apărut în presa vremii — 1928)

carburanți, escale, asistență tehnică, în atară de... vulturi. Zburau pe un trimotor „Ford”, construit special pentru zborul de lungă durată, pe ruta Roma — Atena — Bagdad, după care urmau să survoleze teritoriul Indiei și Indochinei (cum se numea pe atunci), pentru a ajunge în punctul final al itinerarului — Saigon (azi Ho Și Min).

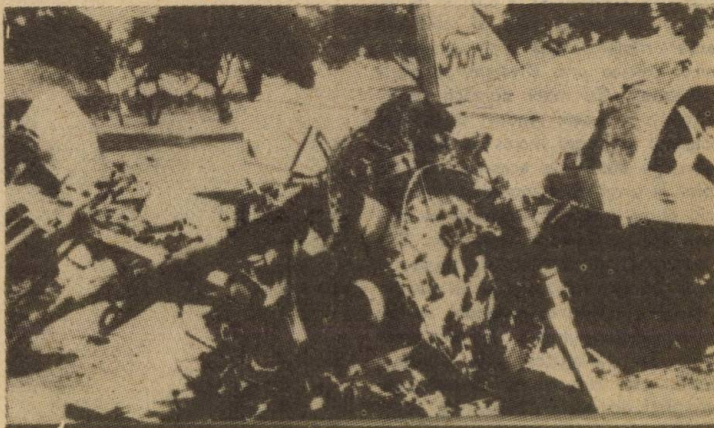
Zborul deasupra Indiei se desfășura normal, așa cum se desfășurase și pînă la Bagdad. Se aflau la 2500 metri deasupra Indiei și nimic nu putea, după părerea lor, să abată nava aeriană din drumul ei. Urmăreau, cu justificată curiozitate, apele unduitoare ale fluviilor, nes-

Radu Beller în timpul pregătirilor pentru marele raid

tenționind să remedieze avariile. Incredibil! Numai după o oră de zbor, o întreagă escadrilă de păsări își făcu apariția în fața avionului. „A trebuit — avea să declare mai târziu primul pilot, Traian Burduloiu — să fac, o adevărată acrobație, la care nu m-am gândit niciodată în viața mea de zburător că ar putea interveni cândva; a trebuit, deci, să zbor într-un adevărat slalom pentru a-i feri, ocrotind astfel avionul și străduindu-mă să-l strecur printre acele ciudate vietăți, periculoase de moarte pentru noi. În dreptul localității Mungal Sarai, chiar din regiunea Benaresului, un vultur gigant ne-a atacat din plin, dezlănțuind drama. Era un vultur gulerat, dintre acei cu corpul mare și plin, și cu aripi cu anvergură de mai bine de doi metri”. „Vulturul făcea parte dintr-o mare colonie ce se aciuase pe acele

presupus că păsările s-au înmulțit, au devenit agresive, apărându-și cu îndrăjire domeniul atât de prielnic vieții lor.” „Un asemenea vultur — continuă pilotul citat de V. Firoiu în cartea sa „O dramă pe cerul Indiei” — se îndreptase, în plin atac, spre motorul din stînga, îndrăjit probabil de jocul elicei și de luciul ei în soare. Am „picat” avionul la maximum și am făcut o asemenea manevră încît să pot ieși din raza de pătrundere a vulturului. Dar am avut ghinion, deoarece imensa pasăre a lovit, de astă dată cu partea dorsală a corpului ei, mijlocul aripii avionului. Șocul s-a simțit puternic, din cale afară de puternic”... Zadar-nic a încercat mecanicul Hunt să acopere spărtura. Nu-i mai rămînea decît o singură soluție: să o umple cu corpul său pînă la aterizare. Și culmea, un nou vultur se roti ame-

„Pasărea cernită” după accidentul ce i-a frînt aripile

firșitele jungle, cirezi de vite, ca imense valuri de lăcuste, estompate de o ceață alburie și de marea distanță de la care le priveau. Dar, ca în multe alte dăți din istoria fantastică și spectaculoasă a cuceritorilor aerului, neprevăzutul avea să-și spună cuvîntul!

Puncte negre, insignifiante, se agitau depărate, în fața uriașului aparat. Dispăreau și se iveau iar, pe neașteptate. Un „punct” dintre acelea, negru, rapid, se desprinsese. Era un vultur. Venea direct din fața bordului și se năpusti, fără noimă, asupra aparatului de oțel și aluminiu.. Pilotul, un as în meseria lui, evită coliziunea. Dar iată, după puțin timp, alți doi vulturi, urmînd parcă un anume plan, atacă aero-nava. Colosul de zece tone, manevrat cu măiestrie, evită iar o ciocnire directă... Dar, fără ca nimeni să prevadă, unul dintre vulturii agresori se, izbi de aparat și bloca o elice a acestuia... Cu toate avariile provocate de uriașa pasăre — scoaterea din funcțiune a unei elice, defectarea vitezometrelui —, echipajul reuși să aterizeze cu bine în localitatea Allahabad. După o escală binevenită, avionul își luă din nou zborul spre Calcutta, echipajul in-

meleaguri datorită obiceiurilor macabre ale unei secte religioase, despre care amintește și marele savant român Mircea Eliade. Cu secole în urmă, trăia pe teritoriul vechii Persii o populație nu prea numeroasă, pașnică, dar care practica un cult al morților ce i-a revoltat pe stăpînitori: ea nu-și îngropa morții și nici nu-i incineră, ci îi oferea, pe turnuri construite special, pe înălțimi, drept hrană pentru vulturi. În acest fel, susțineau sectanții, sufletul celui mort este purificat. Izgoniți de pe pămîntul Persiei, sectanții au găsit adăpost în ținuturile muntoase ale Indiei, unde și-au continuat nestingheriți straniul ritual. (Îl mai practică și astăzi). E lesne de

nițător în fața aparatului, dar pilotul trecu deasupra lui. Ce era de făcut? Pînă la Calcutta mai era drum lung. Hunt nu mai putea rezista, iar spărtura creștea văzînd cu ochii, Rămînea o singură soluție salvatoare — să aterizeze imediat. Dar unde? Și au găsit, în preajma gării Bhabua, un cîmp întins străbătut de linii vizibile ce se încrucișau. S-au lămurit îndată: erau canale de irigație. Lipsiți de aparatele necesare, pierzînd mereu vitează, amenințați de întinderea spărturii, pilotul se apropie de terasamentul de cale ferată; ocoli șinele și, prinzînd stră-nic manșa, puse avionul pe pămînt, cu vîntul în spate, la numai cîțiva

pași de adîncitura unui canal. Avionul frînă ajutat de nisipul dintre șanțuri. Beller tăie contactul. Păreau salvați. De sus, avionul părea o imensă pasăre rănită, înconjurată de nisip și de rețeaua de canale. „Eram salvați! Dar, vai, ce se întîmplase oare? Simultan, Bibescu și Hunt strigaseră că au fost stropiți de un jet de benzină. Benzină? De unde oare benzină în cabina avionului? În același moment tot ei au dat alarma: foc! foc! foc la bord”. Deși motoarele nu mai funcționau, benzina țîșni cu putere din rezervorul avariat și se împrăștie peste tot, inclusiv pe motoarele încinse, pe țevile de eșapament, aprinzîndu-se. Avionul fu cuprins de flăcări. Și echipajul. Hunt și Bibescu au reușit să sară din carlingă, Beller și Burduloiu nu mai avură timp. „Avionul ardea din plin – continuă Burduloiu — și noi, doi bieți oameni, ne zbateam să ne apărăm de flăcări și, în același timp, să ieșim din acea teribilă capcană în plină dogoare, chiar trecînd prin vîlvătaie, pentru a ne salva”. Cu mari efortări, încercînd în repetate rînduri să forțeze capacul carlingei încins de flăcări și aproape sudat de acestea, reușiră, pînă la urmă, să-l întredeschidă atît cît să se poată strecura și să sară amîndoi pe pămîntul salvator. Dar costumele lui Beller continua să ardă. Se aprinse și cel al lui Burduloiu în încercarea acestuia de a-l salva pe colegul său, sfîșindu-i hainele. Sări în ajutor și G. Bibescu. Beller se rostogolea neputincios, strigînd de durere și spaimă. Hunt pornise în goană după ajutor, dar, după numai doi kilometri, se prăbuși epuizat... „Personalul gării Bhabua, atras de larma ce se iscase și de vîlvătaie, a dat alarma, telefonînd stațiilor apropiate și de acolo mai departe, pînă ce a venit un tren sanitar și ne-a transportat la Benares”.... Au fost salvați! Dar, din păcate, nu toți. Hunt se sfîrși din viață la numai trei zile de la internare, medicii minunîndu-se cum de a mai putut răbda atît în urma arsurilor grave ce le avea. Beller a fost înmormîntat, cu onoruri militare, în cimitirul militar britanic, la mil de kilometri de țara în numele căreia a înscris, împreună cu prietenii săi, încă o pagină eroică din istoria aviației. Să urmărim sfaturile marelui poet Arghezi din omagiul său „Pasărea cernită” și să nu le uităm numele!

J.G.

DRAPELUL

*pentru că drapelul e viu
soldatul are ochii plini
de crini și de macii iubirii,
cuvîntul său e cornul de argint
printre pădurile iernii
și grînele verii,
pentru că drapelul e viu
noaptea i se aștern pe umeri
ca Dunărea, ca marea
ah, pletele iubitei,
cel mai frumos suris al mamei.*

INSCRIPȚIE

*la Mărășești, țărîna
e pulbere de stele,
dinspre Oituz copacii
au strigăt de bărbați,
vara devine astru,
cîmpul e aprins de lună
și de însemne vii...*

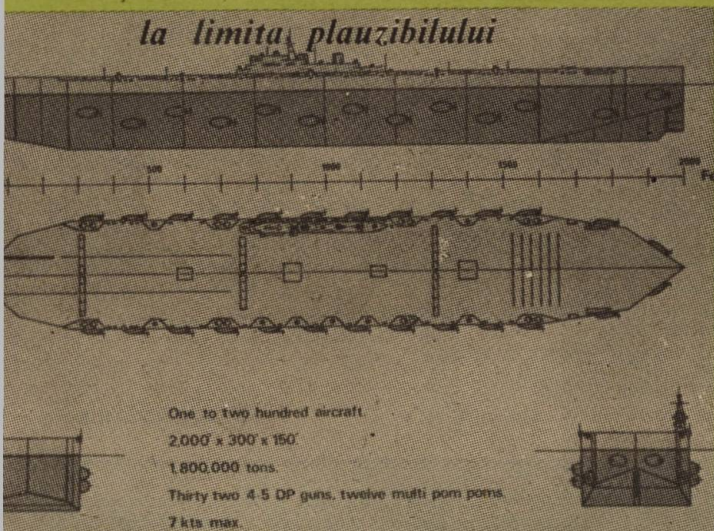
INVOCAȚIE

*floare de nufăr,
pierde-mă în ochiul zăpezii,
graiul dulce seamănă un crin
în pasul vulpii,
lasă-mă să-ți înfășor zîmbetul,
zise porumbelul,
lasă-mă să-ți risipesc glasul
pe palida orbită,
floare de rouă, floare tulburătoare.*

LEONTINA NEDELCU

la limita plauzibilului

HABAKKUK

La 23 septembrie 1942, Geoffrey Pyke, specialist în construcții navale, prezenta oficiului tehnic al Amiralității britanice cel mai straniu proiect de navă al tuturor timpurilor: un portavion înscufundabil confecționat din... gheață. Acesta este începutul oficial al „existenței” lui HMS HABAKKUK, o navă ce ar fi putut influența strategia bătăliei convoaielor din nordul Atlanticului și chiar concepțiile actuale de desfășurare a războiului pe mare. Pentru mulți, însăși ideea în sine, aceea de a utiliza un aisberg pentru a transporta 200 de avioane de luptă și instalațiile aferente pentru a le face operaționale, este excentrică. Și totuși nu este chiar așa...

Anul 1942 a adus în prim plan necesitatea de a proteja transporturile de armament, muniție, alimente și alte materiale de primă necesitate pentru desfășurarea războiului contra puterilor Axei. Atlanticul de nord era bintuit de submarine germane aflate continuu în căutare de pradă.

Cînd, la 9 decembrie 1941, Germania declara război Statelor Unite ale Americii, amiralul Dönitz, comandantul forțelor submarine germane, a sesizat corect șansa ce i se oferea: aceea de a intercepta convoaiele de nave ce mergeau spre Marea Britanie sau Uniunea Sovietică în „zona neutră”, acolo unde nu puteau ajunge hidroavioanele Catalina cu rază lungă de acțiune și unde responsabilitatea asupra escortei nu era încă bine stabilită. Pentru început, în zonă au operat numai 5 submarine, retrase de pe teatru de operațiuni din Mediterana, apoi, în urma surprinzătorului succes, 12—18 submarine. Datorită utilizării „vacilor cu lapte”, submarine de transport ce aduceau torpile, combustibil, piese de schimb și alte materiale, perioada de rămînere în mare a submarinelor a ajuns la trei-cinci luni (în caz de supraiețuire). Următoarele șase luni au adus un adevărat dezastru pentru Aliți, pierderile de nave și materiale atîngînd cifre uriașe. Flota de submarine germane din Atlantic atînese cifre apreciabile: în iulie 1942 erau angajate în diferite misiuni 140 de unități din cele 331 existente!

Grupate în mari unități operative, de pînă la 20 de nave, haitele submarine operau în „gaura neagră” neprotejată aerian din mijlocul

oceanului. De cealaltă parte, deși numărul de nave de escortă era mare, el se dovedea totuși insuficient. Condițiile meteo dificile, frigul, furtunile și valurile de... ninsoare au făcut ca hazardul să devină un factor important de luat în calcul: unele convoaie ajungeau fără pierderi, altele cu mai multe nave de escortă decît cargouri.

În aceste condiții de maximă tensiune și angajare, nici un fel de inovație sau proiect ce putea contribui la cîștigarea bătăliei convoaielor nu putea fi neglijat, fie ele chiar și excentrice. Nu este de mirare deci că HABAKKUK a fost luat serios în studiu și s-au făcut proiecte avansate, care dacă s-ar fi materializat ar fi dus la realizarea celei mai mari nave de război a tuturor timpurilor: un munte de gheață artificială de 600 de metri, cu o lățime de 100 de metri și un pescaj de „numai” 50 de metri! Deplasamentul estimat era de 1 800 000 tone (nu este nici o greșală: un milion opt sute de mii tone!).

Într-un doc plutitor din lemn, avînd dimensiunile exterioare menționate, se montau zece agregate frigorifice imense, ce printr-un procedeu criogenic (aplicat și la noi pentru construcția metroului) realiza un amestec de lemn și gheață (denumit „Pykerete”, după numele inventatorului) cu o formă predeterminată. Se realiza astfel o cocă cu pereți de 15 metri, impenetrabilă pentru orice tip de torpilă, mină sau obuz cunoscut în acea perioadă. În cele zece compartimente etanșe se montau instalațiile frigorifice, rezervoarele de combustibil, sursele de abur pentru cele 26 de motoare montate în na-

cele exterioare corpului și care urmau să asigure o viteză de deplasare de 7 noduri.

Orice fel de stricăciune prin explozie sau lovitură directă putea fi ușor „completată” și reparată, nava fiind practic invulnerabilă. Pentru a reduce consumul de energie, atît în exploatare, cît și la construcția inițială, se prevăzuse ca zonă de operare Atlanticul de nord și ca zonă de realizare Canada. Era, desigur, greu de imaginat ca o astfel de structură să poată fi utilizată în Mediterana sau în mările sudului.

Armamentul prevăzut pentru protecția „portavionului” era și el impresionant, fiind de două ori mai puternic decît tot ceea ce apărase un portavion pînă atunci: 32 tunuri de 120 mm, plus alte 12 grupuri de armament de calibrul redus (37—20 mm). Echipajul necesar exploatării acestei „însule” era de 3 590 ofițeri, maiștri militari, aviatori și marinari. La bord urmau să fie luate 200 de avioane, existînd mai multe variante de echipare: 200 de avioane de vînătoare Spitfire, 100 Spitfire (Seafire) și 100 Mosquitos, sau un amestec de Avenger-uri, Corsairs, Swordfish și Mosquitos, toate adaptate pentru a rezista la condițiile deosebite de aspre ale activităților din zona arctică. Este totuși foarte greu să ne imaginăm cum ar fi putut fi operațional acest adevărat monstru, fără o escortă de nave mici, fie și numai pentru recuperarea echipajelor doborîte sau pentru extinderea zonei de detecție. Alocarea unui număr de patru—cinci corvete ce ar fi putut fi alimentate din vasele stocuri de combustibil de la bordul lui HABAKKUK ar fi permis acestui inso-

După mai bine de un an de aprobări, studii inițiale, variante și încercări experimentale ce au dus la proiectul final, acesta a fost anulat deoarece... nu mai era necesar! Se perfecționaseră avioanele cu rază

sud pentru numai 8 cargouri distruse. Deși tot acum fuseseră aruncate în luptă torpile acustice ca armă secretă în dotarea submarinelor, acestea n-au mai putut face nimic: bălăia Atlanticului era pierdută: HABAKKUK nu a mai fost construit și a rămas doar o idee temerară într-o arhivă, numai bună pentru amatorii de inedit și deprețiată de la ultrasecret la senzational.

148